

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

KÜÇÜK İSKENDER ŞİİRLERİNDE SİNESTEZİ

Duran Eren ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2021

KÜÇÜK İSKENDER ŞİİRLERİNDE SİNESTEZİ

Duran Eren ŞAHİN

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2021

TEŞEKKÜR

Söylenecek her söz, duyguların izahında yetersiz kalmaya devam etti ve sanırım edecektir. Yine de anlamsızlığın tuğla tuğla örüldüğü bu çağda şiirle bağ kurmama vesile olan çocukluğuma teşekkür ederim. Şiir, bir hatırlatma ve hatırlama meselesi kanımca; her iki eylemin de en naif, en çaresiz, en estetize şeklidir. Hayatıma şiiri sokan başta küçük İSKENDER'e, anne şefkatiyle elimden tutup beni şiire sevk eden kıymetli hocam Prof. Dr. Gonca GÖKALP ALPASLAN'a, zarafeti ve iyiliğiyle gönlümde taht kuran, aklımdan eksik etmediğim pek saygıdeğer hocam Prof. Dr. Âbide DOĞAN'a, öğrendiğim çok şeyi borçlu olduğum tez danışmanım sayın hocam Doç. Dr. Serdar ODACI 'ya, tez yazım aşamasında ve her daim yanımda olduğunu hissettiren değerli hocam Prof. Dr. S. Dilek YALÇIN ÇELİK'e ne kadar teşekkür etsem eksik kalacaktır. Bir teşekkürüm de, hayatımda bambaşka ve çok özel yere sahip sevgili, çok kıymetli hocalarım, Serpil HAZIR'a ve Zekai HAZIR'a olacaktır. Sizler yol göstermeseydiniz bu tez ortaya çıkmaz, çocukluğum bu yaşa gelip şiirle buluşamazdı.

ÖZET

ŞAHİN, Duran Eren. *Küçük İskender Şiirlerinde Sinestezi*, Yüksek Lisans, Ankara, 2021.

Sinestezi bir yanıyla duyu karmaşası olarak adlandırılırken bir yanıyla da tıbbi bir anomali olduğu söylenilir. Kelimenin kökeni Yunanca'daki "Sin" ve "Asisthesis" kelimelerinin ortaklığına dayanır. Sırayla, birlikte ve duygu/duyu/his anlamlarına gelen bu Yunanca kelimeler sinestezi kavramının etimolojik kurgusunu bize gösterir. Sinestezi kavramı, Antik Yunan'dan beri tartışılan ve günümüzde beyin çalışmalarının artması, tıp teknolojisinin gelişimiyle üzerine yoğunlaşılacak bir alan olarak göze çarpar. İlk çağlarda dahi üzerine düşünülen ve ilkel de olsa üzerine incelemeler yapılan bu kavram, Aydınlanma Çağı'nın rasyonel dünya görüşü ve determinist algısı sebebiyle (Koyuncu, 2021) uzun bir süre kenara itilmiştir; ancak 19.yüzyılda ortaya çıkan ve başını Alman romantiklerinin çektiği romantizm akımı, kavramın yeniden revaçta olmasına kaynaklık etmiştir. Alman romantiklerinin yanı sıra çağın büyük ve bohem şairleri, Fransız Charles Baudelaire ve Arthur Rimbaud gibi isimler bilinen en ünlü sinestetlerden bazılarıdır.

küçük İskender ise, 1980 sonrası Türk şiirinin önemli yapıtaşlarından. İlk şiirleri 1985 yılında Adam Sanat dergisinde yayımlanan İskender, 1988 yılında yayımlanan "Gözlerim Sıgıyormuş Yüzüme" adlı kitabıyla Türk şiirine getireceği özgün soluğun sinyallerini vermeye başlar. "Yeraltı Edebiyatı" olarak bilinen tarzın Türk şiirinde başlatıcılarından sayılan şair, çarpıcı dil kullanımı, kendine has imgesel dünyası ve sokağı şiire davet etmesiyle bu tarzın duvarını tuğla tuğla örmeye başlar. Tezimizde Küçük İskender'in şiirlerinde kullandığı metaforların sinestet tavrıyla oluşturulanları bulunacak ve sinestezi kavramının şairin şiir evrenindeki yeri tespit edilmeye çalışılacaktır. Tıbbi olarak bir anomali olarak algılanan öbür yanıyla metafizik-estetik çabanın ürünü de sayılan sinestezi, İskender'in şiirlerinde oluşturduğu metafor ve imgeler ile olan bağının açığa çıkarılması tezin esas sorunsalı belirlenmiştir. Tezin kapsamı gereği; Küçük İskender'in bütün şiir kitapları bu incelemeye dâhil olmayacaktır. Şairin şiirlerinde sinestezi kavramıyla ilişkili olan ve bu kavram paralelinde yaratılan metaforların tespit edildiği kimi şiirler incelenecektir. İnceleme sonunda bu metaforların hangi nedenlerle sinestezi kavramına denk düştüğü açıklanmaya gayret edilecektir.

Anahtar Sözcükler

Sinestezi, Metafor, İmge, küçük İskender, Yeraltı Edebiyatı

ABSTRACT

ŞAHİN, Duran Eren. Synesthesia in the poems of *Küçük İskender*. Master's Thesis, Ankara, 2021.

Synesthesia, in one way, is described as a sense complexity, and in another way it is accepted as a medical anomaly. The word comes from the combination of two Greek words "Sin" and "Asisthesis". These words that mean "together" and "emotion/sense/feeling" respectively, show us the etymological construct of the concept of synesthesia. The concept of synesthesia stands out as a field that has been discussed since the Ancient Greek, and a field that has been the focus of research lately, due to the increased number of brain studies and the advancement of the medical technology. This concept has been discussed and studied even in the first ages, although in a primitive way, has been pushed aside for a long time due to the rational world view and the deterministic perception of the Age of Enlightenment (Koyuncu, 2021). However, in the 19th century, the romanticism movement that has been led by the romantics helped the concept to come into fashion once again. Besides German romantics, great and bohemian poets of the age such as French Charles Baudelaire and Arthur Rimbaud are among the best known synesthetes.

Küçük İskender on the other hand is an important constituent of the Turkish poem after 1980. İskender, whose first poems have been published in Adam Sanat magazine in 1985, have signalled the novel approach he will bring to Turkish poem by his book "Gözlerim Sıgmiyor Yüzüme" that has been published in 1988. The poem, who is known as a pioneer of the style known as "Underground Literature" in Turkish poem, begins building the wall of the style brick by brick with his striking use of the language, novel imaginative world and by inviting the street to the poem. In our thesis, we will find the metaphors of Küçük İskender which are created with a synesthete attitude, and try to determine the place of the concept of synesthesia in the poet's universe of poems. The research question of the thesis is to establish the connection of synesthesia, which is on one hand perceived as a medical anomaly and on the other hand considered as a product of metaphysical-aesthetic effort, with the metaphors and imagery created by İskender in his poems. Due to scope of the thesis, not all poem books of Küçük İskender will be included in this study. Only certain poems of İskender that are related with the concept of synesthesia, and the poems that include metaphors that are created in parallel to this concept will be examined. At the end of the examination, it is intended to explain how these metaphors coincide with the the concept of synesthesia and the reasons behind it.

Keywords

Synesthesia, Metaphor, Imagery, küçük İskender, Underground Literature.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: EDEBİYATTA SİNESTEZİNİN KURAMSAL ÇERÇEVESİ	8
1.1. SİNESTEZİ KAVRAMI	8
1.2. ŞİİR DİLİ VE SİNESTEZİ: SİNESTETLER ŞİİR YAZABİLİR Mİ?	11
1.3. SOYUT-SOMUT ARASI GEÇİŞLE KURULAN SİNESTEZİ	14
1.4. DUYU İÇİ AKTARMAYLA KURULAN SİNESTEZİ.....	15
1.5. DUYULAR ARASI AKTARMAYLA KURULAN SİNESTEZİ.....	15
1.6. SOMUT-SOYUT ARASI GEÇİŞLE KURULAN SİNESTEZİ	16
1.7. SOMUT-SOMUT ARASI GEÇİŞLE KURULAN SİNESTEZİ.....	17
1.8. SOYUT-SOYUT ARASI GEÇİŞLE KURULAN SİNESTEZİ	18
2. BÖLÜM: KÜÇÜK İSKENDER ŞİİRLERİNDE SİNESTEZİ	20
2.1. KÜÇÜK İSKENDER ŞİİRLERİNDE SİNESTİK UNSURLAR	20
2.1.1. Periler Ölürken Özür Diler.....	20
2.1.1.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	20
2.1.1.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	22

2.1.1.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler	24
2.1.1.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	26
2.1.2. Dicle ile Fırat	26
2.1.2.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	26
2.1.2.2. Duyu İçİ Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	27
2.1.2.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler	28
2.1.3. İskender’i Ben Öldürmedim	31
2.1.3.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	31
2.1.3.2. Duyu İçİ Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	33
2.1.3.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler	34
2.1.3.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	35
2.1.3.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler	36
2.1.4. Ali.....	37
2.1.4.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	37
2.1.4.2. Duyu İçİ Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	42
2.1.4.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler	44
2.1.4.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	46
2.1.4.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler	47
2.1.5. Siyah Beyaz Denizatları.....	48
2.1.5.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	48
2.1.5.2. Duyu İçİ Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	54
2.1.5.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler	57
2.1.5.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	61
2.1.5.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler	61
2.1.5.6. Soyut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	62

2.1.6. Karanlıkta Herkes Biraz Zencidir	62
2.1.6.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	62
2.1.6.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	66
2.1.6.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	67
2.1.7. Teklifsiz Serseri	70
2.1.7.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	70
2.1.7.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	76
2.1.7.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler	78
2.1.7.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	79
2.1.7.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler	80
2.1.7.6. Soyut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	80
2.1.8. Mayıs Giremez	81
2.1.8.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	81
2.1.8.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	85
2.1.8.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler	87
2.1.8.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	88
2.1.8.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler	89
2.1.8.6. Soyut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	90
2.1.9. Ölen Sevgilimin Şiir Defteri	91
2.1.9.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	91
2.1.9.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	93
2.1.9.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler	94
2.1.9.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	95
2.1.9.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler	96
2.1.10. Papağana Silah Çekme	97
2.1.10.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	97

2.1.10.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	100
2.1.10.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler	102
2.1.10.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	105
2.1.10.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler	105
2.1.11. Ölü Evinde Seks Partisi.....	106
2.1.11.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	107
2.1.11.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler.....	111
2.1.11.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler	112
2.1.11.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler.....	114
2.1.11.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler	116
SONUÇ.....	117
KAYNAKÇA	121
EK 1. ORJİNALLİK RAPORU	129
EK 2. ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU	131
ÖZGEÇMİŞ.....	133

GİRİŞ

Tıbbi bir anomali olarak görülen hatta patolojik bir yapısı olduğu ileri sürülen sinestezi kavramı, sanattaki yaratıcılığın ilham kaynaklarından ya da nirengi noktalarından bir tanesi olmuştur. Türkçede eş duyum manasında kullanılan bu kavram, insanlık tarihinin en büyük medeniyetlerinden biri olarak kabul edilen - Ege Havzası civari konuşlanan- Antik Yunan'a kadar dayanır. Birçok bilimsel ve sanatsal gelişmenin –söylemekten beis duymadan- merhale merhale genişlediği ve insanın zihin dünyasını hızla geliştirdiği hepimizin malumudur. Çalışmamızdaki temel amaç sinestezinin sanatın doğuşuyla bir tutulabileceği ve her dönemde az ya da çok inceleme sahasına açıldığını göstermektir.

Sinestezi insanın bilinçli bir şekilde deneyimlediği bir yöntem mi, sinesteziyi deneyimleyen bizzat beyin mi yoksa sinestik unsur dil kendisi mi deneyimliyor? Bu soruların cevabı ne olursa olsun; sinestezi özellikle müzik ve resim sanatı yanında edebiyatta, özelinde imgeselliğin ön plana şöyle ya da böyle çıktığı kadim şiir türünde kendini göstermiştir. Tahkiye unsurunun genelde geri planda kaldığı imajinatif bir dünyanın egemen olduğu şiir sanatı, sinestezinin doğası gereği bu kavramdan yararlanmasına vesile olmuştur. Sinestetlerin kimi zaman halüsinatif madde kullanımı, kimi zaman entelektüel düzeylerinin gelişmişliğinin göstergesi olarak birçok sanat dalında eser vermesi, duyuların nörobiyolojik sapmalar sebebiyle karışıyormuş gibi aktarılması -yani yukarıda bahsettiğimiz gibi her halükarda bu kavramla içli dışlı olmalarının mümkünü- imge kurulumuna, hayali dünyaya, sözcüklerin imajinatif atmosferine imkan sağlamıştır.

Türkiye'de Sinestezi ve şiir üzerine yapılan tek bir tez mevcuttur. Fulya Çelik'in "Romantik ve simbolist şiirde sinestezi: Edebi metinleri duyulardan hareketle bir okuma denemesi" adlı doktora tezi, Türkiye akademilerinde bir ilk olmayı teşkil eder. Kendisi Alman ve Fransız edebiyatlarındaki romantik ve simbolist şiirleri açıklamaya gayret ederken biz 1980 sonrası Türk edebiyatının aykırı sesi küçük İskender'i gözeterek bu çalışmayı yaptık. Çelik'in tespitleri tezimizde bir

yön bulmamıza ve sinestezi kavramına dair kaynakları özenli ve bütünlüklü bir şekilde görmemize vesile olmuştur.

Tezimizin ana hedefi; şiirlerinde imge kullanımlarının sıklığıyla dikkat çeken küçük İskender bu imgeleri kendi hayal denizlerinin derinliklerinden çektiği kadar toplumsal olay ve olguların içerisinde de süzebilen küçük İskender'in sinestezi kavramıyla ilişkisini gösterebilmektir. Şairin yukarıda saydığımız unsurların hangisiyle olursa olsun, sinesteziyle bir koşutluğu tespit edilmiştir. Söz sanatları yardımıyla kurduğu dizelerin, oluşturduğu imgelerin sinestet bir tutumla ortaya çıktığı kanımızca su götürmezken, bu iddiamızı dize tespitleriyle göstermeye çalışacağız. Yeraltı edebiyatının Türk şiirinde belki de en önemli temsilcisi sayılan, kısacık ömrüne yaşından fazla kitap sığdıran şair, çizgi dışı yaşamını şiir sancaklarında sallarken, adeta bir şiir-hayat yaşamıştır dersek teşbihte hata etmemiş oluruz. küçük İskender'in biyografisi şairin sinesteziyle ne derece yakınlık kurabildiğini –istemli yahut istemsiz- göstermek açısından faydalı olacaktır. Tezin konusu gereği; sinestezi nedir, sinestezi türleri nelerdir ve bilinen sinestezi tarihini takip etmenin yanında bu kavramı şiirlerinde sıkça geçirdiği iddiasında olduğumuz küçük İskender'in yaşam öyküsü tezin bölümlerinden bir tanesini oluşturmuş ve tezi oluşturmakta yol göstermiştir:

Asıl adı Derman İskender Över olan sanatçı, Fatma Nilsu Hanım ile ressam ve grafik sanatçısı Derman Över'in oğlu olarak İstanbul'da dünyaya geldi. İlk öğrenimini burada tamamladıktan sonra Kabataş Lisesini bitirdi. Cerrahpaşa Tıp Fakültesindeki öğrenimini son sınıfta bıraktı. Üç yıl süreyle İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümüne devam ettiyse de burayı da tamamlamadı. Resepsiyon memurluğu, tezgâhtarlık, kartpostal satıcılığı, reklam ajansında kostümcülük, seslendirme, düzeltmenlik, resepsiyon memurluğu, barmenlik, meyhane işletmeciliği, televizyon için skeç yazarlığı, dergilerde köşe yazarlığı, şarkı sözü yazarlığı, oyunculuk ve radyo programcılığı gibi çeşitli işlerle uğraştı. (Koyuncu, 2019) Şair babasının entelektüel birikimi yanında babasıyla ahbaplık ilişkisi kuran birçok sanatçıyla küçük yaşında tanıştı. İleride oluşturacağı sanatçı kimliğini buralarda örmeye başlayan İskender, çok insan için ölçü alınabilecek ve saygın meslek diye addedilen bölüm ve fakülteleri

şairliği pahasına terk etmiş, şiirindeki kimi noktada yarattığı kaotik atmosferi amiyane tabirle yaşamında şiir için bedel ödeyerek deneyimlemiştir. Çok çeşitli ve birbirinden bir noktada tamamen ilintisiz işlerde çalışması, sokakla, yeraltıyla daha yakinen temas kurmasına imkan sağlamıştır. Şiirlerindeki bu tekinsiz ve aşırı içli söylem, sokağın gerçeğini bilmesiyle bağdaştırılabilir. O şairlik idealini gerçekleştirmeye çabalayadururken beslendiği alanlarla samimiyetle ve biraz da hiddetle kucaklaşmıştır.

Küçük İskender, "Gece, Melek ve Bizim Çocuklar" ile Mustafa Altıoklar'ın yönettiği "Ağır Roman" ve "O Şimdi Asker" adlı filmlerde rol aldı. Edebiyat ve özellikle şiir aralıksız sürdürdüğü uğraş alanları oldu. Küçük İskender, "Gece, Melek ve Bizim Çocuklar" ile Mustafa Altıoklar'ın yönettiği "Ağır Roman" ve "O Şimdi Asker" adlı filmlerde rol aldı. Edebiyat ve özellikle şiir aralıksız sürdürdüğü uğraş alanları oldu. Küçük İskender'in babası Derman Över, edebiyat ve tiyatroyla yakından ilgiliydi. Onun edebiyata yönelmesinde babası çok etkili oldu(Koyuncu, 2019) Küçük İskender, Sennur Sezer'in sunduğu "Maksat Muhabbet" programında, evlerinde büyük bir kütüphanenin bulunduğunu dile getirmiştir: "Kütüphanemiz çok geniştir. Ben hakikaten edebiyatçı dışında hiçbir evde o kadar kitap görmedim. Orada büyüdüm. Evimiz de küçük olduğu için benim ayrı bir odam yoktu. Açılan yatağım vardı, aslında babamın düşündüğü, hayatı kurcaladığı odada ben uyurdum. Benim sağlı sollu odamın her tarafı kütüphaneye çevriliydi. Ben kitapların içinde büyüdüm. Bir gün, belki kırılma noktamız o; kitapların artık bir nesne olmadığını ve onların benle arkadaşlık kurması gerektiğini hissettim belki... İskender, (Yap.Sezer). 2014). Şairin kitapla olan ilişkisi çok erken başlamış ve sıkça dile getirdiğimiz şiir-hayatının oluşum safhası çocukluğuna dayanmıştır. Hayal gücünün kudretiyle erken yaşta tanışan şair, birçok türde yazmasını da bu döneme borçludur. İştahlı ama dağınık okumaları, ileride kendisini ehlileştirip okuma yönünü bulunca dahi bir anlamda ufuk açıcı olmuştur.

İlk şiiri 1985 yılında "İskender Över" imzasıyla Milliyet Sanat dergisinin "Genç Şairler" köşesinde yer alan Küçük İskender; daha çok Adam Sanat, Varlık, Gösteri, Şiir Atı, Sombahar, Avni, Deli ve Öküz gibi dergilerde yayımlanan

şairleriyle tanındı. Gösteri ve Varlık dergilerinde "Şiirli Değnek" başlığı altında değerlendirme ve değerler kaleme aldı. Gözlerim Sığmıyor Yüzüme (1988) adlı ilk şiir kitabından itibaren; 34 şiir kitabı, 16 deneme-şiirsel metin, 12 anlatı-özgür metin, 3 şiirsel günlük ve 3 antoloji-toplu şiir kitabı olmak üzere 55 yıllık ömrüne, yaşını da aşacak şekilde yaklaşık 70 kitap sığdırdı. (Koyuncu, 2019) Şairin sinestezi unsuruna bu kadar yatkın bir şiir yazmasını türler arası geçişi çok sık kullanmasıyla ilintilidir. Hem görsel sanatlara hem yazınsal yapıtlara oldukça hakim olan şair, sinema filmlerinde rol alacak kadar yetenekli, her türde eser vermek isteyecek kadar cevval ve cüretkar, idealinin peşinde şiirle koşacak kadar romantik ve samimidir. İşte bu özellikler kendisini hiç zorlamaksızın sinestezi fenomeninin özgür ve kaygan zemininde iş görmeye iter. küçük İskender şiirinin en belirgin özelliği aykırı ve delişmen söylemdir. İlk şiir kitabından son şiir kitabına geliştirdiği bu söylemi inişli çıkışlı da olsa sürdürmüştür. Cesur tavrı ve yüksek gerilimli şiir evreni onun gerek kuşak içindeki şairlerle gerek başka şairlerle ortak paydada buluşmasına pek müsaade etmez. küçük İskender, maddeye ve vücuda bakan toplumsalla bireyseli harmanlayan ama bireyseli bir adım önde tutan şiirin klasik ritim öğelerinden çok çarpıcı söyleyişe önem veren bir şair görünümündedir. İmge yoğunluklu biçem, onun şiirinin özel bir dünyaya ait olduğunu göstermektedir (Asiltürk 2017: 404). Asiltürk'ün Türk Şiirinde 1980 Kuşağı kitabında bahsettiği gibi o'nun şiiri gerilim dolu bir dünyayla, gerçeklerin can sıkıcılığıyla; hayallerin çarpıcı ve umarsız tabiatıyla kucaklaşır. İmgeyi asla es geçmeyen ve söz sanatlarını kendine özgün üslubuna yediren şair, sinestik tavrın tüm olanaklarından oldukça fazla yararlanmıştı. Kanon dilin içinde, yeni bir dil yaratan şairin rühdünü ispatı tutarlı bir şiir görüşünü ömrü boyunca sürdürmesine dayanır. Sırasıyla 2000 yılında Orhon Murat Arıburnu Ödülleri'nde Bir Çift Siyah Deri Eldiven (1999) adlı şiir kitabıyla birincilik aldı. 2006'da İskender'i Ben Öldürmedim (2005) adlı şiir kitabıyla Melih Cevdet Anday Şiir Ödülü, 2014'te yedincisi verilen Erdal Öz Edebiyat Ödülü ve Mayıs Giremez (2016) adlı şiir kitabıyla 2017 Necatigil Şiir Ödülü gibi ödülleri alan küçük İskender anlaşılma kaygısı gütmeden; ama toplumu ve sokağı da şiirinden itmeden aykırı hallerini imge kavramı ve sinestezi fenomeniyle örmüştür.

Şiirlerinde suç, iktidar, ölüm, sapkınlık, intihar, cinsellik, direniş, taarruz gibi temaları işleyen şair; kendi yaşanmışlıklarını da şiirinin malzemesi yapmıştır. Argo, küfür, eşcinsel jargonları da şiirlerinde sıkça kullanmıştır. Bu tür tema ve izlekleri ele alması onun şiirinde gerilimli ve kaotik bir atmosfer oluşturmuştur. (Koyuncu, 2019) Mustafa Durak, küçük İskender’le ilgili yazısında “küçük İskender şiirini her an patlamaya hazır bir silah gibi kuruyor. Şair işbirliği değil, işbitiricidir. Tabancasındaki tek kurşunla karşısındaki ordunun tamamını vurduğunu hayal eder, hatta buna inanır. Bunu seri katil psikolojisiyle de değil, sabotaj komplolarıyla da değil, tamamen canlı bomba mentalitesiyle hayata uyarlar. (...) Şair, kendi eğitiminden naiflik maddesini çıkartmak zorundadır” (küçük İskender 2013: 82) Asiltürk’e göreyse; Orhan Veli, Sait Faik, Walt Whitman, Aragon, Nâzım Hikmet, Asaf Hâlet Çelebi, Karacaoğlan, Nietzsche gibi isimler üzerinden yapılan gönderme ve anıştırmalar şairin ilköğretim yıllarında sahip olduğu kültür haritası hakkında ipucu vermesi bakımından dikkate değerdir (Asiltürk 2017: 411). Hem Durak’ın hem de Asiltürk’ün yorumlarından anlaşılacağı gibi, queer’in öte yandan kara/karanlık/şiddet edebiyatının öncü temsilcilerinden İskender, 1980 sonrası Türk şiirinde önemli bir eşiği aşmış, Türk şiirinde sokağın temsil düzeyini ilk defa bu kadar görünür ve kalabalık kılmıştır. Postmodern tekniklere hakim, modern şiiri yakından izlemiş, divan şiiri nedir bilen şair, demek oluyor ki, çok uluslu bir imparatorluk gibi, kendi şiiri için sefere çıkan bir akıncı edasıyla hareket eder. Ne kadar kara edebiyat’a/yeraltı edebiyatı’na yakın söylemi temsil etse de, ondaki şiddet kurumsal ve hamasi, insan hedef alan değil, imge arayan ve ancak kendine zararı dokunan bir yapıyı temsil eder. Kendini tahrip ederek üretime geçen şair, üretimini argoya, arabeske, sokağa ve bunları süsleyen edebi sanatlara yaslar. Bu yaslanış dilin plastik yapısından yararlanmaya vardığı noktadaysa, sinestet tavrını takınmıştır. Metinlerarası ve sanatlar bir yolculuğu sıkça deneyimleyen şair, duyular arasındaki geçişleri, inişli çıkışlı yaşam serüvenine ve tumturaklı bir sinestezi fenomenine bağlar.

Şair uzun yıllar “marjinal şair” olarak anılmış ve hatta anılmaya devam etmektedir. Buradaki marjinal söylemini ilk zamanlarda benimsediğini söyleyen

küçük İskender, zamanla her aidiyetten olduğu gibi bu söylemden de uzaklaşma çabasını kimi söyleşilerde dillendirir. Kanımızca küçük İskender aykırı ve özgün bir şairdir. Bu sıfatları yalnız kişisel hayatındaki izleklerden değil, bu izleklerin şiirine adeta sansasyonel ölçüde bir dil içinde dil yaratma çabasıyla ifade edebiliriz. Burada A.Ömer Türkeş'in sözlerine başvurmak yerinde olacaktır: "Başka bir dil arayışı önemlidir. (...) Bu nedenle, normaller dünyasıyla derdi olan bir yazar bu mevcut dili kırabilecek başka bir dil aramak, tabii bunu yaparken de kendi içerisinde tutarlı bir edebi dil, anlatım kurmak zorunda. (...) Öyleyse yeraltı yazarı kendi oluşturduğu dilde bir derinliğe ulaşmalı, kendine özgü yeni imgeler geliştirecek, dilbilgisi kurallarıyla oynayacak, argodan yararlanacak... Zorluk yeni dilini kalıplarını kıracağı dilin aracılığıyla, yine bu dilin imkânları dâhilinde yapmakta. Bazı yerlerde dil kekemeleşecek, bazı yerlerde açılacak bazı yerde kapanacak." (Türkeş 2013: 41) Öte yandan kendisi hep bir tasniflendirilme telaşı içinde kalmış, şiiri ve kendisi kalıp akımlara oturtulmak istense de böyle olmadığını ilk ağızdan belirtmiştir: "Ben 1981 yılı mezunuyum liseden. Okuduğum okul Kabataş Erkek Lisesi. O dönemde İngilizce eğitimi oldukça ortalama, vasattı. Beat kuşağı ya da marjinal birtakım şairleri ve yazarları düşünürsek, yurtdışındakileri, benim onları orjinal dilinden okuma şansım zaten sıfır. Bu şairlerin ve yazarların kitapları yaklaşık 90'lardan sonra 2000'lerde çevrildi, yayımlandı. Ben bu adamları okumadan oraya yöneldim. Beatnik kuşak olma ihtimalim yok, çünkü ben neredeyse 2000 yılında Beat kuşağından haberdar oldum ki o zaman birçok tekniği kullanmaya başlamıştım yani farkında olmadan" (Özmen, 2014) Dilin imkanlarını sonuna kadar zorlayan, imgeci ve sinestet tavrı sürdüren, sadece alışlagelmiş şiirin dışında kalmayıp sanat yapmaktan ve özgünlüğünden ödün vermeyen şair, 80'li yıllarda dergilerde görünmeye başladığı zamandan ölene değin -3 Temmuz 2019- kendini yinelemeden, kendi çizgisini kendi çizmeyi başarmış, şiirden ve kendi şiir görüşünden ayrılmamıştır: Şairin dile hâkimiyeti övgüye değer: Bu dil hâkimiyeti, kullanım özeni, onun imge yapısını etkiliyor, ama şiirinin tamamen değişmesine de neden olmuyor. (...) Değişim uğruna şair kişiliğinden, şiir dünyasından ödün vermemiş" (Celâl,1996) Şair ödün vermez şiir görüşünün yanında disiplinler arası etkileşimi üst düzeyde olan bir sanatçıdır. Sanat dalları

arasında geçişimli yapıyı fark eden ve şiirini sadece şiirlerden değil diğer sanat dallarından da beslemesi, sinestet tavrın bir göstergesidir.

Nasıl ki 19.yüzyıl'ın büyük sinestetlerinden Arthur Rimbaud, alfabedeki harflerin kimi renklere denk geldiğini söylerse, küçük İskender'de bu çok disiplinli yapıyı şiirlerine yedirmiş hem postmodern hem de sinestet tavrıla imge ve hayali ön plana çıkarmıştır: "Sinema, edebiyat ve müzik: Bunların kan bağı var; ayırt edilemezler." diyen şairin gerek şiirlerinde gerek anlatılarında sinema ve müziğin yansımaları belirgindir.Bu noktada şairin bir yeraltı edebiyatı yapma isteği sezilmektedir.(Koyuncu,2019) Şairin Batı izleklerini kullanması yanında arabesk müziğin etkileri ve aşırı içli durumların pervasızca sunulması hem cesaret hem de şairin şiirinin bir gerçeğidir. Şairin hayatı da sanatına dahil midir? sorusuna cevap bulabildiğimiz yukarıdaki pasajlar İskender'in sanatı için epey zorluğa göğüs gerdiğini, sanatını bir üst seviyeye çekebilmek için kimseden aman dilenmediğini, hayatını bir bakıma dünyevi düzeyde umursamayıp şiir-hayatına güçlü bir imge olarak eklediği yorumunu aklımıza getiriyor. Tabii ki yaşam içerisinde böyle bedeller ödemek sanatına her daim olumlu bir etki bırakmıştır genellemesini yapmak yanlıştır. Aslolanın metin olduğunu, metnin ışığında şairin şiir eleştirisinin yapıldığını söylemeliyiz. Tezimiz için önemli olan kısım, şiirinin çatısı olan imgeyi kurarken takındığı sinestet tavrı ve sinestezinin sanatını sarmalamasıdır.

1. BÖLÜM: EDEBİYATTA SİNESTEZİNİN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. SİNESTEZİ KAVRAMI

Sinestezi bir yanıyla duyu karmaşası olarak adlandırılırken bir yanıyla da tıbbi bir anomali olduğu söylenilebilir. Sinestezi (Synaesthesia), terim anlamı, Yunanca “sin”, yani “birlikte”- “aisthesis” yani “duyu/his” sözcüklerinden oluşturulmuştur. Duyuların (dış uyaranların) birlikte idrak (algı) edilmesi veya birbirleriyle ilişkilendirilmesi durumu olarak tanımlanmaktadır. Sinir bilimsel bir alt yapıya dayanmaktadır ve belirli tanımıyla, temel anlama yeteneği veya duylara bağlı sinirsel bir yolun, istem dışında ve gayritabii bir halde ikincil bir duyu yolunun veya algıyla ilgili sinir yolunu aktifleştirmesiyle tanımlanmaktadır (Bakırcı, 2013). Sinestezi, bilim insanlarının ve sanatçıların düşlerini yakalayan etkileyici bir olgudur. Bu kalıtsal durum, bir tür “duyuların birleşmesine” yol açar ve böylece onu deneyimleyenler için, müzik okumak veya müzik dinlemek gibi günlük aktiviteler, renklerin, zevklerin, kokuların, şekillerin ve diğer duyuların olağanüstü izlenimlerini tetikler. Sinestezi araştırması aynı zamanda bizi normal duyum hakkında da bilgilendirir, çünkü tüm insanlar örtülü bir derecede çapraz duysal eşlemeler deneyimler. Sinestezi oldukça geniş bir çekiciliğe sahiptir ve son yıllar da sahaya bir ilgi uyanışı yaşanmıştır” (Simner & Hubbard, 2013).

Tezimin temel sorunsalı sinestezi kavramı, Antik Yunan’dan beri tartışılan ve günümüzde beyin üzerine yapılan çalışmaların artması, tıp teknolojisinin gelişimiyle üzerine yoğunlaşılacak bir alan olarak göze çarpar. Sinestezi (synaesthesia), kronolojik olarak, Flournoy (1895), Vernon (1930), Marks (1975), Cytowic (1989) ve Vorta (1990) tarafından tanımlanmıştır ve bir duysal uyarıcının bir diğer uyarıcı duyusunu hatırlatması durumudur (Moore, 2015).

İlk çağlarda dahi üzerine düşünülen ve ilkel de olsa üzerine incelemeler yapılan bu kavram, Aydınlanma Çağı’nın rasyonel dünya görüşü ve determinist algısı sebebiyle uzun bir süre kenara itilmiştir; ancak 19.yüzyılda ortaya çıkan ve başını Alman romantiklerinin çektiği romantizm akımı, kavramın yeniden revaçta

olmasına kaynaklık etmiştir. Bahsettiğimiz Alman romantikleri – Hölderlin, Novalis, J. Schelling- sinestezi kavramının akıllara tekrar gelmesinin yolunu açsalar da sinestet olduklarına dair bir belge yoktur. Bunun yanında çağın büyük ve bohem şairleri, Fransız şairler Charles Baudelaire, Arthur Rimbaud; sonraki yıllarda Rus yazar Vladimir Nabokov ve Avusturyalı besteci Franz Liszt gibi isimlerin bilinen, ünlü sinestetler oldukları ortaya çıkar: Sinestezinin bugün aldığı isme ek olarak ise, durumun bilimsel tarihi boyunca birçok tanımı vardır. Bu farklı isimlere, tanımlarındaki sınırları değiştirerek eşlik eden literatür, 1772’de “belirsiz bir duygu” ile başlayan ve ilk görünüşüyle sona eren sinestezi için bir terimin geliştirilmesinde önemli bir değişiklik geçirdi. 1892’de “sinestezi” veya “synesthesia” olarak adlandırılan gerçek kavramdır (Jewanski, Simner, Day, Rothen, Ward, 2019). Sinestezi deyince akla duyu karmaşası, tıbbi bir anomali geldiği kadar estetiğin ve metafiziğin inşası da gelir.

Çok yönlü bir fenomen olarak sinestezi, birçok disiplinin ilgi alanına girdiği için bilimsel açıdan değerlendirildiğinde ortaya çıkan çeşitli ifade biçimlerini, sanatsal yaratım alanı söz konusu olduğunda da görmek mümkündür. Bu bağlamda, kavram olarak sinestezi, yaratıcı sinestezi, edebi sinestezi ya da retorik bir figür olarak sinestezi ve sahte (sözde) sinestezi gibi tanımlayıcı ifadeler mevcuttur. (Çelik, 2018: 30)

Kavram kendini birçok alanda gösterirken yaratıcılığın bir ürünü mü yoksa zihnin kendiliğinde meydana gelen, dil yoluyla deneyimlenen bir durum mu? epey tartışılmıştır. Dilin sınırlarında oluşan bir estet çabası yahut zihnin karmaşasından doğan bir uç kavram ya da ileri götürürsek tıbbi bir aykırılık olsun olmasın, edebi eser üründe deneyimleniyor olabilmesi ve buna dair tarihsel süreçten gelen birçok nüvenin olması, kavramın edebi dairede incelenmesine mahal vermiştir:

Klinik sinestezi ile şiirsel duyulararası benzerlikler arasında bir fark vardır. Klinik sinestezi ile edebi sinestezi arasındaki ayrım önemlidir: Birincisi, bir hastalığa; ikincisi ise bir kavrama işaret eder. (Aktaran Çelik, 2018: 31).

İmge kurulumunda muazzam bir etkiye sahip olan sinestezi kavramı, bu özelliğini duyu karmaşası olarak adlandırılan, bizce edebi estetik bir şans olan halinden almıştır. Duyu arası transferler anlatımı karmaşık bir yapıya taşıdığı makul bir eleştiridir; fakat dilin elastik yapısı çerçevesinde, dille oynayabilmek ve retorik hâkimiyeti arttırabilmek için bir alan açmıştır. Sinesteziyi deneyimleyen zihin olsa dahi dilin kullanım alanı genişledikçe imge kurulumu güçleniyor ve özgünlük, sinestezi deneyimi sayesinde bir üst rahleye taşınıyor demekte bir sakınca yoktur.

Ullmann'a göre "Sinestezi ciddiyet ve ustalıkla ele alınırsa şair için mükemmel fırsatlar sunar çünkü hem yeniliğin cazibesi ve şaşırtıcılığına sahiptir hem de şairin nesnesini birden fazla açıdan tanımlamasına olanak sağlar, [...]" (Aktaran Çelik, 2018: 33)

Alman romantiklerinin ana gündemini oluşturan tabiat ve santimentalizm (aşırı içlilik) dildeki sinestezinin etkisiyle orijinallik kıyılarında dolaşmaya epey fırsat bulmuştur. Antik Yunan'dan bugüne değin edebi ve bilimsel çalışmaların – Aydınlanma Çağı etkisiyle bir dönem gözden düşen kavram- tıbbi gelişmelerin etkisiyle disiplinler arası çalışmalarda yeniden can bulduğunu söylemek aşırı bir yorum olmayacaktır:

Sinestezinin tarihi, 19. yüzyılda erken araştırmalarla başlar. Sinestezi çalışmasının tarihi, 1812'de George Sachs'ın ilk bilimsel raporlarına dayanmaktadır. Tanımlanması gereken önermesinde, kendi sinestezik idrağını tanımlamaktadır. Darwin'in kuzeni, Francis Galton, renk ilişkilendirmeleri üzerine yaptığı çalışmalarda bazı sinestetleri anlatmıştır. Bu alana olan ilgi arttı ve bazı yayınlar geldi. ABD'li bilim insanı Mary Calkins, 19. yüzyılın sonlarında sinestezi tanımını tanıtmıştır. Davranışçılık 1930'larda psikolojide önem kazandı: dış uyarıcılarla birbirlerini etkilemeyle öğrenme ve tutumlar azaldı. Bu süre zarfında birçok deney yapıldı. İçe ilişkin duygu ve düşüncelerin kontrol edilemez olduğu varsayılmaktadır. Bu sebeple, sinestezi bu zamanın bilimsel yaklaşımlarına uymamıştır. Sinestezi yıllarca unutuldu (The history of Synesthesia starts with early research in the 19th century, 2019).

Türkçede öteden beri söylenegelen duyu aktarmaları bu kavramın çatısını oluşturuyor denebilir. “*Efil efil esiyor*” yerine “*yeşil yeşil esiyor*” gibi bir basit bir söyleyiş sinestezi kavramına bir örnektir. Görme duyusuyla algılanan renk kavramı, dokunma (hissetme) duyusuyla algılandığı takdirde duyular arası geçiş devreye girer ve imgeye giden yol da böylece açılır.

Tezimizin gereği dildeki sinesteziyi işlerken sinestezinin diğer dallardaki halinden de bahsedilecektir. Sanatçının bu karmaşaya gönüllü mü olduğu, nörobiyolojik bir aktivite mi olduğu ihtimali göz ardı edilmeden, dil düzeyindeki duyu aktarmalar nasıl sinesteziyi bize çağrıştırıyor, anlatmaya gayret sarf edeceğiz. Bunun yanında sinesteziye dair şu tasnif ufuk açıcı olabilir: Günümüzde bilinen en az 60 (bazı kaynaklara göre 80) sinestezi çeşidi tanımlanmıştır ve bunlar farklı şekillerde gruplandırılmıştır fakat, sinesteziyi kısaca iki başlık altında toplayabiliriz: İlişkisel Sinestezi, Projektif Sinestezi (Öztaş, 2019).

Nörolojik birtakım bozulmalar sinesteziyi doğuran etmenler olarak karşımıza dikilse de, özellikle şiirdeki imge sorunsalı bunun sadece tıbbi bir anomali olmadığını bazen bilinçli bir şekilde her daim yapıldığını gözler önüne serer. İmgeci şairlerin hepsini sinestet göremeyeceğimiz gibi, sinestet beyinlerin de her zaman bunu kâğıda dökmedikleri bir gerçektir. Tezin temel sorularından biri olan sinesteziyi dil mi deneyimliyor beynimiz mi? bizi sonuca götürecek ve edebi sinestezinin kapılarını açıp bize yön gösterecektir. Paul Herz, *Synesthetic Art, An Imaginary Number?* (Sinestetik Sanat, Bir İmgelem Numarası mı?) adlı makalesinde şiirde sinesteziyi deneyimleyen bizzat biz miyiz yoksa dilimiz mi sinesteziyi bizim için deneyimleyen? gibi önemli bir soruya dikkat çeker.(Aktaran Çelik, 2018: 65).

1.2. ŞİİR DİLİ VE SİNESTEZİ: SİNESTETLER ŞİİR YAZABİLİR Mİ?

Şiir denilince akla gelen uyumlu seslerin, ritimli sözlerin ve çarpıcı imgelerin insan türü için anlamı nedir? Anlamlandırma denilen olgu başlı başına bir imge midir ve insanı yaratma faaliyetine –özelde şiire- iten şey nedir? Bu soruların

cevapları tezin ana ereği olmasa da, çoğunlukla imge yoluyla inşa edilen şiirin ve şiiri, daha doğrusu yaratıcılığı körükleyen sinestezi kavramının açık edilmesinde kuşkusuz yardımcı olacaktır. İnsan varlığını diğer türlerden ayıranın alet yapma yeteneği olduğu malumumuz olsa da bu yeter bir açıklama değildir. Kendinin ve evrenin farkında olan birçok canlı türünün de olduğu yüzyılımızın aydınlattığı kimi durumlardandır. Yaratıcılık faaliyeti ise, insan varlığının bilinç seviyesinde yaşama ve evrene bazen bir itiraz bazen de iz bırakma çabası olduğu düşünülür. Önce söz vardı ve sonra da söz olmuşken şiirin bu yaratıcılık faaliyetinin kadim uğraşlarından biri olduğu es geçilmese gerek.

Topyekün bir yaklaşımla insanı ve yaratma faaliyetini ele aldığımızda karşımıza çıkan şey; genişleyen evren ve bitmeye yazgılı hayatımız.. İnsan türü bu ayrıma vardığından beri evrene iz bırakabilmek için kimi uğraşlara tutulmuş ve bunları da kimi yerde estetik hazla buluşturmuştur. Bu estetik hazzı oluşturan şeyse, dış gerçekliğin zihne ve bedene hücumu ve bu hücum karşısında konum alan insan yaratıcılığı, insan varlığının iç dünyasıdır. Sinestezi kavramı bu hücumlardan nasibini almış bir türün cevabı niteliğinde ortaya çıktığı söylenebilir: ister nöro-biyolojik şekilde ister bilinçli şekilde dil kullanım şekliyle. Zaman içerisinde kültürel birikim, kalıtsal öğeler ve adeta canlı bir organizma olan dil ve bu dil yetisinin kullanımıyla sanat eserleri sinestik bir tutumla ortaya çıkmış olabilir. Duyuların birbiriyle olan uyumu kimi noktalarda birbirleriyle karışmalarına sebebiyet vermiş ve aksaklık olarak görülen şey, üstün yaratıcı hazzı deneyimlemeye olanak sağlamıştır.

Şiir dili bilindiği üzere dil içinde dil inşa etmek, kullanılan dili derinleştirmek, yüzeyden uzaklaştırmak yani bir bakıma dili mayınlamaktır. Yıkıcı bir faaliyet olabildiği gibi yıktığının üzerinden yeniden boy verir. Bunu ise; cümle dizilimini bozmak, zihinden tasarlanan öznel gerçekliği kağıtla buluşturmak ve kadim söz sanatlarıyla yapar dersek hata etmemiş oluruz. Şairin amacı kendi benliğini görünür kılmak kadar, görünür olduğunu sandığımız gerçeğin saklı köşelerini ayan etmektir. İnsan ilk elden sanatı varlığının bir onayı görür demek yukarıklı bir söylem gelebilir; fakat tam olarak da kendiliğini bulabilmek, bulamasa da bulma ümidiyle yola çıkmak için şiire meyleder diyebiliriz. İnsan kendi dışındaki

gerçeklik halesinin illüzyonlarını fark ettikçe sorgu sahasını sanat yoluyla genişletir ve bir anlamda öznel gerçeğini dış gerçekliğe hâkim kılabilmek için – nafiye bile olsa- uğraş verir. Bedensel hazların süreklilik arz etmesi, her türlü maddi çabaların bir diğer maddi çabayı doğurması boyunduruğu, kişiyi kendi bilincinden dil yardımıyla süzülen bir dünyayı inşa etme çabasına iter. Şiir, insan yaratısıdır; fakat yaratıcısına muhtaç değildir. Ahmet Haşim'in deyişini bu şiir-insan diyalektiğine uyarlırsak: şiir yaşamla ölüm arasında, yaşamdan ziyade ölüme yakındır. Sanat insanı ölüm karşısında güçlü hissettirdiği için yani öte deyişle insan ölümden korktuğu için şiire yazgılıdır.

Sinestet zihinler kendi gerçeklerini duyuların geçişimli halinden ötürü sunarlarken sinestet olmayan zihinlere göre daha karmaşık; fakat daha yaratıcı olabilirler. Bir sözcüğün, bir harfin rengi olduğunu görebilmek yahut kokusunu olduğunu duyumsayabilmek anlatıma çarpıcılık katarken kullandıkları enstrüman ile özgünlüğün sınırlarında dolaşabilirler. Sanat dili içinde nefeslerini sıklaştıran sinestet zihinler, uyumun kaostan çıktığını kanıtlar nitelikte bir yapıt sunabilecek şansa duyuları yoluyla ulaşırlar. Sinestezi fenomeni ve şiir dili birbirlerine uygunluğunu plastik yapılarından alırlar. Duyu içi ve duyular arası geçiş, ne kadar özgün olursa imgenin biricikliği kendini görünür kılar. Duyular arası geçiş dilin kanon kullanımını yıkarken yaratıcılığa büyük ölçüde izin verir. İnsan zihni duyulardan aldığı bilgiyi işleyerek bilinçli yahut bilinçsiz kimi davranışları örgütler. Aynı biçimde şiirde de dış gerçeklikten damıtılan öznel seçkiler, zihinde işlenerek dil vasıtasıyla imgeye dönüşür. Akli bir müdahale ile oluşan dilin dışavurumu, duyuların harmonisi ile kimi noktalarda bilinçaltından hareketle de dile yansır. Sinestezi fenomenini önemli kılan, şiir dilinde sıkça kullanılan imgenin yaratılmasına yardımcı olabilmesi ve çarpıcı buluşlar yapılabilmesine olanak sağlamasıdır. Dış dünyadan alınan veriyle beraber işlem sahasına konulan kimi kavram ve görüngüler sinestet tavırla beraber özgün hale gelebilir. Psikolojik reaksiyonlar, sanatçının bilgi birikimi, akli ve ruhsal denge, dilin elastiki yapısıyla imgeye giden yolu belirler. Bu ileri sürülen etmenlere birden fazla duyuyla duyumsanabilen imaj ve haller de katılınca özgünlük ve yaratıcılık ortaya çıkar dememizde bir sakınca yoktur.

1.3. SOYUT-SOMUT ARASI GEÇİŞLE KURULAN SİNESTEZİ

“Küçük İskender Şiirlerinde Sinestezi” adlı tezimizde odaklandığımız temel düşünce; şairin şiir görüşünü oluştururken sinestezi kavramını ne denli şiirlerinde geçirdiğinin tespitine dayanır. Genelde Alışılmadık bağdaştırmalar sayesinde sinesteziye giden yol açılırken bir yandan bu bağdaştırmalar imgeyi de oluşturur. Açıkçası ardışık biçimde öncelikle söz sanatı devreye sokulurken ardından imge doğar ve imge üzerinden sinestet tutum edinilmiş mi tespiti yapılabilir. Esas olan, sözcüklerin çağrışım gücü ile farklı boyutlarını açığa çıkarmaktır. Sözcükler bir şairin elinde yeniden hayat bularak biricikliklerini ilan ettikleri takdirde, yeni anlam dünyaları, duyumsama ve duygulanımlara kapı aralayabilir ve bu durum, zaman zaman okurları da derinden etkileyerek onları şairin dünyasıyla ortak bir noktada buluşturabilir. (Aktaran Çelik, 2018: 32)

Yukarıda bahsedilen açıklamalar ışığında, sinestezinin kurulma tekniği bulunabilir. Tezimizde bunu incelemek esas noktayı oluştururken, şairin sıkça zihni düzeyde tasarladığı şiir nesnelere uzay-zamanda yer kaplayan yani hacmi ve kütlesi olan varlıklarla ilişkilendirmesi soyut-somut geçişin tabiri olarak söylenebilir. Anlamın somutlaştırılması ya da soyutlaştırılmasında sinestetik algının doğasından yararlanılabilir.

Duyuların öznel birlikteliği yeni ve özgün anlam oluşumlarına olanak sağlar. Bu bağlamda asıl önemli olan, şairin ne düşündüğü ve duyumsadığından çok düşündüğü ve duyumsadığı şeyin, şairin ifadesini, yani dilini nasıl bir duygusal yoğunluk ve tınıyla etkin kılabilmiştir. (Aktaran Çelik, 2018: 67)

Somutlama, bir anlatım biçimi olarak karşımıza çıktığı gibi şiirde metafor oluşturmada da kullanılır. Soyut-somut geçişler, yaratıcı sinestezi kapsamında da değerlendirilir. Vasat (düz) sinesteziden ayrılan yönü ise, duyular arası olması ve zihni düzeyden varlık düzeyine geçmesi yahut tam tersi varlık düzeyinden zihni dünyaya varmasıdır. Yaratıcı sinesteziyi belirgin kılan temel özellik budur.

1.4. DUYU İÇİ AKTARMAYLA KURULAN SİNESTEZİ

Beş duyu organımız arasında ve bu duyu organlarının kendi içinde geçişleri sinesteziyi işaret eder. Belirttiğimiz yöntemle oluşturulan dizeler imge oluşumunda temel rol üstlenirken imgeyi kuran sistemin bir ayağı da sinesteziyeye yaslanır demiştik. Aslen eş duyum olarak Türkçeye çevirebildiğimiz sinestezî, şiir dilinde plastik yapıya imkân tanınması sebebiyle duyu içi aktarmaları da sinestetik bir tutum olarak kabul etmemize vesile olur. Tsur' göre, edebi sinesteziyi "çift yönlü algılamalar"dan ziyade, tipik olarak sözel yapılarla ilişkilendirir. Sinestetik bir metafor kullanıldığında, bunun iki duyu alanından türetilen bir terim olduğunu; atıfta bulunulan gerçekliğin anlaşılması, belirleyici özellikleri olmayan veya "tanımlanamaz", hatta, "duyularüstü" olabileceğini, dahası, mutlaka iki farklı duyu alanına ait olması gerekmediğini ifade eder. (Aktaran. Çelik, 2018: 36)

Belirtilen düz ve yaratıcı sinestezî işte bu duyusal düzeyin geçişliliği ya da kendi içre yapısı sebebiyle isimlendirilir. Özetle duyu içi aktarmalar sinestezinin kapısını aralarken bu teknikle kurulan imgelere de düz(vasat) sinestezî ürünü demekte bir beis yoktur.

1.5. DUYULAR ARASI AKTARMAYLA KURULAN SİNESTEZİ

Tezimizde soyut-somut geçişin ardından en sık başvuru olan sinestezî kurma tekniğidir. Şairin dil kabiliyetinin etkisiyle ve ister dilde kasıtlı ister zihinde kendiliğinden olsun şiir kurulurken duyu arası aktarmalar görev almıştır. Sinestezî, duyumların benzerlikleri ya da eş değerleri olarak şairin birkaç duyu izleniminin gücünü ortak bir etkiye dönüştürmesine olanak sağlar. [...]. Sinestezî, şairin bir duyu izlenimini bir başka duyu izlenimine çevirmesine fırsat sunar.(Erhardt-Siebold, 1932: 584) Bir harfin renkle özdeşleştirilmesi yahut işitme organıyla duyumsadığımız seslerin keskin (dokunma) tatlı(tatma) sıfatlarıyla nitelenmesi duyu arası geçişin en basit şekliyle örneklendirebileceğimiz halleridir.

Her iki türün de farklı duyu alanlarının birleşiminden oluştuğunu; ancak ilkinde, duyuların bizzat kendilerinin iki veya daha fazla duyu alanından türetildiğini; ikincisinde ise, bu duyu alanlarına atıfta bulunan terimlerden türetildiğini ifade eder. Bu bağlamda, Tsur diğer araştırmacılarla ortak bir noktaya varır. Gerçek sinestezide oluşan duyu ilişkileri istemsiz ve kati bir şekilde öngörülebilir olarak tanımlarken; edebi sinestezinin büyük bir esneklik ve yaratıcılığa olanak sağladığını dile getirir (Aktaran Çelik, 2018: 36) Duyular arası aktarmalar yaratıcı sinestezi kapsamında değerlendirilirken şiirin imgeselliği sıkça bu teknik vesilesiyle ortaya çıkar. Gündelik dilde de rastlanması mümkün bu örnekler, sistemli bir biçimde şiirde devreye sokulduğunda yaratıcılığı tetikler ve yukarıda bahsedilen mesele –sinesteziyi dil mi zihin mi deneyimliyor- önemini yitirerek sinestezi sanat nesnesine dönüşebilir ve yaratıcı sinestezi ortaya çıkar.

O'Malley'e göre; "edebi sinestezi temel deneyim süreçleri ve fenomenleri kavrama esnasında zihnin ve duyuların kendini yansıtması veya yankı bulmasına dair bir tür içgözleme işaret edebilir ve bu algısal etkileşim hiç de açık değildir" (Aktaran Çelik, 2018: 33). Hiç de açık olmayan bu sürecin duyuların duyumdan algıya giden yolda süreci başlatan ilk durak olduğunu ardından duyu alan geçişlerinin kullanılan sinestezi oluşturma teknikleriyle şiir evrenini nasıl genişlettiğini söylememiz gerekir

Unutulmaması gereken; söz konusu fenomenin ne yalnızca bilimsel açıdan değerlendirilebilecek bir durum ne de sadece sanatsal yaratımın kaynağı olarak görülebilecek bir ayrıcalık olduğudur. Fenomenin her iki türü arasındaki farklılıklara rağmen, ortak ve belki de en önemli noktası, iki ya da daha fazla duyunun -istemli ya da istemsiz olarak- kesişimi ve etkileşimidir. (Çelik, 2018: 23).

1.6. SOMUT-SOYUT ARASI GEÇİŞLE KURULAN SİNESTEZİ

Tezimizin bu bölümünde küçük İskender'in şiirlerindeki sinestezi kurma tekniklerini başlıklandırmaya gayret ettik. Tezin temel sorunsalı; ne şairin şiir görüşünü kapsamlı ve bütüncül bir biçimde yansıtmak ne de şairin yaşam

öyküsünün şiirini yönlendirdiği mecrayı bulmaktır. Muhakkak ki bu bilgiler ışığında yazılacak bir tezin de kıymeti su götürmez. Tezde aslolanın şairin poetikasını oluşturan payandaları açığa çıkarmaktan ziyade küçük İskender'in sinestezi vesilesiyle –dediğimiz gibi ister bilerek ister sezgisel- imgelerine göz atmak ve bu imgeleri oluşturan sinestet tavrı öne çıkarmaktır. İşte bu bahsettiğimiz tekniklerden bir tanesi de somut-soyut geçişlerdir. Varlık düzeyinde ve uzay-zamanda yer kaplayan her bir cismin, yani kısacası beş duyu organımızla duyumsanan şeylerin akli yahut zihni biçime dönüştürülmesiyle oluşan sinestezi oluşturma tekniğidir.

Sinestetik durumlarda uyarının kaynağının algısal ve kavramsal olmak üzere ikiye ayrıldığını belirtmek gerekir. Bu bağlamda, kaynak algısal olduğu takdirde uyarı dışarıdan gelir; kavramsal olduğu takdirde ise sinestezi, bir dürtünün (ya da iç sesin) düşünülmesi veya hayal edilmesi sonucu ortaya çıkmış olabilir. (Aktaran Çelik, 2018: 38). Dolayısıyla, edebi sinestezinin her iki durumda da ortaya çıkabileceği ancak kaynağın kavramsal olduğu sinestetik durumlara daha bir yakınlık gösterdiği söylenebilir. (Çelik, 2018: 38)

Öte taraftan söz sanatlarında sıkça rastlayabildiğimiz bu teknik, şiirin imgesel düzeyini bize ayan edebilir. Duyular arası aktarmalar gibi somut-soyut yahut soyut-somut geçişlerde yaratıcı sinestezi kapsamına dâhil edilir. Örneğin "derin sevgi" sıfat tamlamasını ele aldığımızda derinlik algısı yani fiziki bir yönsemesi olan sözcüğün sevgi gibi bir kavramla kullanım düzeyi, fiziksel yapıyı öne süren bir sevgiden değil, zihni olarak algıladığımız kuvvetli ve samimi bir sevgiyi izah etmesi yönüyle soyutlama tekniği göstergesi olarak sunulabilir.

1.7. SOMUT-SOMUT ARASI GEÇİŞLE KURULAN SİNESTEZİ

Varlıkların şiir dili içerisinde imge yaratabilmek amacıyla duyu içi algılanması yanında soyut düzeye –zihni- çekilmeden somut düzlemde birbirlerine benzetilmeleri de sinestezinin bir türünü oluşturur. Kişileştirme sanatı, insan dışı varlıkları, nesnelere insanmışçasına gösterdikçe somut düzlemde aktarım devreye girer.

Tsur'a göre "sinestezi mantıksal çelişkinin normalden daha güçlü olduğu bir metafor türüdür. Çatışan terimler düzgün bir biçimde kaynaşmış olarak algılanırsa güçlü bir duygusal etki; bu terimler arasındaki çelişkiye dikkat çekildiğinde ise güçlü bir nükteli etki elde edilir" (Aktaran Çelik, 2018: 36).

Alışılmadık bağdaştırmalar, kişileştirme ve benzetme sanatları yardımıyla kurulurken düz (vasat) sinestezi örnekleri ortaya çıkar. *Bir nehir parçalandı* veyahut *suyun köşeleri* gibi bağdaştırmalar, fizik kanunlarına karşıt biçimde varlıkları yeni şekillere yorarken soyut düzlem alanına sokmadan sinestezi oluşturabilirler. İmge kurulumunda dikkat çeken bu teknik, sinestezinin de bir çeşidinin –vasat sinestezinin- oluşuma öncülük eder.

Duyumlardan ziyade düşüncelerin birleşimi olarak ön plana çıkan edebi sinestezi, hem duyularla bağlantılı hem de onları aşan bir fenomen gibi görünür. Bu fenomen, rasyonalist güçlerin egemenliğine meydan okur ve rasyonalist düzlemin ötesinde bir birlik oluşturur. (Çelik, 2018: 38).

1.8. SOYUT-SOYUT ARASI GEÇİŞLE KURULAN SİNESTEZİ

Beş duyu organımızla duyumsayamadığımız kavramların zihni düzeyde geçişleriyle oluşan bu sinestezi tekniği, küçük İskender'in şiirlerinde en az rastlanan teknik olarak dikkat çeker. Zaman dilimlerinin kendi içindeki geçişleri yahut imgelerin bir diğer imgeyle bağdaştırılarak kimi zaman da benzetme sanatı devreye sokularak yapılan bu teknik şairin her şiir kitabında olmadığı gibi olan kitaplarında da sayıca azlığıyla göze çarpar.

Zihni düzeyden somut düzeye, somut düzlemde aklı mertebeye, bunun yanında bilindiği gibi duyular arası geçişle yaratıcı sinestezi meydana gelirken kendi algı düzeyindeki geçişler soyut-soyut geçişte olduğu gibi düz (vasat) sinestezi nitelendirilir dersek doğru bir tespit yapıyoruz kanısında olacağız. Kandinsky'e göre: Her atılım, soyuta, maddi olmayana ulaşma çabasının tohumlarını taşıyor. Sanatçılar, bilinçli ya da bilinçsiz olarak Sokrates'in "kendini bil" sözüne uyuyorlar. Bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde, malzemelerini inceleyip

deniyor, unsurların ruhsal değerleri arasında denge kurmaya çalışıyorlar. Bu çabanın doğal sonucu olarak da farklı sanat dalları bir araya geliyor (2015: 49).

Sanat dallarının imgelemi harekete geçirdiği, harekete geçen düş kurma yetisinin soyuta yöneldiği ve dünyayı kimi zaman kavramlar üzerinden algıladığı malumdur. Enstrüman olarak sözcükleri kullanan şairler, kendi gerçeğini – bir anlamda kendi halüsinatif halesini- kendi inşa etmekle ve bunu sanatsal bir çabayla ortaya koymakla meşguldur.

Sanatçılar duyusal algının ötesinde var olan bir duygusallığın bilincinde olmakla birlikte, duygularla deneyimlenen varlığa direkt olarak duyularla ulaşılamayacağının da farkındadırlar. Bu nedenle, gerçek ve gerçeği aşan algılamalar sonucunda estetik bir algıya ulaşırlar. (elik, 2018: 56)

2. BÖLÜM: KÜÇÜK İSKENDER ŞİİRLERİNDE SİNESTEZİ

2.1. KÜÇÜK İSKENDER ŞİİRLERİNDE SİNESTİK UNSURLAR

İlk bölümde şairin yaşam öyküsü ve bu öykünün sinestet tavrıyla kesişip kesişemeyeceği ele alınmıştır. Sinestezi fenomeni, imge kurulumu için bir yönseme belirlediğinin açıklığı iddia edilmiş ve bu iddialar sinestezi fenomeni ve bu fenomenin teknikleri kapsamında değerlendirilmiştir. Aşağıda şairin tüm eserleri değil, sinestet tavrın ağır bastığını düşündüğümüz ve imgeci şiire daha yakın duranları incelenmiştir. Sinestik unsurların belirlenmesinde yukarıda tanıtmaya gayret ettiğimiz sinestezi teknikler kullanılmıştır. İncelenen eserlerde bütün şiirler gözetilirken, tekniğe uygun düştüğü saptanan dizeler, belirtilen başlıkların altında listelenmiştir. İncelenen eserlerde muhakkak ki daha fazla kullanılan sinestezi teknikleri göze çarpmıştır. Esas olan şairin poetikasını oluştururken bu tekniklerden ne kadarını, ne düzeyde kullandığının tespitidir. Her eser kendi içerisinde ele alınarak sinestik unsurlar eser düzeyinde tasniflendirilmiştir.

2.1.1. Periler Ölürken Özür Diler

Küçük İskender'in dördüncü şiir kitabı olan "Periler Ölürken Özür Diler" ilk baskısı 1994 yılında Yapı Kredi Yayınları (YKY) tarafından yapıldı. Esas aldığımız ve tezde kullandığımız şiirler ise; 2011 yılında Sel Yayınları'nın baskısındanadır.

2.1.1.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Kapıma dayanan tanrı misafiri sevdam (İskender, 2011: 97) Kişileştirme yoluyla alışılmadık bağdaştırma dizede imgeye olanak sağlamıştır. Soyut-somut arası geçiş dizede hâkim sinestet unsurdur. Bunun yanında Doğu medeniyeti zihniyetiyle Batı izleklerini buluşturan şair, sevda ve tanrı misafiri

gibi sözcük kullanımlarıyla arabesk söylemi ve bir anlamda Doğu tipi kültürün sanat diliyle buluşmasına kaynaklık etmiştir.

- Talan edilmiş yalnızlıkların tersyüz çevrilerek bekletilmesiyle... (İskender, 2011: 106) Soyut bir kavramın somut bir bütünlüğü varmışçasına talan edilebiliyor oluşu, soyut-somut arası bir bağdaştırmayı ve geçişi temsil eder. Sinestezi fenomeni duyular arası, duyu içi ve somut-soyut arası aktarmaları olan bir fenomendir.
- Kimliğini kölesinin karanlık göğsüne söndürdüğünde (İskender, 2011: 125) Hem soyut hem somut bir anlamı olan kimlik kavramının söndürülme özelliği olan (ısı veya ışık kaynağı olan bir diğer nesne) somut varlıkla kurduğu bağ, soyut-somut arası geçişi temsil eden bir sinestezi örneğidir.
- Gizlediği kirli hüznü bir buza sürterek (...) (İskender, 2011: 125) Zihinsel düzeyde algılanabilen bir duygunun fiziksel bir özelliği varmış gibi sunulmasıyla oluşan soyut-somut arası geçişi temsil eden bir sinestezi örneği yukarıdaki dizede karşımıza çıkar. Hüznün bir nesneymişcesine kirli olabilmesi ve sürtündüğü maddenin eriyen ve yarı saydam özelliklerinin bulunması, şiirdeki çağrışım gücünden yararlanma isteğidir. Şairin şiiri bir anlamda kirlenmeye, üzölmeye ve erimeye mecbur hallerin ta kendisidir.
- Yan yatacak çocukluğumuza doğru paslanacak su (İskender, 2011: 131) Bir zaman dilimini temsil eden ve fiziksel bir hali olmayan çocukluğun bir nesne gibi yan yatacak olmasıyla oluşan dize soyut-somut arası bir sinestik geçişin emsalidir.
- Yetmiyor münzevi kelimelerin kuytularına pıhtılaşılan çöl (İskender, 2011: 132) Zihni temsil düzeyi olan münzevi ve kelime sözcüklerinin somut kavramlarla bağdaştırılması yani soyut-somut arası geçiş unsuru barındıran bir sinestezi örneği doğurmuştur.

Şairin "Periler Ölüırken Özür Diler" şiir kitabı, adındaki özgünlüğün hakkını vericesine soyut-somut arası geçişlere sızır. Bir perinin ölüm anındaki özrü nasıl hayal gücünün enteresan buluşlarını bize sergiliyorsa, dizelerdeki geçişler de özgün buluşlardır. Küçük İskender, dilin imkanlarının dünyasının imkanları olduğunu bilecek kadar yetkin ve estetik bir şairdir.

2.1.1.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- *Ben içi boşaltılmış siyah bir hayvan hücreyim* (İskender, Periler Ölürken Özür Diler, 2011a: s.7) Alışılmadık bağdaştırmaların ve bununla beraber benzetmelerin düz sinestik bir tutum olduğu görüşünden hareketle görme-görme duyu içi aktarımla vasat sinestezi örneği oluşturulmuştur.
- *Varsın hızını atlara taksın rüzgâr* (İskender, 2011a: 24) Rüzgârın kişileştirilerek hızını atlara takıyor oluşu dokunma duyusu- dokunma duyusu arasında bir aktarımı işaret eder.
- *Denizin tabanlarını gıdıklayan yer çekimi.* (İskender, 2011: 32) Dokunma duyusuyla ilintili olan gıdıklama eyleminin yine dokunma duyusuyla hissedilen yer çekimi tarafından yapılıyor oluşu, bir kişileştirmedir ve metafor kurulurken dokunma-dokunma duyuları arasında düz sinestezi vasıtasıyla oluşturulmuş bir anlam değeri bulunur.
- *Bir lise var paramparça yüzümde* (İskender, 2011: 56) Görme duyusu-görme duyusu arasında alışılmadık bağdaştırma, bunun yanında analogi yoluyla bir imge oluşturulmuştur.
- *İhanetinle pislene küçük dolaşımındaki kanla (...)* senin mahşer atlısı dudaklarına (İskender, 2011: 73) Görme duyusundan yararlanılarak duyu içi aktarma yöntemiyle bir imge kurulumuna gidilmiştir
- *Anamlı temasın kükrediği ırmağın (...)* (İskender, 2011: 84) Görme duyusu, duyu içi aktarma yoluyla alışılmadık bir bağdaştırma kurulmuş ve kişileştirme sanatından yararlanılarak imge derinleştirilmiştir.
- *Düşleyerek geçtik yanan yılan ağzından* (İskender, 2011: 87) Görme duyusu duyu içi alışılmadık bağdaştırma yapılarak imge oluşturulmuştur.
- *O şen nallarda rakeden yosma şavkın gerdanı* (İskender, 2011: 97) Kişileştirilen şavk kavramı ve nal nesnesi üzerinden çarpıcı ve özgün bir imge kurulmuştur. Sinestetik tavır duyular arası olabildiği gibi duyu içi orijinal bir bağdaştırmayla da kendini gösterebilir.

- Cerrah gözün ameliyathanede doğradığı yüzüm (İskender, 2011: 98) Görme-görme duyu içi bir imge kurulumu dizede kendine yer bulmuştur.
- Eriyen mum üzerinde yuvarlanan sıcak damla gibi ağır yüzüm (İskender, 2011: 126) Somut-somut arası bir geçiş ya da görme-görme duyu içi yapılan bir aktarma benzetme sanatı yardımıyla dizede sinestezi fenomeni devreye girmiştir.
- Bir çiçek sakatatının jiletlere yürüdüğü masum su (İskender, 2011: 105) Görme-görme duyu içi aktarma dizede göze çarpmaktadır. Kişileştirme dize içi hakim söz sanatıdır ve alışılmadık bağdaştırma yapılmıştır.
- Önce sırça bacaklılar geçecekler aşağıda ateş ciltli ejderhaların gözleri nilüfer (...) (İskender, 2011: 117) Alışılmadık bağdaştırma yöntemiyle görme-görme duyu içi sinesteziye örnek bir dize yukarıda karşımıza çıkmaktadır.
- Kalp bahçesinin bütün krallıkları profesyonel karanlıkta (İskender, 2011: 117) Görme-görme duyu içi aktarma ve kişileştirme yoluyla düz sinestezi oluşturulmuştur.
- Mabedin portmantosunda asılı durduğu koridorda duvara çakılan kirli su (İskender, 2011: 139) Akışkan bir maddenin katı bir cisim gibi duvara çakılıyor oluşu alışılmadık bir bağdaştırma örneği olarak görünürlük kazanır. Dokunma-dokunma arası duyu içi geçiş dizede kendine yer bulmuştur.
- Yırılmış taşların iade edilmiş melekler örttüğü (...) (İskender, 2011: 140) Taş maddesinin yırtılabilir bir maddeymiş gibi sunulması imgesel bir anlatıma vesile olmuştur. Dokunma-dokunma arası duyu içi geçiş bu dizede de söz konusudur.

Duyu içi aktarmalar sinestezi kurma tekniğinin düz yahut diğer ismiyle vasat hali olarak adlandırılrsa da, alışılmadık bağdaştırmalar şiire kıvraklık katmaktadır. Şairin ayrıntılardan ve güncel yaşamdan çekip aldığı kimi sahne veya durumlar imgeye giden yolun taşlarını döşer. Beklenmedik anda ortaya çıkan bu aktarmalar, dilin alışıldık anlamsal ve dilbilgisel bağlarından ötürü okuyucuyu kaotik bir atmosfere sokar; ardından şairin diline ve sinestet tutumuna tanık

oldukça şiir dilinin, dil içinde bir dil denemesi olduğunun farkına varılır. İşte bu fark estet ve sinestet şairin poetikasını gözler önüne serer.

2.1.1.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- *Sesinde herkesi yenecek bir boğa görülür.* (İskender, 2011: s.16) İşitme duyusuyla algılanabilecek ses frekanslarında, görme duyusuyla görüntüsü algılanan bir canlının (boğa) görülme hali- Sinestik metafor, işitme duyusu- görme duyusu arasında aktarım sağlanmıştır.
- *Dışarı büyüünün girdabında kaybolan ses taşı* (İskender, 2011: 28) İşitme duyusuyla algılanan ses frekanslarının somut bir madde olan taşın görme, dokunma duyularıyla algılanabilir vaziyetine dair metafor kurulması. İşitme duyusu- görme ve dokunma duyuları arasında aktarım.
- *Rüzgârın yelelerinde turuncu atlar.* (İskender, 2011: 30) Dokunma duyusuyla algıladığımız rüzgârın yelelerinde görme duyusuyla ayırt edebileceğimiz turuncu renkli atların bulunuyor oluşu sinestik tavrılı bir metafordur. Dokunma duyusu- görme duyusu arasında aktarım.
- *Sokakların bir kahkahayla kırılıp ağladığı yıllar* (İskender, 2011: 47) Görme duyusuyla varlığına haiz olduğumuz yerleşim birimlerinin bölümünden olan sokağın mecazi anlamda kırılması kişileştirme sanatına dahil olurken, gerçek anlamıyla kırılıyor oluşuysa görme duyusu-dokunma duyusu arasındaki aktarımı imler.
- *Soluk bir serinlik serilirdi ortalığa.* (İskender, 2011: 48) Dokunma duyusuyla algıladığımız serinlik hali, görme duyusuyla algıladığımız rengin ilk halini kaybettiği durum halini anlatan soluk ismiyle birleşip bir metafor oluşturmuştur. Dokunma duyusu-görme duyusu arasındaki bir aktarım söz konusudur.
- *Uluyan parmaklarımın evcilleştirdiği diken* (İskender, 2011: 85) Kişileştirme söz sanatı kullanılarak alışılmadık bir bağdaştırma kurulmuş, işitme ve görme duyularından yararlanılmıştır.
- *Kumaş merdivenin hıçkırık basamağında* (İskender, 2011: 98) İşitme- görme duyusu arasında bir geçiş sağlanmıştır.

- Isıtılmış kırmızının pencerelerine çarpan yağmur damlaları (İskender, 2011,99) Bir rengin ısıtılabiliyor oluşu ve bu rengin fiziksel bütünlüğü olduğu imgesini esas alan alışılmadık bir bağdaştırma örneği dizede yer almıştır. Dokunma-görme duyuları arasında bir geçiş söz konusudur.
- (...) süte sürterek pırlanta tenimi (İskender, 2011: 105) Akışkan bir maddenin sürtünülebilecek bir nesneymiş gibi sunulması dokunma-görme duyuları arası bir aktarma oluşmasına sebebiyet vermiştir.
- Gülün kokusu naklen yayınlanmakta yanlış karanfilde (İskender, 2011: 105) Koklama-görme duyuları arasındaki aktarma sayesinde oluşan bir diğer sinestet tutumla oluşturulmuş dize, küçük İskender'in imge kurmaktaki başarısını gözler önüne seriyor. İmgeye giden yol sinestezi fenomeninin harmonik yapısından geçiyor.
- Ayrılık da yankılanır tali ömürde (İskender, 2011: 105) Bir yanıla fiziksel bir yanıla zihinsel bir çağrışımı olan ayrılık kavramı, işitme duyusuyla ilişkilendiriliyor. Ayrılık kavramının fiziki halini esas olarak irdelediğimiz dizede görme-işitme duyuları arasında bir geçiş göze çarpmaktadır.
- Ağırlaşır yağmurun iade etmediği karanlık (İskender, 2011: 136) Fiziksel bir formu olmayan karanlık sözcüğünün ağırlığı olan bir cisim gibi dizede geçirilmesi görme-dokunma duyuları arası bir geçişi imler.

Duyular arası aktarmalar, dilin plastik yapısından yararlanabilme kapasitesinin göstergesidir. Kumaş merdivenin hıçkırık basamağında (İskender, 2011: 98) ya da Gülün kokusu naklen yayınlanmakta yanlış karanfilde (İskender, 2011: 105) gibi dizeler özgün bir şiir dilinin rüştünü ispatlayan nüveleridir. Okuyucu edebi sinestezinin neden şiir dilinden geçebileceğini, imgesel yapıyı –olabildiğince- kavrayabilirse anlayacaktır. Beş duyu organın sağladığı duyular, zihinde ortak bir havzaya dökülür ve şairin dizeleri vasıtasıyla dil yeniden inşa edilir.

2.1.1.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Sonra kımıltısız düşlerin içine dipnot mavi cenin (İskender, 2011: 106) Soyut bir kavramın somut bir kavramla ilişkilendirilmesi de bir sinestezi çeşididir. Somut-soyut arası bir geçiş bize sinestet bir tutumun ifadesi olarak yansır.

“Periler Ölürken Özür Diler” kitabında sinestezi kurma tekniklerinden en az yararlanılanı, somut-soyut arası geçiştir. Düş kavramının zihinselliği, dipnot kavramının kurgusallığı –dil bir kodlama sistemi- ana rahmindeki canlıyla ilintilenir ve o canlıyı nitelediği takdirde sinestezi yeniden devreye girer. Sıklığı az olan bu teknik, dizede sinestezi oluşumuna mahal vermiştir.

2.1.2. Dicle ile Fırat

2004 Yılında ilk baskısı Gendaş Yayınları tarafından yapılan “Dicle ve Fırat” şairin o güne değin toplu basılan şiirlerini bir yana bırakırsak yirmi ikinci şiir kitabıdır. Oldukça üretken bir şair olan küçük İskender’in tipik sinestezi örnekleri bu eserinde ağır bastığı ve poetikasını sergilediği için eseri seçtiğimizi söylemeliyiz.

2.1.2.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Yontuyorduk birbirimizi, birbirine dargın asırlardan (İskender, 2004: 77) İnsan öznesini bir beden formuna indirgeyip öznenin yontulabilir olduğuna dair bir imge kurulmuş; bir anlamda canlı, cansız bir varlığa dönüştürülmüştür. “birbirine dargın asır” imgesinde ise; bir kişileşirmeye gidilip insani durumlardan yola çıkılarak elle tutulamayan, gözle görülemeyen bir kavrama yani asırlara, insani ilişkilerin fiillerinden dargın ol- durumu yakıştırılmıştır. Beden ve doğa üzerinde etkisi anlaşılabilen ve süreçle ilintili olan zaman kavramından yontulabilecek bir şey gibi bahsedilmesi soyut-somut arası güçlü bir imge yaratılmasını sağlamıştır.

- Ölümün en lacivert masumiyet hadisesi (İskender, 2004: 98) Ölüm kavramının, "lacivert renkli masumiyet hadisesi" sıfat ve isim tamlamalarıyla oluşturduğu dize, soyuttan somuta giden bir metafor örneğidir. Soyut bir kavrama ait bir isim tamlamasını niteleyen lacivert rengi, sinestik bir durumun işaretini barındırır.

"Dicle ve Fırat" kitabında iki dizeyle sergilenen soyut-somut geçiş, blok şeklinde diye tarif edebileceğimiz dil kurallarını gevşetmeye ve esnek hale getirmeye yarar. Söz sanatları ve alışılmadık sıfat ve isim tamlamaları dilin, kendi kurallarını kullanarak yeniden dizayn edilmesine kaynaklık eder. Hem okuyucunun hem şairin yaşadığı habitat sıradan dilden ve duyguları kalıp biçimde ifade etmekten çok uzaktır. Edebi sinestezi özgünlüğe giden yolu açar, dili kekeletir, şaşırtır; dilin kendi imgelerini yaratmasına vesile olur.

2.1.2.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- Henüz kimsenin öğrenmeye kalkışamadığı dar omuzlu sahralar (İskender, 2004: 77) Görme duyusuyla algılanan bir beden hali "dar omuzlu olma durumu yer şekillerinden olan bir çölün özelliği olmaya atfediliyor. Söz sanatlarından teşhis (kişileştirme) sanatı göze çarparken bir yandan da görme duyusu- görme duyusu arasında bir metafor kuruluyor. İmgelemin harekete geçtiği bu dizede duyu aktarması, aynı duyunun daha güçlü haline geçiş yaptığı gözlenmekte ve düz metafor kurma yöntemiyle sinestik bir tavır sergilenmektedir.
- Alelacele okunduğunda bilek burkan yağmur (İskender, 2004: 86) Yağmur, hem dokunma duyumuz hem de görme duyumuzla algıladığımız bir doğa olayıdır. Alelacele okunan ve bilek burkan gibi söz gruplarıyla nitelenmesi, dokunma duyusu-dokunma duyusu arasındaki geçişle bir sinestik durum örneğidir. Yağmur, görme duyumuzla da algılanır; fakat bir metin gibi sade gözümüze hitap etmez. Burada bir metine benzetilmesi de hem dokunma hem görme duyularıyla duyumsadığımız bu kavramın, sadece görme duyusu temelli algı durumuna indirgenmesi de, bir sinestezi örneğidir.

- Ne de ilk öpüştüğümüz gece yağan lacivert yağmuru (İskender, 2004: 90) Küçük İskender'in edebi görüşü çerçevesinde yoğun ve orijinal imge kullanımları dikkati çeker. En bilindik kelimelerden dili kıvrak kullanması ve imgeye yoğunlaşması sayesinde çarpıcı buluşlar icat eder. Sevgiliyle ilk temasın yaşandığı bir zaman diliminde, bir doğa olayının, yağmurun, görme ve dokunma duyularıyla algılandığı düşünüldüğünde, imge kurmak adına bu doğa olayına bir renk yakıştırır ve gece yağan yağmurun, geceye uygun şekilde koyu tonlarda nitelenmesi sinestik bir tavrın göstergesidir. Görme-görme duyu aktarımı, düz metafor kurma yöntemiyle şiire yansırken, sinestezi devreye girmiştir.
- Kırılan bir yağmur var bu yazda... (İskender, 2004: 92) küçük İskender duygu yoğunluğu yüksek, melankolinin had safhada yaşandığı çoğu şiirinde, yağmur kelimesinin şiirdeki kullanım değerini iyi bilir ve hüzne yakın dizelerinde bu kelimeyi kullanmaktan imtina etmez. Görme ve dokunma duyularıyla algıladığımız bir doğa olayı, maddenin sıvı halinden, katı haline geçiş yapar ve herhangi bir katı nesnenin kırılabileceği gibi, yağmuru kırılabilecek katı bir madde gibi algılar. Dokunma-dokunma arası duyu aktarımı bu şekliyle gözümüze çarpar.

Duyu içi aktarmalar hem "Dicle ve Fırat" hem de "Periler Ölürken Özür Diler" eserlerinde en çarpıcı dizelerin bir araya gelmesini sağlamıştır. Düz (vasat) sinestezinin adı, bu tekniğin sanki diğer sinestezi tekniklerinden aşağı kalır bir anlam taşıdığını sanmamıza sebep olabilecekken, imge avcısı şairin, özgün poetikasını açımlar, izahını artistik kılar ve dile hakim bir estetin sinestet malzemesini ortaya çıkarır. Nesnelere ya da varlıkların bilinen kalıpları dışında gösterilmesi yahut bir eylemle ilintilendirilmesi, adeta dil vasıtasıyla evreni tekrardan yaratmaya benzer.

2.1.2.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- Senin titrerken rüzgâr çıkartan vücudunun ezgisi var (İskender, 2004: 78) İnsan bedeninin fiziksel durumlardan, hava koşullarından, patolojik, tıbbi bir

durumdan yahut hormonal bir akitiviteden dolayı titre- filinden bir doğa olayı oluştuğunu belirtmesi, şüphesiz bir abartma sanatı nüvesi ve çarpıcı bir imgenin ilk merhalesidir. Şairin imgeleminde bir doğa olayı oluşturan vücut, kendi bütünlüğü içinde oluşturduğu kimi seslerin(Gurulda-, İnle-, bağır-, konuş-, kana-, dışkıla- vb.) bir ritm kazanıp sanat eserine dönüştüğüne dair bir imge de kurar. Dokunma ve görme duyularıyla algılanan titre- eylemi, dokunma ve işitme duyularıyla hissedilen bir doğa olayı oluşturur; ardından işitme duyusuyla algılanan bir ezgiye dönüşür. Görüldüğü üzere şairin abartma sanatıyla başlayan imge kurma yolculuğu duyular arası geçişlerin olmasıyla sinestik bir duruma evrilir ve imge kurulurken sinestezi işlevsel hale gelir.

- Savururken kalbimizdeki o arkadaş canlısı korkunç ısıklı (İskender, 2004: 85) Korkunç sıfatıyla nitelenen ısıklık kelimesi, "arkadaş canlısı" olmasıyla bir hayvanın özelliğini de alıyor gibi dursa da çoğunlukla insan ilişkilerindeki bir durumda kullanıldığından kişileştirme sanatı yapılmıştır denmesin de sakınca görülmez. Islık, insanların dudaklarını büzerek yahut parmakları vasıtasıyla ağızdan çıkan bir ses olduğundan dolayı işitme duyumuza hitap eder. Savur-fiili görme duyumuzla alımladığımız bir durumu imler. Görme duyusuyla algılanan bu fiilin, işitme duyumuzla algıladığımız ısılığın arasında bağlam kurulması, görme duyusu- işitme duyusu ortaklığında bir imge kurulduğunu gösterir ve sinestezi bu dizede yine devreye girer.
- Ve geceyi bir rahle gibi tutup (İskender, 2004: 86) Gece,zaman döngüsü içerisinde belli bir periyodu karşıladığı gibi, gözle algılanabilecek bir dilimi imler. Burada gece, rahleye benzetilirken adı üzerinde benzetme (teşbih) sanatı kullanılırken somut bir nesnenin –rahlenin- tutulması bağlamında görme duyusu- dokunma duyusu arasında bir geçişim oluşmuştur. Açık bir sinestezi örneği karşımıza çıkar.
- Bir ilkokul müsameresi tadındaki dudaklarında (İskender, 2004: s.87) Görme ve işitme duyularımızla algıladığımız " bir ilkokul müsameresi" durumu, tadılacak bir nesneymişçesine değerlendirilerek imge oluşturulur. Dokunma ve görme duyularıyla ayırt edebildiğimiz organımız dudak ile de imge

- yoğunlaştırılır, benzetmeye tabi tutulur. Çoklu sinestik bir tavırla imge kurulurken görme/işitme/tatma duyuları- görme/dokunma duyuları arasında bir geçiş söz konusudur. Sinestezi kendini birden fazla duyu aktarımında göstermiş olur.
- Kurtlanmış gecenin geriye doğru telafisinde... (İskender, 2004:s.94) Zaman dilim olan ve görme duyumuzla algıladığımız gece, bir hayvan yahut bir insan bedeninin ya da herhangi bir nesnenin kurtlanabileceği bir şey gibi algılanır. "Kurtlanmış gecenin" sıfat tamlamasında görme-dokunma arası bir duyu aktarımı söz konusudur.
 - Becer korkuyu, acının yüzüne tükür, takvimime gir (İskender, 2004: s.95) Korku ve acı gibi soyut kavramların bedensel bir bütünlüğü varmışcasına becer- ve tükür- fiilleriyle ilintili kullanılması, somutlaştırmanın birer örnekleridir. Bir anlamda kişileştirme sanatından yararlanılarak imgeye giden yol açılmıştır. Zihinsel aktivasyonun ve hormon salınımının birer ürünü olan bu soyut kavramlar, nesneleşmiş ve dokunma-dokunma arası bir duyu aktarımı oluşturmuştur. Zaman kavramını kronolojik boyutta algılatmak adına insanlık tarafından icat edilmiş takvimin gir- eylemi ile kullanılması da bir diğer somutlaştırma örneğidir. Dokunma- dokunma/görme duyuları arası bir sinestezi nüvesinin ortaya çıktığı tahlil edilmiştir.
 - Öğrencilerince taciz edilmiş berbat bir ömür lisesi gibi artık üniversiteye hazırlanıyor imparator. (İskender, 2004: s.98) İmparator, genellikle eski çağlarda siyasi erkin başında olan kişi, imparatorluğun birincil yöneticisi olmasıyla insanın aldığı siyasi ünvanlardan biri olduğu da bilinen imparator terimi, (...) bir ömür lisesine benzetilmiştir. "Ömür lisesi" kendi bağlamında bir imgeye tekabül eder. İnsan yaşamına benzetilen imparator, benzetme yoluyla oluşturulan sinestik imgenin dokunma-görme duyuları arasında geçişim sağladığı gözlenir. (ömür kavramı insan yaşam süresine denk gelir ve zaman, ömrü bitirendir.)

Duyular arası aktarma "Dicle ve Fırat" eserinde en sık başvurulan sinestezi tekniğidir. "Dicle ve Fırat" eserinde toplam on beş tane sinesteziye rastlanmıştır. İncelediğimiz şiir kitaplarında sinesteziye en az rastlanılan eser

olmasının yanında, oluşturulan sinestezilerin biricikliği sebebiyle bu eser incelediğimiz kitaplara dahil edilmiştir Üç tür sinestezi kurma tekniği olan bu eser, sinestet tavrın belirgin özelliğini –dilin esnekliğini- yansıtmaktadır.

2.1.3. İskender’i Ben Öldürmedim

2005 yılında Sel yayınları tarafından basılan “İskender’i Ben Öldürmedim” eseri şairin yirmi dördüncü şiir kitabıdır. 2006 yılında “Melih Cevdet Anday” şiir yarışmasında birincilik alan bu kitap şairin şiir dilindeki ısrarı ve biraz daha kapanan imgesini göstermesi bakımından incelemeye değerdir.

2.1.3.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Ben klitorisim dar isimlerin yadırganan fosilinde (İskender, 2005: 25) İsim sözcüğünün fiziki bir boyutu varmışçasına dar sıfatıyla nitelenmesi soyut-somut arası geçiş özelliği taşıyan bir sinestezi örneğidir.
- (...) bütündeki içdişin onaylandığı maddedeki hantal esin (İskender, 2005: 27) Soyut bir kavramın genellikle somut varlıkları niteleyen hantal sözcüğüyle nitelenmesi sinestezi fenomeninin soyut-somut arası geçişini temsil eder.
- (...) anlamı boşaltılmış zaman suikastları (İskender, 2005: 28) Soyut bir kavram olan zamanla gizlice cana kıyma manasına gelen ve somut bir yanı olan suikast kavramının bir arada kullanılmasıyla alışılmadık bağdaştırma yapılmış ve soyut-somut arası bir geçişle sinestezi ortaya çıkmıştır.
- İhanetlerin müsveddesi dışı cinayetlerde (İskender, 2005: 32) Soyut bir kavram olarak nitelenebilecek ihanet kavramının bir nesneyle somutlanması ve cinayet durumuna cinsiyet atfedilmesi şiir dilinin göstergesi ve imge oluşumudur. Öte yandan soyut-somut arası geçişler dizelerde sinesteziye mahal vermektedir.
- Herkes ağır bir mutluluğun pençesindeydi (İskender, 2005: 32) Mecaz anlatımın öne çıkmasıyla beraber her daim olumluluk imleyen mutluluk halinin

- aksi anlamıyla karşımıza çıkması alışılmadık bir bağdaştırma örneğidir ve soyut-somut arası geçiş özelliği taşıyan bir sinestezi çeşididir.
- Uykusuzluğun kurduğu çeteden ayrılan intihar librettosu (İskender, 2005: 33) Kişileştirme sanatının dizedeki özgül ağırlığı hissedilirken intihar ve libretto kavramlarından oluşan isim tamlaması imgenin yolunu açar. Alışılmadık bağdaştırmalar sinestet tavrın bir unsuru olarak karşımıza çıkabilirler. Çarpıcı imge kullanımı da bir sinestet tavidir ve soyut-somut arası geçişle bir sinestezi örneği oluşturulmuştur.
 - (...) kervan, dualardan kopartılmış yalnız bir amin nidasıyla sivrildi, rüyaları bileyledi (İskender, 2005: 44) Dua kavramının bir katı bir maddeymiş gibi kopartılıyor oluşu, kervan kavramının sivriliyor oluşu ve rüyaların yine katı bir maddeymiş bileylenmiş imge oluşumunu tetikler. Sırasıyla somut-soyut, duyu içi aktarma ve soyut-somut arası geçişler dize boyunca sinestezi oluşumuna örnektir. Baskın sinestet unursa, soyut-somut arası geçişle oluşan yaratıcı sinestezi olarak karşımıza çıkar.
 - Zamanın bütünlüğünü bozan ateşten davul, tokmak tokmak iniyor (İskender, 2005: 50) "Ateşten davul" özgün bir imge örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaman kavramının fiziksel bir bütünlüğü varmış gibi addedilip bozuluyor oluşu, soyut-somut arası bir geçişi –sinesteziyi- ateşten davul söz grubu ise, alışılmadık bağdaştırma yöntemiyle düz sinesteziyi temsil eder.
 - Sınırsız duyarsızlığın havzasında telaşlandırdı algının toynaklarını (İskender, 2005: 82) Sırasıyla soyut-somut bir geçiş ardından yineden soyut-somut bir geçiş tekniğiyle sinestezi kavramı dizede açığa çıkmıştır.
 - Her uykudan itinayla ayıklanan kabusların buluş çağında kükrediği (İskender, 2005: 84) Soyut bir formu olan kabus kavramının ayıklanabiliyor oluşu soyut-somut arası bir geçişi ve bu kabus kavramının buluş çağı olması kişileştirme söz sanatı yardımıyla alışılmadık bağdaştırmayı, düz sinesteziyi oluşturur. İki sinestezi örneğiyle imgesel anlatım özgünlük kazanır.
 - Soğuk seferberliğiyle öğütücü aşk tazeleyen yokluğu (İskender, 2005: 85) Soyut-somut arası bir geçiş (soğuk seferberlik) ardından aşk kavramının bir

- nesneymiş gibi fiziksel formda sunulması bir kez daha soyut-somut arası sinestik unsurun göstergeleridir.
- Ağacın ağzını tanrı damarlarıyla diken (...) (İskender, 2005: 90) Ağaç ve Tanrı varlıklarının kişileştirilmesiyle oluşturulan imge, sırasıyla somut-somut ve soyut-somut varlıklar arası bir geçişi temsil eder ve sinesteziye kaynaklık eder.
 - Ünlemsiz ürpertilerle dövmelemiş vücudunu (İskender, 2005: 95) Önce zihinde tasarlanan ve sonra kağıda dökülebilen ünlem kavramı bir insan duygusu – ürperti- ile kullanılarak özgün ve özgür bir imgeye denk gelir. Soyut-somut kavramlar arası geçişle oluşan sinestezi dizelerde kendini gösterir.
 - Bir doku uykusuyla gergin ecel, evvel bulaşırken kirli mutlulukların andına (İskender, 2005: 96) Ecel ve mutluluk kavramlarını somutlayan ve fiziki bir forma dönüştüren şair, soyut-somut arası geçişle oluşan bir sinestezi örneğini dizelerde sergiler.

On dört dizelerde tespit ettiğimiz soyut-somut aktarımlar küçük İskender'in ödüllü kitabı "İskender'i Ben Öldürmedim" in öne çıkan sinestezi kurma tekniğidir. Kavramların bilinen kalıpları dışında kullanılması, herkes ağır bir mutluluğun pençesindeydi (İskender, 2005: 32) şiire özgünlük katar. Yukarıda bir kez daha belirttiğimiz dize, insanlığın belli duyguları ve hormonal aktiviteleri, ahlaksal bir çerçevede değerlendirip olumlu yahut olumsuz bir biçimde şekillendirmesi, küçük İskender'de karşılığını bulamaz. O dilsel mekanizmalara müdahale ederken, anlam kalıplarını yıkarak da sinestet tavrı perçinler. Çünkü sinestet tavrı, belli bir işletim modeli olan dili sarsarak yeni bir dil inşasına hazırlanır ve kelimenin etimolojik dünyasıyla da oynamış olur.

2.1.3.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- Gayya mısraları çöplüğü: siyah ateş söküğü (...) (İskender, 2005: 18) Ateşin katı bir cismin özelliği olabilen söküük olma durumu, görme-görme duyu içi geçişin bir nüvesidir.

- (...) soyutlayan boşluğun ışık kabuğu (İskender, 2005: 27) Boşluk halinin ve ışık maddesinin kabuğu oluşu imgeye giden yolu açar ve hem soyut-somut hem de görme-görme duyu içi aktarma yoluyla sinestezi fenomeni dizede kendine yer edinir.
- Grinin terinde karın boşluğu (İskender, 2005: 76) Kişileştirme söz sanatı sayesinde imge şekline bürünen dize, görme-görme duyu içi, alışılmadık bağdaştırma yöntemiyle düz sinesteziyi örnekler.
- (...) renk uçurumunun kenarında (İskender, 2005: 84) Alışılmadık bağdaştırma yöntemiyle düz sinestezi örneğini barındıran dize, görme-görme duyu içi aktarma tekniğiyle de sinestik unsur barındırır.
- Kemikleri kırılmış nehirlerde (...) (İskender, 2005: 90) Kişileştirme sanatı dizede kendini gösterirken görme-görme duyu içi geçişle sinestezi ortaya çıkar. Akışkan bir maddesel bütünlüğü olan nehir canlı gövdesine sahipmişçesine bir anlatımla karşımıza çıkar.

“İskender’i Ben öldürmedim” eseri çok sık karşılaştığımız sözcüklerin yan yana getirilmesiyle derinlik kazanır. Beş dizede tespit edilen Duyu içi aktarmalar, olağan dili genişletmekle kalmaz, Türk şiir dilinde de atılcı bir tavır sergiler. Şair İster dil düzeyinde ister zihin düzeyinde sinesteziyi deneyimlemiş olsun, bu sinestezi sayesinde şiirsel ifade güçlenmiş, okuyucu imge diline davet edilmiştir.

2.1.3.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- Şafağın dağınık kızıl saçlarını tarayan tek gövdeli rüzgarlar (İskender, 2005: 48) Art arda gelen kişileştirmeler sırasıyla görme-görme duyu içi; fakat ağırlıkla dokunma-görme duyuları arasında oluşan yaratıcı sinestezi olarak karşımıza çıkar.
- Gurubu göğün kesik şah damarı diye (...) (İskender, 2005: 52) Kişileştirme ve benzetme söz sanatlarından yararlanılarak alışılmadık bir bağdaştırma dizede kendine yer bulur. Gurup ve gök kavramları bedensel bir form kazandırılmış ve görme-dokunma duyuları arası bir geçişle sinestezi dizeye davet edilmiştir.

- Yalnızca tatsız bir ıslık bozabilir bitkisel hayatı (İskender, 2005: 64) Dizede Tatma-ışitme duyuları arası bir geçiş söz konusudur. İnce ve tiz ses anlamına gelen ıslık sözcüğünün tadı olan bir nesneymiş gibi sunulması imgeye giden yolu bir kez daha teyit etmiştir.
- Yüreğinde nallarından kurtulan sesin (İskender, 2005: 79) Kişileştirme söz sanatı yardımıyla bedensel bir formu varmış gibi izah edilen ses kavramı ışıitme-görme ve ışıitme-dokunma duyuları arasındaki geçişle sinesteziye özgün bir göstergedir.
- Dayatılmış bir milli marş kadar soğuk (...)(İskender, 2005: 89) Zihinde tasarlanan ve kağıda dökülebilen sözcüklerin yani iletişim vasıtası olan dil kavramıyla oluşan marşların fiziksel bir bütünlüğü ve bu bütünlüğün sıcaklığı varmış gibi gösterilmesi ışıitme-dokunma ve bunun yanında görme-dokunma duyuları arasında bir geçişi temsil eder.

Yüreğinde nallarından kurtulan sesin (İskender, 2005: 79) dizesiyle açıklamaya gayret göstereceğimiz duyular arası aktarma sinestezi kurma modeli, şairin çarpıcı buluşlarından yalnızca bir tanesidir. Altı dizede tespit dilen bu teknik, küçük İskender'in özgün tavrını göstermesine yardımcı olmuştur. Duyular arası aktarmaların gücü direkt şiirdeki imgenin kalitesine ve biricikliğine varır. "İskender'i Ben Öldürmedim" eseri şiir dili olgunlaşmış ve tutarlı tavrını sürdürmüş aykırı bir şairin, özgün buluşlarına sahne olmuştur.

2.1.3.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Terk edilmiş akıl hastanesi tenimde (İskender, 2005: 32) Alışılmadık bağdaştırma yoluyla kurulan imge, fiziki bir bütünlüğü olan akıl hastanesi ve ten kelimeleriyle beraber somut-somut varlıklar arası bir sinestezi geçişini sağlamıştır.
- (...) vaha aklımın şüphe nöbetleriyle barıştırılması eroine teslimiyetti (İskender, 2005: 37) Vaha ve akıl sözcükleri bir arada kullanılarak alışılmadık bağdaştırma yapılmış ve imge oluşturulmuştur. Somut-soyut arası bir geçiş sinesteziye delalettir.

- (...) gizli sülalelerindeki kar yangını (İskender, 2005: 77) Tezat söz sanatı sayesinde imgesel anlatım ortaya çıkmış ve alışılmadık bağdaştırma sinesteziye giden kapıyı aralamıştır. Kar yangını tartışmasız bir imge göstergesidir. Somut-soyut arası geçiş yaratıcı sinestezi olarak karşımıza çıkar.

Şair, Terk edilmiş akıl hastanesi benimde (İskender, 2005: 32) vaha aklımın (...) (İskender, 2005: 37) ve (...) kar yangını (İskender, 2005: 77) gibi tamlamalar yoluyla dilin imkanlarından oldukça etkileyici bir biçimde yararlanmıştı. Yalnız bu üç dize bile "İskender"ı Ben Öldürmedim" eserinin bu incelemeye alınmasına sebep olabilecekken o sinestet tavrını eser boyunca istikrarlı bir biçimde diğer sinestezi kurma tekniklerini kullanarak da sürdürmüştür.

2.1.3.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- (...) bir kürenin sudaki köşelerine dokundum (İskender, 2005: 68) İmge dahilinde dış gerçekliğin fizik kanunlarıyla her an oynanabilir ve fantastik, düşsel tezahürler dizelere sızabilir. Küre kavramının köşeli olarak sunulması somut-somut arası bir geçişi temsil eder.
- Körelen kalbin güneş batımı (İskender, 2005: 86) İstiare (ödünçleme) yöntemiyle körelebilen bir nesneymiş gibi sunulan kalp ve bu kalp organının bir zaman dilimi olan gün gibi batımı oluşuyla bir imge tasarlanmıştır. Somut-somut arası geçişler sinestezinin yolunu imlemiştir.
- Ağacın ağzını tanrı damarlarıyla diken (...) (İskender, 2005: 90) Ağaç ve Tanrı varlıklarının kişileştirilmesiyle oluşturulan imge, sırasıyla somut-somut ve soyut-somut varlıklar arası bir geçişi temsil eder ve sinesteziye kaynaklık eder.

"İskender"ı Ben Öldürmedim" eserinde bundan önce incelediğimiz iki kitapta – Periler Ölürken Özür Diler (1994) ve Dicle ve Fırat (2004)- olmayan bir teknik, somut-somut arası geçişler de kullanılmıştır. Kâh fizik kanunlarını yıkar çerçevede kurulan; (...) bir kürenin sudaki köşelerine dokundum (İskender, 2005: 68) gibi dizeler, kâh varlıkların düşsel bir dünyayı aralayan ama yine de

somut geçişi imleyen dizeleri; ağacın ağzını tanrı damarlarıyla diken (...) (İskender, 2005: 90) şairin sinestet tavrını -hem de sıraladığımız tüm sinestezi oluşturma tekniklerinde- ustaca sergilediğini gözler önüne serer. O'nun dizelerinde dil kendini ve şiiri yeniden üretmektedir.

2.1.4. Ali

Sel yayınları aracılığıyla 2013 yılında edebiyat dünyasına sunulan "Ali" kitabı şairin otuz dördüncü eseri olmasıyla yakalanılması zor bir üretkenliğin son nüvelerini gösterir. Oldukça üretken olduğundan bahsettiğimiz küçük İskender, toplumdan kopmadan, sokağı diliyle devindirdiği poetikasını olgunluk eserlerinde de oldukça tutarlı bir biçimde sergilemeye devam eder.

2.1.4.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Bile bile fişini çektiğimiz, pimini ateşlediğimiz hüzün birdenbire (...) (İskender, 2013: 8) Küçük İskender şiirlerinde imge oluştururken dilin bütün olanaklarını kullanmaya gayret eder ve şiire girebilecek sözcüklerin ve söz gruplarının önüne set çekmez. Yaşadığı çağın içindeki nesne adlarını kullanmaktan geri durmayan şair, yukarıdaki dizeyi oluştururken de böyle bir olanağı sonuna kadar kullanmış gözükür. Fişi çekilen ve pimi ateşlenen bir nesne gibi aktardığı hüzün duygusunu, sıradışı bir imge yaratmak için bir üst dil olarak kabul ettiğimiz şiir diline sokar. Bir elektronik eşyanın ancak fişi çekilebilir; aynı şekilde savaş nesnesi olan bir bombanın pimi çekilebilir, yani bu iki nesne parçalarını -fişi ve pim- görme duyumuzla algılarız. Hüzün ise insan duygulanımlarından bir tanesi olup elle tutulamaz, gözle görülemez. Zihinsel bir süreç sonucu algılayabildiğimiz bu duygu, bu imge kurulumunda adeta nesneleşir ve soyut-somut arasında bir geçişe mahal verir. şairin birçok şiirinde görülen benzersiz imge kurulumları, poetikasının da en başat yönlerindedir.

- Sindirmeye çalıştığım geceye sürtüne sürtüne. (İskender, 2013: 9) Gündelik döngünün içerisinde bir zaman dilimi olan gece, güneş ışınlarının Dünyamızın

dönüşü sebebiyle geçici olarak o yeryüzü parçasına ulaşmayı ile açıklanabilir; bu zaman dilimini görme duyumuzla algılarız. Gecenin sindirilmeye çalışılması yanı sıra ona sürtünülmesi, bu zaman diliminin dize içinde nesneleştirilmeye çalışıldığını gösterir. İnsan bedeni fiziksel bir faaliyet olarak beslenme edimini gerçekleştirirken katı yahut sıvı maddeleri ağız yoluyla alır. Bir ikinci anlam olarak; "sindirmek" bir durumu yahut durumlar bütününü kabullenmek ve kanıksamak anlamlarına gelir. Soyut bir kavram olan ve zaman dilimi manasına gelen gece, her iki anlamda da bir geçişe sokulur. Sindir- eylemi fiziksel bir edim olarak kullanılırsa soyut-somut arasında bir geçiş olduğunu gözler önüne serer. Kabullen-, kanıksa- anlamlarında kullanılırsa da, soyut-somut arasında bir duyu aktarmasına tekabül eder. Geceye sürtüne sürtüne" ifadesinde ise, soyut-somut arasında bir geçişim söz konusu olup kurulmak istenen, imge duyular aracılığıyla çarpıcı hale getirilir.

- Poyraz yiyince göğe doğru uçuşan kuşlar gibi senden de kaçışacaktır kanat çırpa çırpa tüm kötü hatıralar. (İskender, 2013: 19) "*Poyraz yiyince göğe doğru uçuşan kuşlar*", yukarıdaki dizinin kendisine benzetilen ögesidir. Dizenin devamındaki "*senden de kaçışacaktır kanat çırpa çırpa tüm kötü hatıralar*" bölümündeki *tüm kötü hatıralar bölümü* ise: benzeyen ögesidir. Küçük İskender'in anlatımcı şiir –narrative-şiir- tarzının göstergelerinden olan bu dizeler, benzetme sanatıyla derinleşerek sanatlı bir şiir diline evrilmiştir diyebiliriz. Bir canlının –kuşun- uçuşmasına benzeyen hatıra kavramına kanat çırptırmak, olsa olsa şiir dilinin plastik yapısını ve dilin sınırlarının zorlandığını gösterir. Bir canlıyı gözle görebilir, elle tutabilir ve işitiriz de. Hatıra ise: zihinde gerçekleşen, kabaca yaşam süresi içindeki geri dönüşleri anlatan bir kavramdır. Zihinsel ve soyut bir süreci imleyen hatıra ve hatırla- fiilli öznenin öznel yorumlamasıdır. Soyut bir yapıyı, somut bir yöne taşımak ve anlatımı güçlendirmek için somut düzlemde kurgulamak, edebiyatın çokça başvurduğu bir yöntemdir. Benzetme sanatı, edebi metinlerde kendini gösterirken kimi zaman sinesteziye başvurulur.
- Hatırlanılmayan her hatıra zamanla küflenir (...) (İskender, 2013: 38) Yaşam süreçlerinden aklımızda kalan ve aklımızda yer edinen şeylerin karşılığı olarak

ortaya çıkan hatıra kavramının zihinsel bir olgu olduğu açık. Görme duyumuzla farkına vardığımız küflen- eylemi gündelik dil içerisinde hatıra kavramıyla ilintilendiğinde rasyonel bir açıklaması yapılamaz. Şiir dilinin zihinde yeniden yorumlanabilen kavramlarla kullanılması bir estetik edimin karşılığıdır. Hatıranın zamanla küflenmiş bir şeymişçesine verilmesi, soyut bir kavramın somutlaştırılması olarak yorumlanabilir. Sinestik tavrın incelendiği küçük İskender şiirlerinde, bu gibi bağdaşımaların ve somutlamaların kullanılması da bir imge yaratma süreci olarak nitelenebilir ve sinestik bir tavrın delilidir.

- Kesme sözümü, sözlerin de kanı vardır (...) (İskender, 2013: 39) İnsanlığın oluşturduğu ve gizli anlaşmalar sistemi olarak nitelediğimiz dilin birimlerinden bir tanesi de sözlerdir. Zihnimizde tasarladığımız örüntülerin bir parçası olan sözün canlı bir varlıkmişçesine kanı olduğunun söylenmesi, yine soyuttan somuta geçen bir faaliyeti belirtir. Nesnelere ve şeylerin arasında bu denli bağdaşımalar kurma çabası, şiir dilinde olağan yaratıcı durumlardır. Sinestezi bir duyunun kendi içindeki çarpıcı benzetmelerine de denk geldiği gibi, soyuttan somuta giden aktarmaları da içerir.
- Zamana zam yaptım artık bütün hayatlar beş dakika. (İskender, 2013: 42) Zamanın zam yapılabilen bir nesne gibi gösterilmesi, fiziksel bir varlığı olmayan bir olgunun somutlaştırma faaliyetidir. Zam yapılabilen şeyler, bir ticari ederi olan ve fiyatlandırılan nesnelere denk gelir. Soyuttan somuta gidişin istikametinde yer alan zamana zam yapma hali, şiir dilinin esnekliğini ve sinestezi kavramının kendisini anlatır.
- Günahın başını kaçırdım bana gövdesi de yeter. (İskender, 2013: 43) Belli inanç sistemlerinde yasaklanan eylem olarak anlayabileceğimiz günah kavramı, bir beden bütünlüğü olan canlı veyahut cansız bir varlığa benzetilmiştir. Somutlama unsurunu çokça kullandığı göze çarpan şairin, sinestik tavrı bu dizesinde de kendisini göstermiştir.
- Gecenin tahliyesi gecikince. (İskender, 2013: 58) Zaman dilimlerinden olan gece kavramının, bir yerin boşaltılması, o bir yerin içindeki somut nesnelere olduğu alandan bir başka yere taşınıyor olması anlamlarına gelen tahliye

- sözcüğü ile ilişkilendirilmesi bir somutlama örneğidir. Soyut bir kavramın somut bir eylemle etkileşime sokulması da duyular arası geçişler nasıl sinestezi örneği olabiliyorsa, somutlamalar ve aynı duyu içindeki alışılmadık bağdaştırmalar da sinestik bakışın unsurlarıdır.
- Küçük harfler bütün kuşları yemiş. (İskender, 2013: 60) İnsan zihninin ürünlerinden ve konuşma dilini yazı dili olarak kodlama sistemi diye tarif edebileceğimiz alfabenin her bir ögesinin –harf- bir canlı türüymüş gibi bir başka canlıyı yemiş olarak anlatılması soyut-somut arası geçişi ifade eder. Küçük harflerin ye- eylemi ile ilişkilendirilmesi bir teşhis(kişileştirme) örneğidir. Bu teşhis ise; alışılmışın dışında olup orijinal bir bağlam oluşturduğu için sinestik özelliği üstüne almıştır.
 - Bütün gece hüznü bir manşet arayıp durdu aşk. (İskender, 2013: 60) İnsanın bir kişiye yahut bir şeye duyduğu kuvvetli sevgi karşılığına gelen aşk kavramı, gazetenin ilk sayfasında yer alan ve büyük yazılan başlık anlamına gelen manşet sözcüğü ile ilişkilendirildiği yukarıdaki dizede öncelikle göze çarpan teşhis (kişileştirme) söz sanatının varlığıdır. Bir duygunun nesnenin – gazetenin- bir bölümüyle bağdaştırılması, açık bir somutlama örneği olarak karşımıza çıkar. Soyuttan somuta doğru yapılan bu alışılmadık bağdaştırmalar imge kurulumuna çarpıcılık katarken sinestik bir unsur olarak da ortaya çıkar.
 - Günün ilk ışıklarının yüzünde acılı bir gülümseme. (İskender, 2013: 61) Görme duyusuyla algılanan ışığın kişileştirme sanatına başvurularak somutlanması söz konusudur. Duyular arası aktarma bu dizede geçmiyor görünse de, ışığın bir canlıya ait olan iki özellikte –acı kavramı ve gülümseme hali- bir arada sunulması, alışılmadık bağdaştırmaya örnek teşkil eder ve şiirsel dil kendini bir kez daha dize düzeyinde göstermiş olur.
 - Büyük harfler şimdi çare yok ki matemde. (İskender, 2013: 61) İnsan aklının bir ürünü olan yazı sistemleri ve bunun kodlaması alfabelerin birimlerinden olan harflere bir canlılığın özelliği atfediliyor. İmge kurmak adına soyuttan-somuta bir geçişi dizelerde yine gözlemliyoruz. Kişileştirme sanatının ön plana çıktığı yukarıdaki dize, sinestik unsurun göstergesi alışılmadık bağdaştırma ile kurulmuştur.

- Kamyonete sığmadı kırılan hayalleri. (İskender, 2013: 62) Soyut bir kavramın –hayal- genelde yük taşımak için kullanılan bir vasıtaya sığamayışı, şairin şiir çerçevesi dâhilinde sıkça kullandığı ve sanatlı söyleyişin bir unsuru olan somutlamaya bir kanıttır. Fiziki bütünlüğe sahip olmayan hayal kavramının beş duyu organıyla algılanabilecek şekilde hem kamyonete sığamama hali hem de kırılıyor oluşu imgeye giden yolu bizlere gösterir. Sinestezi duyular arası geçişin ön plana çıktığı bir atmosferde orijinalliği daha çok göze çarparken yukarıdaki dize soyut-somut istikametinde bu tekniğe uygun biçimde bir sinestet tavrıyla ortaya konmuştur.
- Yalnızlık feci bir kaza. (İskender, 2013: 62) İlk bakışta dizede benzetme sanatının görüldüğü açıktır. Yalnızlığın hem fizikî bir durum hem de bir olgu olduğu gerçeğinden hareketle somut-somut akabinde soyut-somut geçişiyle bir imge oluşturduğu gözlemlenir. Şairin şiir atmosferine hâkim olan sanatlı söyleyiş ve çarpıcı imge kurulumları, birçok şiirine sirayet ettiği incelenen dizeler üzerinden rahatça izlenir. Alışılmadık bağdaştırma sayesinde “sözde sinestezi” örneği bir kez daha dizelerde kendine yer bulmuştur.
- Bir baş dönmesidir yalnızlık. (İskender, 2013: 63) İnsanın kimi zaman ruhsal kimi fiziksel olarak hissettiği tek olma durumu, fiziksel bir rahatsızlığa benzetilmektedir. Bir önceki örnekte görüldüğü gibi bir benzetme sanatı göze çarpmaktadır. Yalnızlık hali fiziki anlamda kullanılsa dahi bir diğer öznenin ya da özneler grubunun olmayışı demektir. Ruhsal çerçevede değerlendirildiğinde özne yahut öznelerin olması insanın psikolojik tekilliğine işaret eder. İlk durum özelinde somut-somut istikamette bir vasat sinestezi örneği sergilenir; ikinci yalnızlık tanımıyla beraber soyut-somut istikamette bir vasat sinestezi kendini gösterir. Duyular arası geçişin olmadığı; fakat şeylerin ne’liği kapsamında bir sinestezi oluşturulması mümkündür. Orijinalite duyu geçişlerindeki kadar kendini gün yüzüne çıkarmasa da, kimi söz sanatları etkisiyle sinestezinin bu unsuru devreye girebilir.
- Kafası kesilen bir lider gibi içindeki sonbahara rastladın (İskender, 2013: 93) Alışılmadık bağdaştırma, benzetme söz sanatı yardımıyla kurulurken kişileştirme söz sanatı da bu imgeyi daha özgün vaziyete getirir. Sinestezi

- alışılmadık bağdaştırmaların yarattığı imgeler de kimi zaman karşımıza çıkar, Bir mevsime, zaman dilimine bedensel bütünlüğü ortadan kalkan bir canlı gibi rastlanıyor oluşu, soyut-somut geçişi işaret eder.
- Ruhunun midesi bulanır, ayakları karıncalanır acının (İskender, 2013: 93) Soyut kavramlar –kast edilen fiziki acı değil- (acı ve ruh) bedensel formları varmışçasına o bedensel formlara özgü eylemlerle anılır ve soyut-somut arası geçişin göstergesi bir sinestezi örneği daha dizede göze çarpar.
 - Şehre kış bir kemik erimesi gibi geldi (İskender, 2013: 129) Fiziki bir bütünlüğü olan ve somut varlıkları bünyesine alan yerleşke anlamlarına gelebilecek şehir sözcüğünün bir hastalığa benzetilmesi çarpıcı bir benzetme örneği teşkil etmiş ve sinestezi oluşmasına imkan sağlamıştır. Bir mevsimin kemik erimesine benzetilmesi yani bir zamanı kapsayan terimin hastalıkla ilişkilendirilmesi soyut-somut geçişi temsil eder.

Küçük İskender'in "Ali" eserinde soyut-somut geçişle kurulan sinestezi sayısı on yedi olarak tespit edilmiştir. O'nun şiirini özel ve görünür kılan sinestezi kurarken başvurduğu yöntemlerin çeşitliliği kadar, sözcüklerin çağını yakalaması ve konuşma dilinde rastladığımız birçok ismi ve eylemi, sinestet bir tavırla birleştirebilmesidir. O ki sanat yapmak için sözlük araştırması yapmıyor ve gündelik dilin imkânlarıyla şiir dilini birleştirebiliyordur: Zamana zam yaptım artık bütün hayatlar beş dakika. (İskender, 2013: 42) dizesi yukarıdaki tespitimize, Bile bile fişini çektiğimiz, pimini ateşlediğimiz hüzün birdenbire (...) (İskender, 2013: 8) dizesiyle beraber örnek teşkil eder.

2.1.4.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- Çünkü etrafımızda kuş gıcirtıları. (İskender, 2013: 28) Bir canlının işitme duyumuzla algıladığımız sesler çıkardığı aşıkardır. Gıcirtı kelimesi "Yandaki kadın dişlerini gıcirdatıyor" örneğinde olduğu gibi çokça kullanılagelir; fakat gıcirtı kelimesi etimolojik olarak irdelendiğinde karşımıza yansıma sözcük olduğu yani doğadan ödünçlenen bir sesin sözcüğe dönüşmüş hali olarak ortaya çıkar. "Kuş gıcirtıları" isim tamlamasındaki gıcirtı kelimesi ile kuş

- kelimesinin bir arada kullanılması bir imge yaratımı içindir. Kuş cinsi sesler çıkarır; fakat işitme duyumuzla algılanan bu sesler içinde gıcırta sesine rastlamayız. Buradaki kullanım özgün bir yaratma sürecini gözler önüne serer. Sinestezi, diğer ismiyle birleşik duyum, duyular arası ortaklığı ve geçişi anlattığını kuram bölümünde söylemiştik. Duyu içinde özgün imgeler yaratılmak adına da özellikle şiir sanatında karşımıza çok çıkan bu durum işitme-işitme arası bir duyuyu aktarımı olduğunu söyleyerek bir sinestezi örneği sergilenmiş dersek hiç de yanıltıcı olmaz.
- Tuşladım ve araladım gökyüzünün kapağını. (İskender, 2013: 29) Küçük İskender, evrenin her parçasını ve bu uzay-zamanda yer kaplayan her canlı, cansız varlığı şiirinde metafor inşa etmek için kullanabilir ve kullanmıştır da.
 - Felsefe diye okuduğum şeyler tabiatın seks hayatıymış meğer. (İskender, 2013: 9) Diye yazarken dahi okuma-yazma ve düşünme edimlerini doğayla girilen bir ilişki; bir ilişiklik olarak adlandırır. Akla gelmeyen bağdaştırmalar yapmaks, imge işçiliğinin en zorlu ve en yaratıcı sürecidir, şairin Türk şiirine yön verdiğinin açık izahı tam da böyle özgün dize oluşumlarından ileri gelir.*Tuşladım ve araladım gökyüzünün kapağını*, dizesi bu alışılmadık bağdaştırmaların yine güzel örneklerinden bir tanesidir. Günümüz 21.yüzyılının ve Endüstri Devrimi'ne ortaya çıkan makinalaşmanın nüveleri şiirlerinde imge kurgularında karşımıza çıkar. Tuşlanan ve kapağı aralanan bir alete benzetilen gökyüzü görme-görme, dokunma-dokunma duyuları arasındaki bir aktarıma işarettir. Yukarıdaki imge çözümlemelerinde yanı sıra sinestik tavrın ortaya çıkarılmasında yaptığımız bir yorumu bu dize için de tekrar edeceğiz. Aynı duyuyu arasında alışılmadık bağdaşımalar kurmak da bir sinestezi örneğidir ve bu dizede karşımıza çıkan tam da budur.
 - Güzel kadınların keskin rüzgârla kanarken ensesi. (İskender, 2013: 35) Bu dizenin sinesteziyi imleyen en bariz anlatımı "keskin rüzgâr" sıfat tamlamasıdır. Rüzgâr bilindiği üzere bir doğa olayıdır ve Dünya' üzerindeki atmosfer basınç farkından oluşur ve hava bir yerden bir yere topyekün yer değiştirir. Rüzgarın kendisi somut etkiler yaratıyor olsa da – daha şiddetli biçimi kasırga harici- elle tutulup gözle görülemez; ancak dokunma-hissetme

duyumuzla algılayabiliriz. “Keskin” sıfatı ilk anlamıyla bir maddenin tümünün yahut uç kısmının bir diğer cisimle temas ettiğinde onu kesebilme halini ifade eder; genellikle ucu sivri, kesici aletlerin özelliği olan bu sıfat somut bir durumu anlatır. Gözle görünmeyen rüzgarın keskin sıfatıyla anlatılıyor oluşu açık bir sinestezi örneğidir. Dokunma-dokunma duyu içi bir aktarım söz konusudur, somutlanan rüzgar anlatımı güçlü kılmıştır.

Duyu içi aktarmaların sayısı “Ali” eserinde dördtür. Hem soyut-somut hem de duyu içi aktarmalar, gündelik dilin imkânlarıyla birleşir. Şairin imgeye giden yolda anlamı feda etmediğine şahit olduğumuz eser, özgün ve sinestet şiir yazılırken güncelin atlanmadığının kanıtı gibidir. Dört çarpıcı dize, uhrevi düzlemin ve mukaddes kavramların potasında erimeyle değil, yanibaşımızda sokak jargonuyla da sinestet ve estetik olunabilirliğin delili olarak “Ali” eserinde boy gösterir.

2.1.4.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- Hızla yaşlanan sesler yüzünden uykuluydum. (İskender, 2013: 17) İşitme duyumuzla algıladığımız sesin zaman faktörünü dâhil ederek yaşlanan bir canlı gibi sunulması duyma-görme arasındaki bir duyu aktarımını bizlere gösterir. Yaş alan, yaşlanan canlılar gibi ortaya konan ses, sadece işitme duyumuzla değil gözle görülebilen bir oluşum misali anlatılması, şiirsel dilin bir özelliğidir aslında. Şairler, sanat dilini ki, özellikle şiir dilini istediği gibi eğip bükerek ve farklı formlara sokarak estetik duyu uyandırmaya çalışır, burada duyma-görme duyuları arasındaki geçişlilik de kuşkusuz sinestezi kavramını önceleyerek estetiği ortaya koyma çabasından başka bir şey değildir.
- Duyduğun sadece vıcık vıcık tanrının kangren sesi. (İskender, 2013: 35) İşitme duyumuzla algıladığımız ses frekansları, canlıların kimi uzuvlarında görülebilen ve damarlara kan iletilmemesi sebebiyle ortaya çıkan bir rahatsızlık, bir deformasyon olan kangrenlik ile bağdaşım kurulmuştur. Görme duyumuzla algıladığımız kangren ol-, sesi niteleyen ve sesle anlam ilişkisinin kurulduğu şekliyle karşımıza çıkar. İşitme-Görme duyuları arasında bir aktarım

- göze çarparken, şair bu orijinal bağdaştırmaları imge oluşturmada kullanmaya gayret gösterir. Küçük İskender'in şiir dili düşünüldüğünde, kendisinin metinlerin estetik düzeyini yukarı çekmek adına imgeyle sıkı bir bağı olduğu bu dizelerde gözler önüne serilir.
- Hep beraber söylediğimiz bir şarkı vardı yıllar önce çok akışkan. (İskender, 2013: 38) Şarkı söyle-, eylemi işitme duyumuzla algılayabileceğimiz bir süreçken dokunma ve görme duyularımızla fark edebildiğimiz akışkan ol- hali ile anlamsal bir bağ kuruluyor. İşitilen bir şarkının elle tutulur ve gözle görülür bir biçimde nitelenmesi, çoklu sinesteziye somut veridir. İşitme-görme ve işitme-dokunma duyuları arasında bir aktarma gerçekleşmiştir. Küçük İskender, şiir dilinin esnekliğini, bir sanatçı bilinciyle imge kurma faaliyetine katkı olarak görür, duyu aktarmaları o'nun şiirinde temel bir izlek halini alır.
 - Anıl'ın gözleri yine kağnılarla şimşek taşıyordur. (İskender, 2013: 42) Görme organının bir doğa olayını taşıdığını belirtmek duyu aktarmasına giden yolların önünü açar pozisyonundadır. Görme ve işitme duyularımızla algıladığımız şimşek doğa olayının, bir beden bütünlüğü varmışçasına, taşınabilir bir nesne gibi sunulması duyu aktarması bakımından isabetli bir tercihtir. Görme-dokunma ve işitme-dokunma duyuları arasında bir geçişlilik yukarıdaki dizelerde kendini göstermiştir.
 - Kulaklarım değil, tüm bedenim çınlıyor adeta. (İskender, 2013: 63) Duyu organıyla algılanabilen ve bu organdaki bir anomaliyi imleyen çınla- eylemi, diğer duyu organlarının hatta tüm beden bütünlüğünün algılayabildiği bir eyleme dönüştürülüyor. İşitme ve diğer duyu organları arasındaki bir geçişler, sinestezi kavramının şiirde vücut bulmasına imkân vermiştir.

Duyular arası aktarmanın "Ali" eserinde geri planda kaldığını söylemeliyiz. Yaratıcı sinestezi yanında düz sinesteziyi de sıkça kullanan İskender, yine de bu aktarma tekniğine beş kere yer verdiğini görüyoruz. Şunu da belirtmek gerekiyor ki, bir dizelerde birden fazla duyu aktarması yapıldığı tespit edilmiştir. Hızla yaşlanan sesler yüzünden uykuluydum. (İskender, 2013: 17) , Anıl'ın gözleri yine kağnılarla şimşek taşıyordur. (İskender, 2013: 42) birden fazla duyu

aktarmasını içeren tipik örnekler olarak belirtilmiş, yukarıdaki açıklama bölümlerinde bu aktarmaların açıklaması sunulmuştur.

2.1.4.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Boyu aklımızın ermediği mavi kadar, Silahlı dilinde bir şeker tekerlemesi (İskender, 2013: 65) Görme duyumuzla algılayabildiğimiz renklerden birinin zihinsel bir faaliyetin anlaşılabilmesi gibi belirtilerek ileri sürülmesi somut-soyut istikamette bir alışılmadık bağdaştırma örneğidir. Dil organının silah sözcüğüyle bir araya gelerek kurulan imgeyse alışılmadık bağdaştırmanın bir diğer estetik örneğidir. Duyu içi aktarma ya da somut-soyut düzleminde yapılan geçişlerde sinestezinin örnekleri olarak kabul edilir.
- Hani yağmur aldatan sevgilinin ardından bir Fatih gibi okunacaktı (İskender, 2013: 93) Bir doğa olayının duaya benzetilmesi ve okunması somut-soyut arası bir geçiş ve benzetme söz sanatı yardımıyla kurulan orijinal bir imgedir, sinestet tutumun nüvesidir.
- Bir girdabın maliyeti kaçadır tabiata (İskender, 2013: 115) Alışılmadık bağdaştırma yapılmış, bir doğa olayı ekonomik bir terimle ilişkilendirilmiştir, dize düz sinestezi örneğini barındırır. Somut-soyut arası geçiş baskın sinestet aktarımdır.

Üç dizede somut-soyut geçiş özelliği gösteren "Ali" eseri doğa olaylarının dini ve ekonomik terimlerle birleştirilmesiyle sinestezi kavramının çıkmasına ev sahipliği yapar. Dildeki alışkanlıkları ve artık neredeyse kalıp-blok haline gelmiş duygu ve durum izahlarının yerini gözden kaçırılan ve şiir addedilmeyecek ifadeler almıştır. İşte sinestezinin doğduğu alan da tam burasıdır. Alışılmadık bağdaştırmalar, duyu geçişlerine fırsat veriyor ve somut-soyut algı çizgisinde geçişler hızlanıyordur.

2.1.4.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Bir derin nehir parçalandı, duydum. (İskender, 2013: 17) Yeryüzündeki su kaynaklarından olan nehrin parçalanması açık bir sinestezi örneğidir. Sebebine gelince; bilindiği üzere akışkan bir madde olan suyun ve onun kitlesel olarak birlikteliğini anlatan nehrin parçalanma durumu, maddenin üç halinden ikisi olan sıvı-katı arasındaki geçişimi ifade eder. Duyular arası bir aktarma görünmüyor gibi dursa da, aynı duyu içinde orijinallik boyutundaki geçişler de imge yaratımında kullanılan bir yöntemdir. Sıvı haldeki suyun parçalanıyor oluşu, maddenin katı halini –buz- imler. Bu parçalanma ediminin duyuluyor oluşu da imgenin orijinalliğini perçinleyen bir anlatımdır. Somut-somut geçiş dizedeki baskın sinestezi kurma tekniğidir.
- Parçalanmış nehrin geceye saçılan zerrelerini tek tek soydum. (İskender, 2013: 17) "İstanbul'da İntihar Vakti" adlı şiirin devamındaki bu dizelerde, kuşkusuz yukarıdaki şiirin diğer dizeleriyle Sinestik manada bir tutarlık görülür. Şair, dizelerdeki sinestik tutumu kasıtlı bir biçimde sürdürür. Bilinç düzeyinde yaratılan bu duyu içinde duyu aktarmaları özgünlüğünü sinestik tavidan alır dersek hataya düşmeyeceğiz. Sanatlı söyleyiş ve estetik öncelik, dize kurulumlarında kendini duyusal aktarmalar üzerinden göstermeye devam eder.
- İlk provasına geç kalınmış tek kişilik oyun gibi işlek caddeler (İskender, 2013: 115) Benzetme söz sanatı kullanılarak alışılmadık bağdaştırma yapılmış somut-somut varlıklar arası geçişle düz sinestezi dizede yer almıştır.

Son olarak "Ali" şiir kitabında küçük İskender somut-somut geçişle oluşan üç dizede sinestetik tavrı takınır. Maddenin halleri içindeki geçişler bu tavra en büyük kanıt olabilir: Parçalanmış nehrin geceye saçılan zerrelerini tek tek soydum. (İskender, 2013: 17) Sıvı haldeki nehir, akışkan niteliğinden katı niteliğe geçer ve zerreleri geceye saçılır. Madde içi geçişli durum sürdürülürken üzerine "zerre" denilerek tekrar suyun sıvı haline bir dönüş söz konusudur ve saçılan zerrenin soyulması ise; katı haldeki bir maddenin soyulabilir olacağı bilgisini unutmadan yeniden madde içi geçişini işaret eder. Görülüyor ki az ve öz olan somut-somut geçişini en iyi ifade edebilecek bu

dizede, şairin tipik sinestet dizelerinden biriyle karşı karşıyayız. İskender külliyyatını etkileyici kılan sinestezi, söz sanatları, duyu aktarmaları yanında günlük dilin sanat diliyle harmanlanıp sanatın icra edilmesidir.

2.1.5. Siyah Beyaz Denizatları

Küçük İskender'in toplu şiirlerinden oluşan bu kitap ilk baskısını 2010 yılında Sel yayınları tarafından yapmıştır. *küçük İskender'in 1990'larda büyük ilgi toplayan ikinci kitabı "Erotika" ve Adam Sanat dergisinde tanınmasını sağlayan şiirlerini topladığı üçüncü kitabı "Suzidilara" birleşerek "Siyah Beyaz Denizatları" adıyla yeniden okurla buluşuyor.* (Siyah Beyaz Deniz Atları- Kapak Yazısı)

2.1.5.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- İmkânsız sözcüğünün içinde esen bir rüzgâr var (İskender, 2010: 12) Soyut bir kavramın bedensel bir bütünlüğü varmış gibi içi olması ve bu gövde parçasından rüzgâr esmesi durumları soyut-somut arası sinestik geçişli imler.
- Şeytan ürüyor kızıl dudaklarında erdem denizinin! (İskender,2010: 17) Erdem kavramının somut bir varlığı imleyen, su kütesine tekabül eden bir isimle kullanılması imge oluşuma mahal vermiş, soyut-somut arası bir geçiş sinesteziyi karşımıza çıkarmıştır.
- Kelepçe pençelerinde hırslarımızın. (İskender,2010: 18) Alışılmadık bağdaştırma yoluyla imge, soyut-somut arası geçişle de sinestezi ortaya çıkmıştır.
- Acıyı fikrimden yüze yüze sahipsiz ölürüm (İskender, 2010: 24) Bir duyguya bedensel form kazandırılarak yapılan bağdaştırma soyut-somut geçişli bir sinestezidir.
- Ve damlıyordu gözlerimden özlem (İskender, 2010: 29) Bir duygunun bir sıvı gibi damlıyor oluşu soyut-somut arası geçiş özelliği taşıyan bir sinestezi göstergesidir.

- Kavurdu ayrılığı ay dönencesi rüzgâr (İskender, 2010: 30) Ayrılık kavramının bir nesne gibi kavruluyor oluşu soyut-somut arası bir geçişin sinestik örneğidir. Alışılmadık bağdaştırma imgeyi ve sinesteziyi açığa çıkarmıştır.
- Jiletleri söylencemi kesiyor çaresizliğinin (İskender, 2010: 32) Alışılmadık bağdaştırma –çaresizliğinin jiletleri- soyut-somut arası geçişle kurulan bir sinestezi örneğidir.
- Almışım karakutuma bir takım yalınayak savrukukları (İskender, 2010: 35) Alışılmadık bağdaştırma yineden imgeyi imliyor. Somut bir durumun ve soyut halin bir araya gelişi sinesteziyi oluşturmuştur. (Soyut-somut arası geçiş)
- Üzüm kokan kınıyla umut (İskender, 2010: 35) Bir duygunun somutluk kazanması yoluyla oluşmuş imgesel anlatım söz konusudur. Soyut-somut arası bir geçişle sinestezi oluşturulmuştur.
- Dikenli tellerle çevrili gözlerden bir beyaz gün koparıyorum (İskender, 2010: 38) Alışılmadık bağdaştırma sayesinde dizenin ilk kısmında görme-görme duyu içi sinestezi mevcuttur. İkinci kısmında ise; soyut-somut arası bir geçişle bir diğer sinestezi örneği karşımıza çıkar.
- Köleliği, gözyaşı kanallarımda ураған.. (İskender, 2010: 42) Kölelik kavramının ураған (güçlü fırtına) sözüne benzetilmesiyle oluşan bir sinestezi mevcuttur. Soyut-somut arası bir geçişle fenomen devreye girmiştir. Alışılmadık bağdaştırma (*gözyaşı kanallarımda ураған*) ile de imge oluşturulmuştur.
- Gömüyor öldürdüğü yüzünü ruhunun arkabahçesine insan.. (İskender, 2010: 51) Soyut bir sözcüğün somutlanarak arka bahçesi olması, soyut-somut arası sinestezi örneğidir.
- Şık bir kıyımın eldivenlerini giymiştim (İskender, 2010: 52) Alışılmadık bağdaştırma yapılarak soyut-somut arası geçiş yineden dizelerde kendini göstermiştir.
- Omuzlarımı çürütüyor her sağır kütük akşam.. (İskender, 2010: 52) Akşam zaman diliminin nesneleşmesiyle yani soyut-somut arası bir geçişle sinestezi oluşmuştur.

- Asacaklardı tan gebeyken ılgıta beni.. (İskender, 2010: 55) Kişileştirme söz sanatı ve genellikle rüzgârla bağdaştırılan ılgıt sözcüğüne asılma hali sinestezi oluşturmuştur. Bir zaman diliminin canlı hayvan gibi gebe kalabiliyor oluşu, soyut-somut arası geçişi işaret eder.
- Aylardan ihtilaldi, günlerden repliği bozuk bir Perşembe (İskender, 2010: 56) Alışılmadık bağdaştırma kişileştirme sanatıyla yapılmış bir zaman dilimi somut forma büründürülmüştür. Soyut-somut arası geçiş sinestezi örneğidir.
- Süvari hıçkırıklarından dörtnala geçiyordu suskunluğum (İskender, 2010: 56) Alışılmadık bağdaştırma yöntemiyle imge oluşturulurken işitme-görme duyuları arasında bir geçiş sinesteziyi oluşturmuş, bunun yanında kişileştirme sanatıyla da soyut-somut arası geçişle bir diğer sinestezi örneği dizelerde hâkim olmuştur.
- Mezartaşlarına iğnelerken peygamberlerin zorunlu intiharlarını (İskender, 2010: 58) Soyut-somut arası bir geçişin nüvesi olarak sinestezi fenomeni dizede yer bulmuştur. İntihar kavram değeri atfedilerek değerlendirilmiş, bir olgu olarak ele alınmış ve bu sebeple iğlenen bir nesneymiş gibi yansıtılmıştır.
- Aylardan taarruz, günlerden cibilliyetsiz bir Perşembe (İskender, 2010: 58) Bir zaman dilimine taarruz denilmesi soyut-somut; bir diğer zaman diliminin de cibilliyetsiz olarak nitelenmesi de soyut-soyut arası bir geçişi imler ve iki sinestezi örneği dizelerde kendine yer bulur.
- Leylaklandı aylaklığım.. (İskender, 2010: 58) Soyut-somut arası bir geçiş sinesteziyi oluşturmuştur.
- Lacivert hüzmesi hüzne girdi mi mor bir saksofon olur çıkardı (İskender, 2010: 63) Hüzün duygusuna lacivet hüzme girişi sanki bu duygunun bir bedensel formu varmış gibi bir anlatımı imler. Soyut-somut arası ardından görme-dokunma duyuları arası geçişler sinesteziyi açığa vurmuştur.
- Alevinden kan ve alkol sağarken aşk (İskender, 2010: 63) Aşk kavramının nesneleşmesi ve alevinin olması ve bu alevden kan ve alkol sağması, soyut-somut arası sinestik unsurun bir nüvesidir.

- Uzun bir atasözüne benzetirdim ömrümü (İskender, 2010: 65) Soyut-somut arası bir geçiş (somutlama) sinesteziyi oluşumunda büyük önem taşır ve bu dizede de karşımıza çıkmıştır.
- Çok komik bir fıkra sanırdım ölümü düş menzirimde döllen (İskender, 2010: 65) Soyut-somut arası geçişler dize boyu hâkim etkisini sürdürür ve ölümün fıkraya benzetilmesi ve düş kavramında döllenmesi somutlamalara canlı birer örnek ve sinestezidir.
- Sessizliğin biri mora sürtünmeyi bekler (İskender, 2010: 65) Sessizlik kavramının bir renge sürtünüyor oluşu önce soyut-somut geçişi, sonrasında görme-dokunma arası geçişi gösterir, sinestezi iki aşamalı olarak dizede açığa çıkar.
- Siyahın arka sokaklarında bir acı bıçaklanır (İskender, 2010: 65) Görme-görme içi duyu aktarması ve soyut-somut geçişi sinesteziyi oluşturmuştur.
- Seni özlemek çocuk kaçırmaktı (İskender, 2010: 68) Soyut-somut geçişi benzetme sanatıyla açığa vurulmuş, sinestezi yineden dizenin hâkim unsuruna dönüşmüştür.
- Seni sevmek cam yakmak (İskender, 2010: 68) Soyut-somut geçiş sinesteziyi tamam eder. Şair soyut-somut geçişi yoluyla şiirine elastiki bir boyut katmış ve imgeyi son raddesine kadar özgünlükle kullanmıştır.
- Utanmak yırtılmak gibidir (İskender, 2010: 70) Soyut-somut geçiş benzetme sanatına dâhil olarak sinesteziyi doğurmuştur.
- Ve sabahları yatağında bir soykırım oluyor adın (İskender, 2010: 73) Ad sözcüğü soykırım sözcüğüne benzetilmiş ve soyut-somut – ad kelimesi terim anlamıyla kullanıldığında- arası geçiş sinestezinin önünü açmıştır.
- Rahminde minyatürün davudi bir cenin akşamı (İskender, 2010: 78) Alışılmadık bağdaştırmalar sayesinde imgesel anlatımın çok ağır bastığı dize önce kişileştirmeden sonra somutlamadan yararlanarak (soyut-somut geçişi) sinestezi örneği teşkil etmiştir.

- Yatağında bir ucunda kâbus kabukları (İskender, 2010: 83) Soyut-somut arası geçiş –alışılmadık bağdaştırma- küçük İskender'in şiirinde sıkça kullandığı bir sinestezi çeşididir.
- Küçücük ömrüm hep rüzgâr gülleri kokacak (İskender, 2010: 85) Zaman kavramıyla ilintili şekilde insan hayatı manasına gelen ömür sözcüğünün rüzgâr gülü kokuyor olması, soyut-somut arası bir geçişle kurgulanan sinestezi örneğidir.
- Kıvrak küllerden çözülen diken diken hüznler (İskender, 2010: 86) Kişileştirme sanatıyla başlayan dize soyut-somut arası geçişle – diken diken hüzn- sinesteziye dönüşmüştür.
- Kırık bir ruj gibi duruyor çocukluğum (İskender, 2010: 170) Benzetme söz sanatı sinesteziye mahal vermiştir, soyut-somut geçiş –çocukluğun kırık ruja benzetilmesi- sinesteziyi oluşturan yöntemdir.
- Havuzda yüzüyor ihanetin kuru mor yaprakları (İskender, 2010: 171) Soyut-somut arası bir geçiş kullanılarak sinestezi açıklığa kavuşturulmuştur.
- Bir böğürtüdür kişiliği buzdan sarkaç olanlarda sevda (İskender, 2010: 11) Sevda kavramının böğürtüye benzetilmesi; kişiliğin buzdan sarkaç olması her ikisi de dizedeki soyut-somut arası yapılan geçişi imler ve sinestezi fenomeni dizede kendine yer edinir.
- Mütemadiyen ağlardı mor cinaslı İstanbul intiharları (İskender, 2010: 201) Kişileştirme söz sanatı ve alışılmadık bağdaştırma sayesinde sinestezi oluşmuştur. İntihar kavramının ve cinaslı söz sanatının kişileştirilmesi ve canlıya dair bir eylemi üstlenmesi soyut-somut arası geçişi gösterir.
- Derdimi ummana ilikledim sonra yağmur başladı (İskender, 2010: 201) Soyut-somut arası bir geçiş ve güzel neden bağlama sanatı şiirsel dili oluşturmuş ve sinesteziyi açığa vurmuştur.
- Silah kuşanmış bakışlarımda kamikaze bir ihtiyarlık (İskender, 2010: 210) Dizenin ilk bölümünde kişileştirme sanatı –silah kuşanan bakışlar, ikinci bölümünde soyut-somut arası bir geçiş sayesinde sinestezi oluşmuştur.

- Tütün rengi terk edişinin aksak aruzu (İskender, 2010: 244) Terk etme eyleminin tütün rengi olması soyut-somut arası bir geçişi, bu tütün renkli terk etme eyleminin aksak aruzunun bulunması da somut-soyut arası aktarımı imler ve sinestezi açığa çıkar.
- Issızlığımın en karanlık sarısındasın sen ölüm (İskender, 2010: 254) Soyut-somut geçiş sayesinde –somutlama- şair sinestet tavrını bir kez daha ortaya koymuştur.
- Çıldırın mevsimin en bıldırcın aşkları (İskender, 2010: 255) Kişileştirme ve alışılmadık bağdaştırma sayesinde bir kavram –aşk- bedensel forma sahip bir canlıyla birlikte anılmış ve somutlama yoluyla sinestezi oluşturulmuştur.
- Temmuz yırtılıyor yazın ortasında (İskender, 2010: 265) Bir zaman diliminin yırtılıyor olması, fiziki bir formu varmış izlenimi yaratır. Soyut-somut arası geçiş sinestezi oluşumuna vesile olmuştur.
- Aşkın duvarlarına gölünü biriktiren (İskender, 2010: 268) Soyut-somut arası geçiş alışılmadık bağdaştırma yöntemiyle beraber sinesteziyi ortaya çıkarmıştır.
- Mazgala yuvarlanmış bakışlarda ara, anı hapishanesinin gaddar gardiyanını (İskender, 2010: 277) Görme-dokunma duyuları arası bir aktarım peşi sıra alışılmadık bağdaştırma – anı hapishanesi- soyut-somut arası bir geçişle art arda iki sinestezi örneği çıkmasına kaynak teşkil eder.

“Siyah Beyaz Deniz Atları” şairin “Erotika” (1991 İstanbul: Adam Yayınları) ve “Suzidilara” (1996, İstanbul: Adam Yayınları) adlı eserlerinin birleşmesinden meydana gelir ve bir şiir kitabına göre oldukça hacimli bir eserdir. Görülüyor ki şairin ilk kitabı “Gözlerim Sıgmiyor Yüzüme”den (1988 İstanbul: Adam Yayınları) çalışma içerisinde ileride incelendiğini göreceğimiz “Ölen Sevgilimin Şiir Defteri”ne (2017, İstanbul: Can Yayınları) kadar istikrarlı bir biçimde sinestet tavrını korumuştur. İmgeci şiirinin ve aykırı söylemin olanaklarını sonuna dek kullanan İskender Siyah Beyaz Deniz Atları eserinde ise; soyut-somut geçiş kaynaklı kırk altı dizede sinesteziye yer vermiştir. Kitaplar içerisinde bir başlık altında en çok tespitin bu bölümde yapıldığını söylemeliyiz. İlk

şiiirlerinden itibaren tutarlı estet tavrı, çarpıcı ve yıkıcı söyleyişler ekseninde kendini gösterir.

2.1.5.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- Eritilmiş altın kurudu tel tel rüzgârın parmaklarında (İskender, 2010: 17) Dokunma-dokunma duyu içi geçişle imgesel bir anlamın kapısı aralanmış ve düz sinestezi örneği dizede hâkim sinestet tavrı göstermiştir. Kişileştirme sanatı da sinestezi fenomeni oluşmasında bir etkidir.
- Eğdi başını çekiç yağmurların dizi dibine (İskender, 2010: 17) Orijinal imge kurulumu iki somut varlığın bir araya gelmesiyle oluşmuş ve görme-görme duyu içi bir sinestezi meydana gelmiştir.
- Tuzlu kirpiklerinin titrek yamaçlarına... (İskender,2010: 18) Kişileştirme sanatına başvurulurken görme-görme duyu içi bir geçiş sinesteziyi açığa vurur.
- Gebe sevinçler çiseliyor şimdi mezar taşı gözlerimizin aklarına (İskender,2010: 20) Kişileştirme sanatı kullanılarak bir duyguya somut bir varlık özelliği kazandırılıyor ve alışılmadık bağdaştırma ile de görme-görme duyu içi transferle sinestezi oluşturuluyor.
- Dikenli tellerle çevrili gözlerden bir beyaz gün koparıyorum (İskender, 2010: 38) Alışılmadık bağdaştırma sayesinde dizenin ilk kısmında görme-görme duyu içi sinestezi mevcuttur. İkinci kısmında ise; soyut-somut arası bir geçişle bir diğer sinestezi örneği karşımıza çıkar.
- Atlayıp dalgaların sırtına yosundan yelelere tutunup... (İskender, 2010: 38) Kişileştirme söz sanatının görüldüğü dizede görme-görme duyu içi aktarmayla oluşan bir sinestezi bulunur.
- Delikanlının biri kar bakışlıdır (İskender, 2010: 46) Dize Görme-görme duyu içi aktarmasıyla oluşan sinestezi barındırır.

- Bakışlarında ışık iletkeni bir at (İskender, 2010: 47) Alışılmadık bağdaştırma sayesinde oluşan imge, görme-görme duyu içi aktarma sayesinde düz sinesteziye örnek teşkil eder.
- Erguvan geçitlerinde lacivertler gülüşüyordu (İskender, 2010: 52) Görme-görme duyu içi geçiş sayesinde oluşan sinestezi, kişileştirme söz sanatıyla birleşerek imgeyi oluşturmuştur.
- O kuşlar felç inmiş dağlar üstünden.. (İskender, 2010: 52) Alışılmadık bağdaştırma örneği, düz sinestezi dizede bulunmaktadır, görme-görme duyu içi aktarım sinestezi tekniği kullanılmıştır.
- Aynalar önünde durup çivigörüntüme geçtim (İskender, 2010: 53) Görme-görme duyu içi geçişle sinestezi oluşturulmuştur. Çivi görüntü orijinal bir imge tasarımıdır.
- Kırmızı gözlerinin kızıl damarları yetim talihime günce (İskender, 2010: 57) Alışılmadık bağdaştırma etkisiyle dokunma-dokunma duyu içi geçişle düz sinestezi ortaya çıkmıştır..
- Yüzünün şavkına nal sesleri, sabahın suyunda kılıç serçeler (İskender, 2010: 65) Görme-işitme duyuları arası geçiş sinestezi ve görme-görme duyu içi geçiş ise; düz sinesteziyi teşkil eder.
- Yüzünün girdabında çocuk çeteleri kuruyorum (İskender, 2010: 75) Alışılmadık bağdaştırma yöntemiyle kurulan imge –yüzünün girdabı- görme-görme duyu içi aktarmayla sinestik bir vaziyete bürünmüştür.
- Gülün geceliği söküldü (İskender, 2010: 75) Kişileştirme söz sanatı görme-görme duyu içi aktarmayla sinesteziye evrilmiştir.
- Tetanoslu bakışlarım, paslı dalgın sözüm (İskender, 2010: 81) Alışılmadık bağdaştırma ve kişileştirme sanatı şiir dilinin elastiki yapısından yararlanarak görme-görme duyu içi ve işitme-görme duyular arası geçişle sinesteziye imkân oluşturmuştur.
- Ateşimden fışkıran kızıl mürekkep balığı (İskender, 2010: 83) Görme-görme duyu içi yahut somut-somit arası geçiş sinestik bir tavrın göstergesidir.

- Avuçlarında bulunan gül harabeleri (İskender, 2010: 86) Görme-görme duyu içi aktarmayla oluşmuş alışılmadık bağdaştırma sinestezi üretmekte küçük İskender'in sıkça kullandığı bir tekniktir.
- Tuzağa yakalanmış toy ceylan hıçkırığı var yüzümde (İskender, 2010: 156) Alışılmadık bağdaştırmalar ve benzetmeler sinestezinin ilk aşaması olan düz sinesteziyi işaret eder ve duyu içi geçişte düz sinesteziyi ortaya çıkaran yöntemlerden biridir.
- Yeni dağılan liseler gibi dağılıyordu saçları çıtır çıtır (İskender, 2010: 165) Benzetme sanatı sayesinde düz sinestezi ortaya çıkmış, görme-görme duyu içi geçiş söz konusu olmuştur.
- Küfrederek dua adına açılıyorsa engerek yuvası avuçları peygamber develerinin (İskender, 2010: 173) Alışılmadık bağdaştırma sayesinde imge kurulmuş, görme-görme duyu içi aktarım düz sinesteziyi oluşturmuştur.
- İhbar altındayım fırtınalar dövmelenmiş pazuma (İskender, 2010: 210) Görme-görme, dokunma-dokunma duyu içi aktarmaları düz sinesteziyi oluşturmuştur. Bir tabiat olayının insan vücuduna dövmelenmesi alışılmadık bağdaştırmayı da imler.
- Yerçekiminde gözlerinin delinen bedenimden binlerce sağır yağmur bastonsuz çıkagelir (İskender, 2010: 215) Gözün yerçekiminin olması alışılmadık bağdaştırma, sağır ve bastonsuz çıkıp gelen yağmursa kişileştirme örnekleridir. Sinesteziyi ortaya bu iki yolun bir arada kullanılmasıyla çıkar. Her zaman duyular arası değil, duyu içi geçişler özellikle özgün alışılmadık bağdaştırmalar da sinestezi kabul edilir.
- Lalamın dudaklarında kül rengi yel değirmenleri (İskender, 2010: 253) Alışılmadık bağdaştırma yapılan dizede, görme-görme duyu içi geçişle sinestezi oluşturulmuştur.

Duyu içi aktarmaların oldukça çok olduğu bu eser, çarpıcı söyleyişleri ve özgün buluşlarıyla da dikkat çeker. Yirmi altı adet duyu içi geçişe yer verilen kitapta,

sinestik çerçeve, söz dağarcığının zenginliğine koşut olarak her an karşımıza çıkar. Alışılmadık bağdaştırmalar, duyuşsal geçişleri arttırırken, avuçlarında bulunan gül harabeleri (İskender, 2010: 86) gibi iz bırakır imge kurulumları estet bir şairin sinesteziyi dizelerine lâyıkıyla yedirmesi olarak da algılanabilir. Dil eğilip bükülür; form değiştirirken nesnelere ve kavramların alışlageldik hallerine pek rastlanmaz. Onlar adeta sinesteziyi oluşturmak için yeni bir varlık alanına giriş yapar, yeniden inşa edilir. "Siyah Beyaz Deniz Atları" düz sinesteziyle oluşan duyu içi aktarmanın da en sık görüldüğü şiir kitabıdır.

2.1.5.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- İki şimşek arasına gerdiğin telde yürü sen ey cam militan! (İskender, 2010: 13) Görme ve işitme duyularıyla algılanabilen bir doğa olayına fiziksel bütünlüğü varmışçasına bir anlam kazandırma görme-dokunma ve işitme-dokunma duyuları arasında bir sinesteziyi açığa vurur.
- Mavi küfürler öğreten gökyüzü kadar bile... (İskender,2010: 17) Görme-işitme duyuları arasında gelişen bir sinestezi örneği karşımıza çıkmaktadır. Kişileştirme sanatı imgesel anlatım bir merhale olarak kullanılmıştır.
- Gizli bir ezginin şifreli lekelerini sunardı nehre (İskender,2010: 20) İşitme-görme duyuları arasında oluşan bir sinestezi dizede kendine yer edinmiştir.
- Gırtlığından yükselen kırık lir sesindir (İskender, 2010: 25) İşitme-dokunma duyuları arası geçiş bir kez daha sinestezi örneği olarak karşımıza çıkar.
- Efkâr şarkıları arabeskçe çiseledi keman ardı köprü altlarına (İskender, 2010: 30) İşitme-dokunma duyuları arasındaki geçiş yine sinestezi örneği olarak dizede yer almıştır.
- Pençe serenatlar kanırtırken.. (İskender, 2010: 40) Alışılmadık bağdaştırma yoluyla imge oluşumu baş göstermiş, işitme-görme duyuları arası bir geçiş yapılmıştır.

- Dolanırken tığ tayfun, aç itlerin algılarında.. (İskender, 2010: 45) Görme-görme duyu içi ve görme-dokunma duyular arası aktarmalarla sinestezi oluşmuştur. Kurulan imge kişileştirilmiştir (tığ tayfun)
- Karpuz gibi düşüp patlayan kahkahalar (İskender, 2010: 46) Dizede İşitme-görme duyuları arasında bir geçiş söz konusudur. Benzetme sanatı sinesteziye imkan sağlamıştır.
- Uçuşuyor üstümüzde çığlıklar fışkırtarak (İskender, 2010: 50) İşitme-görme duyular arasındaki geçiş sinesteziye fırsat verir.
- Yırtılan kağıdın sesi içine gizlenir acı (İskender, 2010: 56) İşitme-dokunma duyular arası geçiş sinesteziye kaynaklık etmiştir. Acı kavramı kişileştirilmiş, imge yoğunlaşmıştır.
- Süvari hıçkırıklarından dörtnala geçiyordu suskunluğum (İskender, 2010: 56) Alışılmadık bağdaştırma yöntemiyle imge oluşturulurken işitme-görme duyuları arasında bir geçiş sinesteziyi oluşturmuş, bunun yanında kişileştirme sanatıyla da soyut-somut arası geçişle bir diğer sinestezi örneği dizelerde hâkim olmuştur.
- Marazi karanlığımızın kemirilmiş 'tek yol'larına (İskender, 2010: 56) görme-dokunma duyuları arası geçiş sinesteziye kaynaklık etmiştir.
- Lacivert hüzmesi hüzne girdi mi mor bir saksafon olur çıkardı (İskender, 2010: 63) Hüzün duygusuna lacivert hüzme girişi sanki bu duygunun bir bedensel formu varmış gibi bir anlatımı imler. Soyut-somut arası ardından görme-dokunma duyuları arası geçişler sinesteziyi açığa vurmuştur.
- Yüzünün şavkına nal sesleri, sabahın suyunda kılıç serçeler (İskender, 2010: 65) Görme-işitme duyuları arası geçiş sinestezi ve görme-görme duyu içi geçiş ise; düz sinesteziyi teşkil eder.

- Sessizliğin biri mora sürtünmeyi bekler (İskender, 2010: 65) Sessizlik kavramının bir renge srtnyor oluşu önce soyut-somut geçişi, sonrasında görme-dokunma arası geçişi gösterir, sinestezi iki aşamalı olarak dizede aıŐa çıkar.
- AyıŐıŐı ansdr rüzgâr (İskender, 2010: 65) Benzetme söz sanatıyla dokunma-görme duyu geçişiyle sinestezi oluşturulmuştur.
- Siyahın arka sokaklarında bir acı bıaklanır (İskender, 2010: 65) Görme-görme içi duyu aktarması ve soyut-somut geçişi sinesteziyi oluşturmuştur.
- Sevgilisi mo'nun resimleri gri kokacakmıŐ (İskender, 2010: 68) Görme-koklama duyuları arasında bir geçiş söz konusudur.
- Sudaki izlerinde taze bir kekik kokusu (İskender, 2010: 69) Dokunma-koklama duyuları arası geçiş art arda dizelerde yer bulmuştur.
- Tetanoslu bakışlarım, paslı dalgın sözüm (İskender, 2010: 81) Alışılmadık baŐdaŐtırma ve kişileştirme sanatı Şiir dilinin elastiki yapısından yararlanarak görme-görme duyu içi ve işitme-görme duyular arası geçişle sinesteziye imkân oluşturmuştur.
- (...) yaŐmur gören delikanlı gmleŐine gökyüzü damlatırdı (İskender, 2010: 82) Görme-dokunma duyuları arası geçiş kullanılarak somut bir forma çevrilen gökyüzü sinestezi oluşumunda temel unsurdur.
- (...) katlayıp boŐlukta duran sesimi (İskender, 2010: 156) Bedensel bir formu varmış gibi sunulan ses szcŐnn katlanması işitme-dokunma duyuları arası bir geçişi temsil eder ve sinesteziyi meydana gelir.
- Erken ikindilerin erkek kemikli ezan sesi (İskender, 2010: 201) Kişileştirme söz sanatı kullanılmıŐ ve işitme-dokunma duyuları arası bir aktarımla sinestezi mevcut haline bürünmüştür.

- (...) kör olması kulakların koku alamaması ve duymaması dilin (İskender, 2010: 208) İşitme-görme, tatma-koklama ve tatma-işitme duyuları arası birden çok aktarım özgün bir diğer sinesteziyi örneğini daha oluşturmuştur.
- Yüzümde titanic battı çığlık çığlığa kamarot gözlerim (İskender, 2010: 210) Görme-işitme duyuları arası transfer kişileştirme sanatı yardımıyla sinesteziyi meydana getirmiştir.
- Arkama çocuk çığlığı bir gökyüzü alıp (İskender, 2010: 216) İşitme-görme duyuları arası geçiş sinestezi oluşumuna kaynaklık etmiştir.
- Sargılar içindeki sonsuz ulumalarda (İskender, 2010: 237) İşitme-dokunma duyuları arası geçiş sinestezi örneği oluşturmuştur.
- Göllere gölgesini nakşeden uzak bir uygarlıktın sen (İskender, 2010: 237) Benzetme sanatı yardımıyla insan gölgesinin bir nesne gibi bir su kütesine nakşedilmesi alışılmadık bağdaştırmayı meydana getirir. Görme-dokunma duyuları arası geçiş sinesteziyi doğurmuştur.
- İhtiyarlayan sesin kırıldığı aşklarda (İskender, 2010: 259) İşitme-görme duyuları arası geçiş –sesin ihtiyarlaması- ve işitme-dokunma duyuları arası bir aktarım daha – sesin kırılması- dizede çoklu sinesteziyi oluşturmuştur.
- Duanın soğuğa sürtündüğü kesik bilekleri bileyle (İskender, 2010: 268) İşitme-dokunma duyu arası aktarım sinesteziyi ortaya çıkarmıştır.
- Mazgala yuvarlanmış bakışlarda ara, anı hapishanesinin gaddar gardiyanını (İskender, 2010: 277) Görme-dokunma duyuları arası bir aktarım peşi sıra alışılmadık bağdaştırma – anı hapishanesi- soyut-somut arası bir geçişle art arda iki sinestezi örneği çıkmasına kaynak teşkil eder.

Otuz bir dizede görülen duyular arası aktarma, eserin sinestezi kavramıyla olan ilişkisini perçinlercesine oldukça çok olduğu dile getirilebilir. Göllere gölgesini

nakşeden uzak bir uygarlıktın sen (İskender, 2010: 237) ya da Yüzümde titanic battı çığlık çığığa kamarot gözlerim (İskender, 2010: 210) gibi dizeler gösteriyor ki, entelekütel birikim ve birçok disiplinden alıntı sözler, şiirlerin derinliğini arttırıyor, söyleyişi kıvraklaştırıyor ve dilin mayınlayıp yeniden kurulmasına kaynaklık sağlıyor. Yaratıcı sinestezi olarak da adlandırabileceğimiz duyular arası aktarma, erken ikindilerin erkek kemikli ezan sesi (İskender, 2010: 201) gibi özgün dizelerin oluşmasıyla sinestet tavrı ve özgün mimarisiyle dikkat çeken imgeleri birleştirmiştir.

2.1.5.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Tütün rengi terk edişinin aksak aruzu (İskender, 2010: 244) Terk etme eyleminin tütün rengi olması soyut-somut arası bir geçişi, bu tütün renkli terk etme eyleminin aksak aruzunun bulunması da somut-soyut arası aktarımı imler ve sinestezi açığa çıkar.

Tek bir somut-soyut geçişin olduğu "Siyah Beyaz Deniz Atları" az veyahut çok tüm sinestezi tekniklerinin kullanımına imkan verecek imgeselliği yakalamış bir eserdir.

2.1.5.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Saçaklarında omuzlarının güvercin tüyleri damlarken (İskender, 2010: 21) Alışılmadık bağdaştırmalar ile önce somut-somut arası bir geçiş ardından yine somut-somut bir geçişle –katı bir maddenin damlama özelliği kazanması- sinestezi oluşturulmuştur.

- Ateşimden fışkıran kızıl mürekkep balığı (İskender, 2010: 83) Görme-görme duyuyu içi yahut somut-somut arası geçiş sinestetik bir tavrın göstergesidir.

Çarpıcı söyleyişlerin aralıksız devam ettiği bu eser, iki somut-somut geçişle sinestezi örneklerini sunmuştur. Şairin hayal dünyası sinesteziyi, sinestezi de bu fantazyaya dolu diyebileceğimiz şiir dilini epey beslemiştir.

2.1.5.6. Soyut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Aylardan taarruz, günlerden cibilliyetsiz bir Perşembe (İskender, 2010: 58) Bir zaman dilimine taarruz denilmesi soyut-somut; bir diğer zaman diliminin de cibilliyetsiz olarak nitelenmesi de soyut-soyut arası bir geçişi imler ve iki sinestezi örneği dizelerde kendine yer bulur.

Her türlü kavram yahut nesnenin birbiriyle ilintilenmesi ve nitelenmesi şiir dilinin elastiki yapısına katkı sunan sinesteziyi bir kez daha gözler önüne serer. Soyut-soyut geçişin tek bir dizede geçtiği "Siyah Beyaz Deniz Atları" şairin kitaplarında tespit edilen sinestik unsurların en çok olduğu eserdir.

2.1.6. Karanlıkta Herkes Biraz Zencidir

Küçük İskender'in *Bahname (2001)*, *Kahramanlar Ölü Doğar (2001)* ve *Bir Nedeni Yok Yalnızca Öptüm (2002)* şiir kitaplarının bir araya getirilmesiyle oluşan *Karanlıkta Herkes Biraz Zencidir (2011)* yılında Sel Yayınları tarafından İstanbul'da basılmıştır. Siyah Beyaz Deniz Atları'yla beraber şairin hacimsel ve nitelik olarak dikkat çeken, poetikasına hakim olabilmemize ihtimal tanıyan çizgi dışı ve sinestet tutumla kaleme alınmış olduğunu düşündüğümüz bir eserdir.

2.1.6.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Mahşerin kasıklarında süratli bir dev olsun aramızdaki muzaffer (İskender, 2011: 33) İmge oluşumu alışılmadık bağdaştırmalar sayesinde oluşmuş – mahşerin kasıkları- soyut-somut arası bir geçiş sinesteziye yol açmıştır.
- Kükreyen bir hevesle çatırdarken hayatın boşluğuna yayılan hayal müsveddeleri (İskender, 2011: 34) Soyut-somut arası geçişle – kükreyen bir hevesle- ilk sinestezi ve -hayal müsveddelerinin çatırdaması- soyut-somut geçişle ikinci sinestezi örnekleri olmuştur.

- Sesime doğru bakarken buruşuk gecenin en sıska aşkıyla sallanan telaş (İskender, 2011: 35) İşitme-görme duyular arası geçiş ve soyut-somut arası bir diğer geçiş sinesteziyi açıklığa kavuşturmuştur.
- Örgüt çökerten bir ihanet gibi kımıldıyor toprağa saplı duran yıldırım (İskender, 2011: 37) Görme-dokunma duyuları arası geçiş – toprağa saplı duran yıldırım- ve benzetme sanatı sebebiyle yıldırım sözcüğünün ihanet kavramına benzetilmesi soyut-somut arası aktarımı ve bu aktarımla oluşan sinesteziyi imler.
- Üzerimde sonsuz küstahlığın tırnak izleri var (İskender, 2011: 45) Soyut-somut arası aktarım sinestezi oluşmasına öncülük etmiştir.
- Şahsi sevişiyorsun şiddetin bütün bitki örtüsüyle (İskender, 2011: 70) Alışılmadık bağdaştırma soyut-somut arası geçişe olanak sağlamış ve sinestezi oluşturulmuştur.
- (...) ruh yoksulluğunun harikulade iskeleti üzerinde (İskender, 2011: 70) Ruh yoksulluğu yineden alışılmadık bağdaştırma olarak karşımıza çıkar ve bu imgenin iskeleti olması, soyut-somut arası geçişle oluşmuş sinesteziyi işaret eder.
- Bir acı votka tadı yakalıyorum dilenen bakışlarında (İskender, 2011: 71) Görme-tatma duyuları arası geçiş sinesteziye olanak sağlarken kişileştirme sanatı yardımıyla imgesel söylem öne çıkmıştır.
- Bu telaşlı yok oluşun fosforu aydınlatır bizi (İskender, 2011: 72) Yok oluşun fosforu alışılmadık bağdaştırma örneği olarak dizede kendini gösterirken soyut-somut arası aktarım sinestezi fenomenini gösterir.
- Gecenin eteklerine eşkıya ayrılıklar sınıyor (İskender, 2011: 72) Bir zaman dilimi somutlanarak soyut-somut geçiş hemen akabinde bir kez daha soyut-

- somut arası aktarımla sinesteziyi ortaya çıkıyor –eşkiya ayrılıklar- Alışılmadık bağdaştırma sinestezi oluşumuna yardımcı unsurdur.
- (...) bir kedi gecesi ellerin mum ve silah içinde (İskender, 2011: 72) Zaman diliminin bir canlı türüne ait bir nesne gibi gösterilmesi soyut-somut arası geçişi işaret ederek yaratıcı sinestezi oluşumuna imkân sağlamıştır.
 - Sıcak saatler yaşıyorum ölü ele geçirildiğim gecikmiş operasyonda (İskender, 2011: 80) Zaman ölçü birimi, yani bir kavramın dokunma duyusuna hitap ediyor oluşu, soyut- somut arası geçişi ifade eder.
 - Gündümlü bir yalnızlık isabet edecek birazdan tüm çürük noktalarıma (İskender, 2011: 81) Yalnızlık kavramı somutlanarak sinestezi oluşturulmuş yani soyut-somut geçiş yapılmıştır.
 - Yalnızlığın sancağı alev alev yanarak kaymıştı (İskender, 2011: 91) Yalnızlık kavramı bir kez daha somutlanmış ve sinestezi oluşturulmuştur.
 - Ağzın o ağulu, ebruli boşluğuna (İskender, 2011: 161) Soyut-somut arası bir geçişle –ebruli boşluk- oluşan imge özgün bir sinestezi örneğidir.
 - Çil çil belirir gece göğsüne (İskender, 2011: 165) Soyut-somut arası geçiş – gecenin çil çil belirmesi, bir zaman diliminin somutlanması- bir kez daha sinestezi örneği olarak karşımıza çıkar.
 - Aşk da değişir bir sabahın gün yırtığında (İskender, 2011: 166) Soyut-somut arası geçiş –bir zaman diliminin fiziki bir formu var gibi yırtılıyor oluşu- özgün bir sinestezi örneğidir.
 - O dalgın ağırlı derin düşlere gömülü mor sulara (İskender, 2011: 174) Soyut-somut arası bir geçiş, kişileştirme sanatı yardımıyla da sinestezi fenomeninin oluşumuna imkân tanımıştır.

- Hülyaların kraterinden aşağı miyavlayan kedi (İskender, 2011: 210) Soyut-somut geçiş şairin bir diğer sıkça kullandığı sinestezi oluşturma yöntemidir, dizelerde kendine yer bulur.
- Bir dolunay fısıldıyor mahşere aşkın suretini (İskender, 2011: 221) Kişileştirme sanatı kullanılan dizede önce soyut-somut arası geçiş –aşkın suret kazanması- ardından suretin fısıldanmasıyla görme-işitme duyuları arası geçiş çoklu sinestezi örneğidir.
- Ve mahşere aşkın süvari suretini, bulutlara gömülmüş bir kalpaklı fısıldıyor (İskender, 2011: 221) Soyut-somut geçiş ardından yeniden görme-işitme duyuları arası sinestezi dizede mevcuttur.
- Yüreklerimizin kemiklerine dövmelendi ivmesiz bugünler (İskender, 2011: 225) Gün kavramı bir zaman dilimi dövmelenme eylemiyle ilişkilendirilerek soyut-somut arası bir geçiş sinesteziyi doğurur.

“Karanlıkta Herkes Biraz Zencidir” eserinde şairin en sık başvurduğu sinestezi kurma tekniği, soyut-somut aktarma yoluyla olandır. Yirmi iki dizede karşımıza çıkan bu teknik, üç eserin bir araya gelmesi nedeniyle nicelik olarak sinestik unsur taşıyan dizelerin de artışı tespit edilmiştir. Bu bize gösteriyor ki, şair birden fazla eserinde hatta incelediğimiz - on bir ana başlıkta incelediğimiz eserlerin ikisi toplu şiirler olduğu için (Karanlıkta Herkes Biraz Zencidir ve Siyah Beyaz Deniz Atları) bu şiir kitabı sayısı on dörde tekabül eder- tüm eserlerinde sinestet tutumunu devam ettirmiştir. Sıcak saatler yaşıyorum ölü ele geçirildiğim gecikmiş operasyonda (İskender, 2011: 80) ve Gülümlü bir yalnızlık isabet edecek birazdan tüm çürük noktalarıma (İskender, 2011: 81) gibi dizeler güncel dille istikrarla dizelerde kendine yer bulan sinestezi kavramının buluşmasını işaret eder.

2.1.6.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- (...) kapatsan da gözlerini ben rengini biliyordum: mahşeri çiğneyen korkunç atlının nallarındaki kor ateşe dökülen şelale dudaklarının (İskender, 2011: 27) Alışılmadık bağdaştırma –şelale dudaklarının- sayesinde görme-görme duyu içi aktarım ve düz sinestezi oluşumu açığa kavuşmuştur.
- Suyun dokusunda uzay akıyor iskeletiyle (İskender, 2011: 45) Kişileştirme sanatının bulunduğu dizede görme-görme duyu içi aktarım ve alışılmadık bağdaştırma sayesinde sinestezi oluşmuştur.
- Çakmak çakmak bir yağmura dudak büken bir orkide (İskender, 2011: 83) Görme-görme duyu içi aktarım kişileştirme sanatıyla beraber sinesteziye imkân sağlamıştır.
- Dudakları hala kuru nehir yataklarıyla dikili (İskender, 2011: 102) Görme-görme duyu içi aktarım düz sinestezi oluşturmuştur.
- (...) bir ekşimiş paslı organ salkımından! (İskender, 2011: 114) Görme-görme duyu içi aktarım gerçekleşmiş, alışılmadık bağdaştırma yoluyla düz sinestezi örneği sunulmuştur.
- Gözyaşların ay damlatmıştır kanıma candost (İskender, 2011: 157) Görme-görme duyu içi aktarma – ayın damlayabilen akışkan bir sıvıya benzetilmesi- istiare örneğidir ve düz sinestezi dizede kendine yer bulur.
- Zaferin el yazısı değil midir ki sudan fışkıran yakamoz (İskender, 2011: 157) Görme-görme duyu içi aktarım benzetme sanatıyla kendini göstermiş ve duyu içi aktarmalar da olduğu düz sinesteziyi oluşturmuştur.
- Bir ölünün beyaz bakışındaki irinli rüzgâr (İskender, 2011: 181) Görme-görme duyu içi, görme-dokunma duyular arası aktarım çoklu sinestezi örneğidir.

- Ve kitabedir Bizans meltemin kokusundan yırtılan (İskender, 2011: 195) Benzetme sanatı –kitabedir Bizans- görme-görme duyu içi aktarımı imler. Dokunma-koklama ardından tekrar koklama-dokunma duyuları arası karşılıklı aktarımla dizelerde birden fazla sinestezinin oluşmasına kaynaklık etmiştir.
- Ve onun dudakları birer çarmıh çivisi (İskender, 2011: 214) Görme-görme duyu içi aktarım benzetme sanatında vücut bularak düz sinestezi örneği oluşturmuştur.

On duyu içi aktarmanın bulunduğu bu toplu eser, çarpıcı benzetmelerin ve birbirinden tamamıyla ilintisiz görünen nesne ve canlıların dizelerde yan yana geçirilmesi alışılmadık bağdaştırmaya, alışılmadık bağdaştırma, imgeye dönüşmüştür. Gözyaşların ay damlatmıştır kanıma candost (İskender, 2011: 157) dizesi imgeselliğin yoğun görüldüğü tipik sinestik bir küçük İskender dizesi olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Varlıklar form değiştirir, kaygan bir zeminde eşyanın ne'liği ile oynanır ve soyut, somut tüm şeyler yeni haline bürünür. Küçük İskender şiirini -sezgisel ya da bilinçli- sinestezi kavramını atlamadan yeni bir dünyaya taşır.

2.1.6.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- Gürültünün cevherinde alev... (İskender, 2011: 33) İşitme-görme ve işitme-dokunma duyuları arası geçişle sinestezi oluşmuştur.
- Sesime doğru bakarken buruşuk gecenin en sıska aşkıyla sallanan telaş (İskender, 2011: 35) İşitme-görme duyular arası geçiş ve soyut-somut arası bir diğer geçiş sinesteziyi açıklığa kavuşturmuştur.
- Örgüt çökerten bir ihanet gibi kımıldıyor toprağa saplı duran yıldırım (İskender, 2011: 37) Görme-dokunma duyuları arası geçiş – toprağa saplı duran yıldırım- ve benzetme sanatı sebebiyle yıldırım sözcüğünün ihanet kavramına benzetilmesi soyut-somut arası aktarımı ve bu aktarımla oluşan sinesteziyi imler.

- Hecelerine ayırdığım bakışlarından bir hat geçsin oyulmuş (İskender, 2011: 97) Görme-ışitme duyuları arası geçiş ardından ışıtme-görme, ışıtme-dokunma duyuları arası aktarımla çoklu sinestezi oluşumuna imkân tanımıştır.
- Vardı saçlarında ansızın şüpheli bir beyaz kokusu (İskender, 2011: 107) Görme-koklama duyuları arası geçiş sinestezi örneği olarak karşımıza çıkmaktadır (Beyaz kokusu)
- Önce kıvrak bir tuz sesi attım camlara (İskender, 2011: 107) Görme-ışıtme duyuları arası geçiş bir sinestezi örneğidir.
- (...) yanık keman sesinin yamaçlarından (İskender, 2011: 143) ışıtme-görme duyuları arası geçiş –yanık keman sesi- , ışıtme-dokunma –sesinin yamaçlarından- duyuları arası diğer geçiş de çoklu sinesteziye imkan sağlamıştır.
- Ve sesimin damlaları vardır (İskender, 2011: 157) Alışılmadık bağdaştırma ışıtme-görme duyuları arası geçişle sinesteziyi ışaret eder.
- Tenimde bir külköpeği serinliği (İskender, 2011: 164) Dokunma-görme duyuları arası geçiş sinestezi örneği olarak sunulur.
- Ateş böcekleri sıçrardı kahkahanızdan (İskender, 2011: 169) ışıtme-görme duyuları yanı sıra, ışıtme-dokunma duyuları arası geçişler çoklu sinesteziyi doğurmuştur.
- Cam parçaları sıçrardı hıçkırığınızdan (İskender, 2011: 169) ışıtme-görme, ışıtme-dokunma duyuları arası geçiş söz konusudur ve bir kez daha çoklu sinesteziyi oluşumu gözlenmektedir.
- Sabah vaktini bıçakla ikiye bölen bir ezan sesi (İskender, 2011: 176) ışıtme-dokunma duyuları arası geçiş özgün bir sinestezi göstergesidir.

- Bir ölünün beyaz bakışındaki irinli rüzgâr (İskender, 2011: 181) Görme-görme duyu içi, görme-dokunma duyular arası aktarım çoklu sinestezi örneğidir.
- Emiyor geceden gelen soğuk bulanıklığı (İskender, 2011: 181) Görme-dokunma duyuları arası geçiş sinestezi fenomeninin ortaya çıkmasını sağlamıştır.
- (...) çokça kirlenmiş bu sesin (İskender, 2011: 187) İşitme-görme duyuları arası geçiş yineden bir sinestezi olarak karşımıza çıkar.
- (...) o boz tını (İskender, 2011: 187) İşitme-görme duyuları arası geçiş, şairin art arda kurduğu dizelerde sıkça başvurduğu bir sinestezi oluşturma türüdür.
- (...) ardı sıra kalın bir sesi (İskender, 2011: 187) İşitme-dokunma ve işitme-görme duyuları arası çoklu duyu aktarmaları sinestezi oluşumu için öncül olmuştur.
- Ve kitabedir Bizans meltemin kokusundan yırtılan (İskender, 2011: 195) Benzetme sanatı –kitabedir Bizans- görme-görme duyu içi aktarımı imler. Dokunma-koklama ardından tekrar koklama-dokunma duyuları arası karşılıklı aktarımla dizelerde birden fazla sinestezinin oluşmasına kaynaklık etmiştir.
- (...) nasıl sürtünürse nal sesleri (İskender, 2011: 221) İşitme-dokunma arası duyu geçişi açık bir sinestezi göstergesidir.
- Bir dolunay fısıldıyor mahşere aşkın suretini (İskender, 2011: 221) Kişileştirme sanatı kullanılan dizede önce soyut-somut arası geçiş –aşkın suret kazanması- ardından suretin fısıldanmasıyla görme-işitme duyuları arası geçiş çoklu sinestezi örneğidir.
- Ve mahşere aşkın süvari suretini, bulutlara gömülmüş bir kalpaklı fısıldıyor (İskender, 2011: 221) Soyut-somut geçiş ardından yeniden görme-işitme duyuları arası sinestezi dizede mevcuttur.

Yirmi bir dizede tespit edilen duyular arası aktarma, şairin sinestet tavrını istekle ve ısrarla sürdürdüğüünün bir kanıtıdır. Sanatkârane dizelerin yerini sağlamaştırıran sinestik unsurların geçişli atmosferidir. Sabah vaktini bıçakla ikiye bölen bir ezan sesi (İskender, 2011: 176), Ve sesimin damlaları vardır (İskender, 2011: 157) dizeleri belirgin geçişlerin kuvvetle hissedildiği dizelerdir. Olağan duyular yerini harmonik bir yapıya bırakır ve yaratıcı sinestezi, edebi sinestezinin kolu olarak şiirlerde kendini gösterir. Şairin sinesteziyi nöro-biyolojik olarak deneyimleyip deneyimlemediği bir kenarda dursun, dili kesinlikle olağan dışı ve çarpıcı sinestezi örneklerine sahne oluyordur, tezin amacı da bunu ortaya çıkarabilmek olmuştur.

2.1.7. Teklifsiz Serseri

Küçük İskender'in 2006 yılında Sel Yayınları tarafından baskıya giren "Teklifsiz Serseri" adlı şiir kitabı 3.baskısını 2014 yılında yapmıştır. Soyut-somut arası geçişlerin yoğunluğuyla bezenmiş bu eser, estet ve sinestet tavrın şair tarafından ilk şiirinin yayımlanmasından 20 yıl geçmesine rağmen tutarlı bir şekilde devam ettiğinin nüvesidir. Sokak jargonu, imge avcılığı, aykırı ve alışılmadık bağdaştırmalar şiirlerin ortak yönsemesini teşkil eder dersek hataya düşmeyeceğiz.

2.1.7.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- Ucuzlatılmış yoğun anlamsızlıkların besin kaynağında.. (İskender, 2014: 11)
Soyut-somut –somutlama- yoluyla art arda iki sinestezi oluşumu söz konusudur. Anlamsızlık kavramının bir ticaret nesnesi gibi ucuzlatılması, ardından besin kaynağının olması sinesteziyi oluşturan somutlama tekniğini gözler önüne serer.
- (...) öldürülmüş çeliğin içine hayal gömüyor dürtüler (İskender, 2014: 11)
Dizede öncelikle çelik maddesinin öldürülme eylemiyle bağdaştırılması kişileştirme sanatı örneğidir. Peşi sıra dürtülerin çelik maddesinin içerisine

- hayal gömüyor olması, soyut-somut arası bir geçişle oluşturulan sinestezi örneğidir.
- (...) ihanet aksesuarları (İskender, 2014: 11) Soyut-somut arası geçiş sinestezi oluşumunun açık delilidir. Akli bir tutumla algılayabileceğimiz ihanet kavramı, beş duyu organı tarafından herhangi biriyle duyumsanan bir nesneyle bağdaştırılmıştır.
 - Bir tek karanlık bozmakta ruh geometrisini (İskender, 2014: 12) Ruh kavramının bir fiziki forma sahip bir nesne gibi aktarılması soyut-somut arası geçişle kurulmuş sinestezi örneğidir.
 - acımasızca yüreklendiriliyor melekler uzun kalçalarıyla yırtmaçlarında sonbaharların (İskender, 2014: 14) Bir zaman diliminin –mevsimin- giysinin bir parçasıyla anılması alışılmadık bağdaştırma öte yandan soyut-somut arası geçişle oluşan bir sinestezi örneğidir.
 - bir vahşeti tedarik ediyor özürlü ve uysal, kara ciltli keskin bilinmezleriyle (İskender, 2014: 20) Vahşet kavramının tedarik edilmesi ve bilinmezlik kavramının bir nesne gibi keskin oluşu her ikisi de soyut-somut arası geçişle meydana gelen sinestezi örnekleridir.
 - (...) tanrılar doktorları sevmez alınırken dikişleri serseri ayrılıkların (İskender, 2014: 23) Ayrılık kavramının bedensel forma sahip bir canlı gibi dikişleri alınması soyut-somut arası bir geçişle oluşan sinestezi göstergesidir.
 - akışkan korku soykırımıyla leylaklar (...) (İskender, 2014: 24) Korku kavramının sıvı bir madde gibi akışkan oluşu, soyut-somut arası geçişle oluşan bir sinestezidir.
 - dondurulmuş bütünlüklere sızmaya çalışırken şuur kristaller (İskender, 2014: 25) Şuur (bilinç) kavramının maddenin katı formundaki kristal biçimiyle birlikte

- kullanılması alışılmadık bağdaştırma, soyut-somut arası geçişle oluşmuş sinestezi göstergesidir.
- geçirtilen ruh düğümlerinin gelip dayandığı endüstriyel hüznün (...) (İskender, 2014: 25) “Ruh düğümleri” ve “endüstriyel hüznün” alışılmadık bağdaştırma yoluyla oluşan imgelerdir ve bu imgeler soyut-somut geçişe beraber sinestetik bir tavır sergilemektedir.
 - yüksek sesle ihtiyarlayan dar alanlar açılıyor leşlerinde saydam kelimelerin (İskender, 2014: 27) “Saydam kelimelerin leşleri” bir kişileştirme söz sanatı örneği olup soyut-somut arası bir geçiş; “yüksek sesle ihtiyarlayan dar alanlar” ise, işitme-görme duyuları arası geçiş işaret eder ve kişileştirme sanatını içerisine alır. Her iki söz öbeğinde de farklı yöntemlerle oluşturulmuş sinestezi örnekleri mevcuttur.
 - uzaklığın gözlerini çıkartmış yalan (İskender, 2014: 28) Alışılmadık bağdaştırma yapılarak uzaklık kavramı görme organına sahip olmuştur. Kişileştirme sanatının da yardımıyla hem uzaklık hem yalan kavramları somutlanmış, soyut-somut arası geçişle sinestezinin kurgusu tamamlanmıştır.
 - esnek lacivertlerle kapatılmış çok uluslu yüklem uğruna (İskender, 2014: 35) Görme-dokunma duyuları arası ve soyut-somut geçişle çoklu sinestezi meydana gelmiştir.
 - yeşil bir yanı var kararlılığın (İskender, 2014: 38) Soyut-somut arası geçişle sinestezi dizede yerini almıştır.
 - henüz bitmemiş maceraların alelade otopsis (İskender, 2014: 46) Soyut-somut arası geçişle bir sinestezi örneği daha karşımıza çıkmaktadır.
 - şafak ağrıyor ağarırken zihin (İskender, 2014: 49) Dizede Görme-dokunma duyuları arası ve soyut-somut geçiş vasıtasıyla çoklu sinestezi gözlenmektedir.

- keyifli acıların katil zanlısı bir atlı gibi geçiyor ömrümüz (İskender, 2014: 52) Zaman kavramıyla ilintili olan insan ömrünün benzetilmesiyle – (...) katil zanlısı bir atlı'ya- soyut-somut arası aktarımla sinestezi karşımıza çıkmaktadır.
- sıcakla çürür gecenin cildi (İskender, 2014: 54) Zaman dilimi olan gece kavramının cildi olması ve sıcakla çürümesi soyut-somut arası bir geçişi yani kişileştirme sanatıyla da derinleşen sinestik tutumu bize sunar.
- hiçkırısan hayaletin gölgede kırılıyor (İskender, 2014: 55) Soyut-somut arası geçiş –somutlama yoluyla- ardından görme-dokunma duyuları arası transfer sinesteziyi oluşturan etmenlerdir.
- özürden büyük kabahatten daha renkli (İskender, 2014: 56) Soyut-somut arası geçiş yineden sinesteziyi dizelere taşımıştır.
- ardışık yaratıklarla çevrili cenazeler geçiyorlar dar eylül introlarından (İskender, 2014: 57) Zaman diliminin görme ve dokunma duyularıyla algılayabildiğimiz dar kelimesiyle bağdaştırılması soyut-somut arası geçişin işaretidir.
- mimarisi zayıf hastalıklar yüzünden efsaneleşmiş kuvvetli çürüyüşler (İskender, 2014: 57) Soyut-somut arası geçiş – hastalığın mimarisi olabilmesi- ve kişileştirme – kuvvetli çürüyüş- sinestezi kavramını dizelerin barındırmasına kaynaklık etmiştir.
- (...) önsezinin önsözü (İskender, 2014: 57) Soyut-somut arası geçiş, şairin sinestezi oluştururken kullandığı aktarımların başında gelir.
- mühimmatla geleceksen gel adil kıyılarına ucuz suskunluğun (İskender, 2014: 58) Suskunluk kavramının bir ticaret nesnesi gibi fiyat yönünden nitelenmesi ve kıyıların ahlaki bir kavramla imlenmesi soyut-somut arası geçişle oluşan sinestezi örnekleridir.

- ve insanlar pişmek için çekiliyorlar tanrı makinesinin dişlileri arasında (İskender, 2014: 61) Soyut-somut geçişle beraber sinestezi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. -Tanrı makinesi- şairin imgesel anlatımına öncü bir örnek olarak alışılmadık bağdaştırma tekniğiyle şiirde kendine yer bulmuştur.
- gözyaşları emekliyor yüzünde aşkın (İskender, 2014: 63) Aşk kavramının bedensel bir formu var gibi izah edilmesi ve gözyaşlarının emekliyor oluşu, adeta birer buluş niteliğindeki dizeler olarak göze çarpar, soyut-somut arası geçiş dizelerde hâkim sinestet tavidir.
- dağınık bir kalp bıraktı gerisinde sürünge heves (İskender, 2014: 63) Soyut-somut arası geçiş kişileştirme sanatı vesilesiyle oluşmuştur; bahsedilen bu geçiş de yineden sinesteziyi doğurmuştur.
- hafızanın çocuksu mor merasimi, gölgelerin sularda açtıkları deliklerde (İskender, 2014: 63) Dizelerde sırayla soyut-somut; görme-dokunma duyuları arası geçiş çoklu sinestezi oluşumuna kaynaklık etmiştir.
- çok yorgun bir nakkaş gibi dolaşıyor bünyesi unutkan ağrının, üzerinde rastlantısal temsillerin (İskender, 2014: 64) Dizelerde benzetme sanatı ve kişileştirme sanatı yardımıyla soyut-somut arası geçiş -unutkan ağrının bünyesi- ve hemen akabinde bir soyut-somut arası geçiş daha –rastlantısal temsillerin üzerinde- çoklu sinesteziyi meydana getirmiştir.
- yamaçlarında günahların onurlu esintisi (İskender, 2014: 66) Günahların yamaçlarında günahların - soyut-somut- ve onurlu esintisi ile bir kez daha soyut-somut geçişler sinestezi fenomeninin dizelerde hâkim öge olmasına yardımcı olmuşlardır.
- hasatı bitmiş durgun evet duygusunun (...) (İskender, 2014: 67) Bir duygunun hasatının bitiyor oluşu, soyut-somut arası geçişle sağlanan sinestezi örneğidir.

- (...) yangın çıktı gündüzlerin körfezinde başlayıp gecelerin ormanına aktı (İskender, 2014: 70) “Gündüzün körfezi” ve “gecenin ormanı” söz öbekleri soyut-somut arası geçişi imler ve çoklu sinestezi meydana gelir. Yangın’ın akışkan bir madde gibi izah edilmesi de alışılmadık bağdaştırma düz sinestezi örneğidir.
- (...) adeta suskunluk kadar sıcaktı (İskender, 2014: 70) Soyut-somut arası geçiş sinesteziyi imler.
- sen de halının altına süpür beni genişlesin gecem (İskender, 2014: 71) Gece zaman diliminin genişlemesi söylemi soyut-somut arası geçişi, öznenin halı altına süpürülüyor oluşu istiare söz sanatıyla alışılmadık bağdaştırmayı oluşturur ve düz sinestezi örneğidir.
- büyümek bir çocuğun kazak gibi çıkartılırken tersyüz edilmesi (İskender, 2014: 73) Zaman kavramıyla ilintili olarak kendiliğinden oluşan bir kavramın somut bir nesneye benzetilmesi soyut-somut arası bir geçişi ifade eder ve sinestezi oluşumu dizede gözlenir.
- hangi örselenmenin aydınlanması sınırlarında fiyaskonun (İskender, 2014: 74) “Örselenmenin aydınlanması” ve “fiyaskonun sınırlarında” sırasıyla somut-soyut; soyut-somut geçişlerle beraber sinestezi örnekleri olarak ortaya çıkmıştır. İmgeler, çok çarpıcı bağdaştırma yoluyla özgünlükten hiç kopmadan peş peşe getirilmiştir.
- yalnızlığın mimarı ile yalnızlığın mühendisi kavgalı (İskender, 2014: 77) Yalnızlık kavramının meslek gruplarına mensup özneye ilişkilendirilmesi soyut-somut arası geçişe oluşan iki sinestezi örneği olarak karşımıza çıkar.
- kansere yakalanmış devrik rüzgârlar görüyor ölçüsüz rüyalarında (İskender, 2014:79) Kişileştirme söz sanatıyla beraber dokunma-dokunma duyu içi aktarma –kansere yakalanmış devrik rüzgâr- düz sinesteziyi, soyut-somut arası geçiş ölçüsüz rüyalar- özgün bir sinestezi örneğini sunar.

- bavuldaki yalnızlığın kısık melodisi (İskender, 2014: 88) Soyut-somut arası geçiş küçük İskender'in sinestezi oluşturmadaki öncül yöntemi dersek hata etmemiş oluruz, bu geçiş sayesinde yeni bir sinestezi örneği daha karşımıza çıkmaktadır.
- günler sıcakta kedi mamasında kıvranmaya başlayan kurtçuklardır ateşte patlayan (İskender, 2014: 92) Zaman kavramı –gün- canlı bir organizmaya benzetilerek soyut-somut arası geçişin yolunu imler ve sinestezi meydana gelir.

Daha önce belirttiğimiz gibi "Siyah Beyaz Deniz Atları" şiir kitabı birden fazla kitaptan oluşan bir toplu şiirlerdir. En çok soyut-somut tespitin orada yapıldığını dile getirmiştik. (Kırk altı dizede soyut-somut aktarma tespiti) Hacimce daha küçük olan "Teklifsiz Serseri" şiir kitabı kırk soyut-somut arası aktarımla bu tekniğin kullanılmasındaki ikinci eser olarak görülüyor. Kitabın hemen hemen her şiirine yayılan sinestezi, şairin sinestet tutumunun sayfa sayısı ve şiir sayısına oranladığımızda en yüksek olduğu eserdir. sıcakla çürür gecenin cildi (İskender, 2014: 54) ve keyifli acıların katil zanlısı bir atlı gibi geçiyor ömrümüz (İskender, 2014: 52) gibi buluş diyebileceğimiz imgeler, şairin şiir evreninin çarpıcılığını kanıtlar. O gençlik dönemi ilk kitaplarından olgunluk dönemine değin her eserinde çizgisini bozmadan çizgi dışı kalabilmeyi sinestet tavrıyla kanıtlamıştır.

2.1.7.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- birkaç kişi daha kesersem çiğ testeremle (İskender, 2014: 23) Görme-görme duyu içi aktarma yoluyla düz sinestezi örneği karşımıza çıkmaktadır.
- geniş göz çukurları boyunca açık alanları kaplıyor Kaplan (İskender, 2014: 47) Görme-görme duyu içi aktarma ve abartma söz sanatıyla düz sinestezi örneği oluşturulmuştur.

- kadınlar tırnaklarını erkek gözyaşlarıyla boyamalı (İskender, 2014: 56) Görme-görme duyu içi aktarım ve alışılmadık bağdaştırma düz sinestezi oluşumuna mahal vermişlerdir.
- (...) içtikleri içki ağızlarını keser (İskender, 2014: 72) Sıvı bir maddenin kesici bir aletmiş gibi izah edilmesi görme-görme duyu içi ve görme-dokunma duyular arası geçişle sinestezi oluşumuna katkıda bulunmuşlardır.
- kansere yakalanmış devrik rüzgârlar görüyor ölçüsüz rüyalarında (İskender, 2014:79) Kişileştirme söz sanatıyla beraber dokunma-dokunma duyu içi aktarma –kansere yakalanmış devrik rüzgâr- düz sinesteziyi, soyut-somut arası geçiş ölçüsüz rüyalar- özgün bir sinestezi örneğini sunar.
- üstümde tartaklanmış bir gemici düğümü gibi senin otoban tenin (İskender, 2014: 92) “Otoban ten” alışılmadık bir bağdaştırmayı gösterirken yapılan benzetme sanatıyla beraber görme-görme duyu içi aktarma vasıtasıyla düz sinestezi oluşturulmuştur.
- (...) artık üzüm yiyorlar erteledikleri serserilikleriyle turuncu şimşek keşişleri (İskender, 2014: 100) İmgesel anlatımın ve dilin plastik yapısının olanakları sayesinde bir dine mensup insan grubunun turuncu ve şimşek kelimeleriyle bağdaştırılması görme-görme duyu içi ve görme-dokunma duyular arası aktarmalar sayesinde sinestezi oluşumuna imkân sağlamıştır.

Duyu içi aktarmaların sayısının yedi olduğu “Teklifsiz Serseri” kitabı her tür tekniğinden yararlanan sinestezinin şairin şiir evrenine yayıldığıının göstergesidir. Üstümde tartaklanmış bir gemici düğümü gibi senin otoban tenin (İskender, 2014: 92) dizesi dahi, şairin dahiyane buluşlarının kıvrak sesini bize duyurur.

2.1.7.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- ağlaşırken tek hücreli yalnızlıklar sessizliğin menziline (İskender, 2014: 26) Yalnızlık kavramının ağla- eylemiyle bağdaştırılmasıyla başlayan imgesel anlatım işitme-görme duyuları arası –sessizliğin menzili- geçişle sinestezi örneği teşkil etmiştir.
- yüksek sesle ihtiyarlayan dar alanlar açılıyor leşlerinde saydam kelimelerin (İskender, 2014: 27) “Saydam kelimelerin leşleri” bir kişileştirme söz sanatı örneği olup soyut-somut arası bir geçişi; “yüksek sesle ihtiyarlayan dar alanlar” ise, işitme-görme duyuları arası geçişi işaret eder ve kişileştirme sanatını içerisine alır. Her iki söz öbeğinde de farklı yöntemlerle oluşturulmuş sinestezi örnekleri mevcuttur.
- bir çiçeği kessen yalnızca kokusu akacaktır (İskender, 2014: 34) Koklama-dokunma, koklama-dokunma duyuları arası geçişlerle sinestet tutum dizede kendine yer bulmuştur.
- esnek lacivertlerle kapatılmış çok uluslu yüklemeler uğruna (İskender, 2014: 35) Görme-dokunma duyuları arası ve soyut-somut geçişle çoklu sinestezi meydana gelmiştir.
- kan mavisi sevişmelerden çalınmış damarlarla (İskender, 2014: 43) Alışılmadık bağdaştırma -kan mavisi sevişmeler- ve görme-dokunma duyuları arası aktarmalarla sinestezi oluşturulmuştur.
- şafak ağrıyor ağarırken zihin (İskender, 2014: 49) Dizede Görme-dokunma duyuları arası ve soyut-somut geçiş vasıtasıyla çoklu sinestezi gözlenmektedir.
- büyük büyülü çığlıkların nöbetinde (İskender, 2014: 54) İşitme-görme duyuları arası yapılan aktarımlar sinestezi fenomeninin bir kez daha ortaya çıkmasına kaynaklık etmişlerdir.

- hıçkırırsan hayaletin gölgende kırılıyor (İskender, 2014: 55) Soyut-somut arası geçiş –somutlama yoluyla- ardından görme-dokunma duyuları arası transfer sinesteziyi oluşturan etmenlerdir.
- hafızanın çocuksu mor merasimi, gölgelerin sularda açtıkları deliklerde (İskender, 2014: 63) Dizede sırayla soyut-somut; görme-dokunma duyuları arası geçiş çoklu sinestezi oluşumuna kaynaklık etmiştir.
- (...) içtikleri içki ağızlarını keser (İskender, 2014: 72) Sıvı bir maddenin kesici bir aletmiş gibi izah edilmesi görme-görme duyu içi ve görme-dokunma duyular arası geçişle sinestezi oluşumuna katkıda bulunmuşlardır.
- atonal sancılarla geceleri boş ağaç (İskender, 2014: 79) Dokunma-işitme duyuları arası geçişle oluşan sinestezi dizede kendine yer bulmuştur.
- (...) artık üzüm yiyorlar erteledikleri serserilikleriyle turuncu şimşek keşişleri (İskender, 2014: 100) İmgesel anlatımın ve dilin plastik yapısının olanakları sayesinde bir dine mensup insan grubunun turuncu ve şimşek kelimeleriyle bağdaştırılması görme-görme duyu içi ve görme-dokunma duyular arası aktarmalar sayesinde sinestezi oluşumuna imkân sağlamıştır

On iki dizede gözlemlenen duyular arası aktarma şairin "Teklifsiz Serseri" kitabının en çok kullanılan üçüncü sinestezi kurma tekniği olmuştur. Buradaki dizelerin yedi tanesi çoklu sinestezi olarak göze çarpmaktadır. Şair düz ve yaratıcı sinestezi örneklerini bir arada geçirmesiyle de şiire canlılık ve ahenk katar. Bu ahengi sadece ritmik düzeyde değil, anlamın yüzeye çıkıp tekrara derine inmesiyle siz sanatları yardımıyla yapmıştır.

2.1.7.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- çöken sinir sistemiyle barışmayan küstah toy tortuların (İskender, 2014: 36) Kişileştirme söz sanatının hâkim olduğu dizede somut-soyut geçiş – tortuların küstah ve toy oluşuyla bir kişilik hali göstermesi- sinesteziyi bina etmiştir.

- hangi örselenmenin aydınlanması sınırlarında fiyaskonun (İskender, 2014: 74) “Örselenmenin aydınlanması” ve “fiyaskonun sınırlarında” sırasıyla somut-soyut; soyut-somut geçişlerle beraber sinestezi örnekleri olarak ortaya çıkmıştır. İmgeler, çok çarpıcı bağdaştırma yoluyla özgünlükten hiç kopmadan peş peşe getirilmiştir.
- aydınlatılan cinayetlere kaptırdığımız derin sevgiler (İskender, 2014: 77) Sıkça rastladığımız kriminal bir vakanın failinin bulunması anlamına gelen “aydınlatılan cinayet” söz öbeği temelde sözcüklerin ilk anlamına bakıldığında somut-soyut arası bir geçişi işaret eder; “derin sevgi” sıfat tamlaması da somut-soyut geçişin bir diğer göstergesi ve sinestezi örneğidir.

Somut-soyut geçiş yönünden eser miktarda diyebileceğimiz sayıda – üç dize- bir sinestezi kullanılmıştır. Şair tüm sinestezi kurma tekniklerini başta soyut-somut arası aktarma olsun hepsini beraber kullandığı bir eser kaleme almıştır. Sinestezi O’nun şiirinde imgeyi hedefleyen bir fenomen olarak görünmektedir.

2.1.7.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- hep yüzünü coca cola’yla yıkayan ve tırnakları sökülmüş bir göl kenarının pençesi (İskender, 2014: 45) Kişileştirme söz sanatıyla ve alışılmadık bağdaştırma yöntemiyle düz sinestezi oluşumu dizede hâkim unsurdur, somut-somut arası geçiş hâkim tekniktir.

Küçük İskender “Teklifsiz Serseri” eserinde tek bir dizede somut-somut geçişi kullanmıştır. Son dönem eserlerinden kabul edeceğimiz bu eser, ister tek dize isterse yukarıda soyut-somut geçişte olduğu haliyle kırk dizede kullanılan geçişlerle sinestezinin tüm tekniklerinin sergilendiği eser olmuştur.

2.1.7.6. Soyut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- bir yangın fabrikası gibi mananın diktatörlüğü (İskender, 2014: 27) Yangın fabrikası ve mana diktatörlüğü söz öbekleri özgün ve çarpıcı alışılmadık

bağdaştırma örnekleridir. İmgesel anlatımın yoğun tutulduğu dizelerde soyut-soyut arası geçiş sinesteziyi oluşturmuştur.

Soyut-soyut geçiş örneği “Teklifsiz Serseri” eserinde bir dizede kendine yer bulmuştur. Toplam altmış dört dizede sinestezi tekniğine rastladığımız eser poetikasını çarpıcı imge temelli oluşturan şairin tipik sinestezi örneklerine sıkça başvurduğu eseridir.

2.1.8. Mayıs Giremez

2016 yılında Can Yayınları aracılığıyla edebiyat dünyasına kazandırılan Mayıs “Giremez” 2017 yılında Behçet Necatigil Şiir Ödülü’ne layık görülür. 2014 yılında Erdal Öz Edebiyat Ödülü’nün ardından bir ödüle daha layık görülen küçük İskender şiirleri, edebiyat ödüllerini ölçü kabul etmeyen, kendince görmezden gelen şairin, kanon edebiyat taraftarları tarafından da artık kabul etmek zorunda kalmışlığın bir göstergesidir. 80 şiirden ve 131 sayfadan oluşan kitap, rüştünü ispatlamış “küçük” ve hep “genç” kalacak şairin sinestet tutumu bolca dizelerine yedirdiği ödüllü eseri olarak dikkat çekmektedir.

2.1.8.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- esneyen bir çocuğun ıslak bakışları gibi hürriyet (İskender, 2017: 16) Benzetme sanatı dolayısıyla soyut-somut arası bir aktarım söz konusudur, bunun yanında bakışların ıslak oluşu işe görme-dokunma duyuları arası geçiş çoklu sinestezi oluşmasına vesile olmuşlardır.
- toz, zamanın kurumuş gözyaşlarıdır (İskender, 2017: 17) Zaman kavramının gözyaşları olması kişileştirme sanatı yardımıyla soyut-somut arası bir geçişi işaret eder ve benzetme sanatıyla beraber de – tozun zamanın gözyaşlarına benzetilmesi- görme-görme duyu içi aktarımla çoklu sinestezi bir kez daha dizelerde kendine yer bulmuştur.

- (...) ardından kesif bir sessizlik (İskender, 2017: 21) Soyut-somut arası aktarım bunun yanında işitme-koklama duyuları arası geçiş olarak da niteleyebileceğimiz dize içi yer değiştirmeler sinesteziyi açığa çıkartır.
- ruhu kırılmış cesetlerle dolu (...) (İskender, 2017: 39) Soyut-somut arası geçiş, şairin daha öncede belirttiğimiz gibi sinestet tavrının ortaya çıkışında sıkça kullandığı yöntemdir. Sinestezi bir kez daha dizede kendine yer edinmiştir.
- (...) rüyalarla ısınan yatağına (İskender, 2017: 40) Soyut-somut arası geçiş sinestezi fenomeninin görünmesinde etkili olmuştur.
- arkamızda zafere aç bir hatıra ordusu (İskender, 2017: 41) Alışılmadık bağdaştırma sayesinde imge ortaya çıkarken zihinsel olarak varlığını sürdüren hatıra kavramının ordu kelimesiyle yan yana anılması, soyut-somut arası geçişi oluşturmuş ve sinesteziye kaynaklık etmiştir.
- aydınlanan bir gelecek oluyor gece (İskender, 2017: 53) Benzetme söz sanatı, dize içi bağlamı oluştururken bir zaman diliminin daha oluşmamış bir diğer zaman dilimine benzetilmesi soyut-soyut transferi işaret eder ve aydınlan- eylemi ilk anlamında kullanıldığı takdirde ise, soyut-somut arası geçişi de bünyesine almaktadır.
- kiralanmış bir tekneyle açılırken ruhumda beliren gizemli balıkçı (İskender, 2017: 54) Soyut-somut arası geçiş sıkça dizelerde sinestezi oluşumuna imkân tanımıştır ve bu dizede aynı yöntemle bir kez sinestezi fenomeninin ortaya çıkmasının öncülü olmuştur.
- göbek deliğine yakın ayva tüylerinde sararan akşamüstü (İskender, 2017: 57) Bir zaman diliminin bir nesne yahut organizma gibi sararıyor oluşu soyut-somut arası geçişle oluşan sinestezi örneğidir.

- bir savaş gemisinin ansızın barış ilan etmesi gibi Tevfik Fikret kokuyorum ben de bu akşam (İskender, 2017: 57) Benzetme söz sanatı yardımıyla alışılmadık bağdaştırma meydana gelmiş ve koklama-koklama duyu içi aktarmayla düz sinestezi oluşturulmuştur. Tevfik Fikret kokmak şairin özgün imge buluşlarından bir tanesi olarak dikkat çekmektedir.
- temmuzun alevden akıntısı katmış önüne sürüklüyordu geceyi (İskender, 2017: 58) Temmuz ve gece kavramlarının somutlamasıyla oluşan dize, soyut-somut geçişi her iki kavram üzerinden yaparak sinesteziye giden yolu açmıştır. Zaman dilimlerinin fiziki forma büründürülmesi açık bir somutlama göstergesidir.
- (...) çıtır çıtır tütünüle bir Anadolu sigarası gibi önümüzü aydınlatırdı ölüm (İskender, 2017: 59) Ölümün benzetme söz sanatı yardımıyla nesneleşmesi ve aydınlık sağlaması soyut-somut arası bir geçişin göstergesidir. Bunun yanında yalnız bir "Anadolu sigarası"na benzetilmesi de ölüm kavramının somutlama nüvesidir.
- lavı bir sır gibi kalbinde saklayan ölü yanardağ (İskender, 2017: 61) Soyut-somut arası geçiş –lavın sırna benzetilmesi- sinestet tavrın ürünüdür ve imgesellik yanardağın kişileşmesiyle yoğunlaşmıştır.
- (...) sessizliğin rekor denemesinde şehre ne oluyor (İskender, 2017: 72) Soyut-somut arası geçiş ve kişileştirme hâkim şiirsel öğelerdir ve özgün bir sinestezi açığa çıkmasına yardımcı olmuştur.
- kristalleşen acılar nasıl da parlar suyun dibinde (İskender, 2017: 82) Soyut-somut arası geçiş sayesinde sinestezi ortaya çıkmıştır. Öte yandan acı bir duyu olarak algılanırsa tatma-görme duyuları arası geçiş yine bir sinesteziyi imler. Acı kavramı ister ruhsal boyutta ister duyusal boyutta aktarılsın, sinestezi oluşumuna müsait bir geçişlerle kendini göstermiştir.

- (...) temelli ağlar düş koridorlarından amaçsızca dolaşanlar (İskender, 2017: 84) Soyut-somut arası geçişle beraber imge yaratılmış –düş koridorları- bu imge de sinestet tavrın göstergesi olarak karşımıza çıkmıştır.
- eğer adımı üfleyebiliyorsan çok sıcak suya (İskender, 2017: 91) Bir kodlama sistemi olan dilin anlamı en küçük birimi olan sözcük kavramı –adım- üflenecek bir şey olarak sunulması, soyut-somut arası geçişin göstergesidir.
- (...) Güney Amerika güvertesinde bedensiz bir ressam diye hayal etmiştim Asya'daki kırmızı sayısını (İskender, 2017: 92) Çoklu sinestezinin devreye girdiği dizede bir rengin soyut bir kavramla bağdaştırılması somut-soyut geçiş; benzetme sanatıyla beraber de soyut-somut arası bir geçiş bu çoklu sinesteziyi oluşturan unsurlar olarak karşımıza çıkar.
- kelimeler buruş buruştu (İskender, 2017: 93) Soyut-somut geçişle beraber sinestezi görünürlük kazanmıştır.
- biraz saadet aramak hüznün astarında (İskender, 2017: 106) Hüzün duygusunun bir giysinin iç bölümü gibi sunulmasıyla soyut-somut arası geçiş sağlanmış ve sinestezi dizedeki yerini almıştır.
- (...) açıldıkça derinleşen sonsuzluğun insana seslenen yardım çağrısı (İskender, 2017: 113) "Derinleşen sonsuzluk" soyut-somut arası bir geçişi imlerken ardından gelen kişileştirme söz sanatıyla sinestezi dizede kendini göstermiştir.

"Mayıs Giremez" eserinde yirmi bir tane soyut-somut arası geçişle kurulan sinestezi örneği bulunmaktadır. İncelenen eserlerde görülüyor ki en çok başvurulan sinestezi kurma tekniği, soyut-somut arası geçişle olandır. Hemen ardından duyular arası aktarma, onun da ardında duyu içi aktarmalar gelmektedir. İlk iki sinestezi kurma tekniği – soyut-somut ve duyular arası geçiş- yaratıcı sinesteziyken, duyu içi geçiş düz sinestezi kapsamında değerlendirilir. Şairin son dönem eserlerinden olan bu kitap hem rüşdünü ispat etmiş ödüllü bir

kitaptır, hem de sinestik unsurların dizelere oldukça çok yayıldığı imgeyi merkeze alan, estetik bir şairin güncelin diliyle bulunduğu kayda değer bir eserdir.

2.1.8.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- toz, zamanın kurumuş gözyaşlarıdır (İskender, 2017: 17) Zaman kavramının gözyaşları olması kişileştirme sanatı yardımıyla soyut-somut arası bir geçişi işaret eder ve benzetme sanatıyla beraber de – tozun zamanın gözyaşlarına benzetilmesi- görme-görme duyu içi aktarımla çoklu sinestezi bir kez daha dizelerde kendine yer bulmuştur.
- o zamanlar çekip gitmek, çayda eriyen şekerin son gülümsemesi işte (İskender, 2017: 20) Benzetme söz sanatıyla beraber görme-görme duyu içi aktarım düz sinestezi oluşumuna katkıda bulunmuştur.
- genç oğlanlar soyunuyordu ırmağın kırık ağzında (İskender, 2017: 30) Kişileştirme söz sanatı etkisiyle akışkan bir yeryüzü şeklinin katı bir cisim veya varlık gibi sunulması görme-görme duyu içi ve dokunma-dokunma duyu içi aktarmalarla düz sinestezi oluşumuna katkıda bulunmuşlardır.
- (...) yakasında ateşli mührün kırmızı nalı (İskender, 2017: 32) Görme-görme duyu içi aktarma alışılmadık bağdaştırma sonucunda meydana kişileştirme sanatı etkisiyle de düz sinesteziyi oluşturmuştur.
- bir savaş gemisinin ansızın barış ilan etmesi gibi Tevfik Fikret kokuyorum ben de bu akşam (İskender, 2017: 57) Benzetme söz sanatı yardımıyla alışılmadık bağdaştırma meydana gelmiş ve koklama-koklama duyu içi aktarmayla düz sinestezi oluşturulmuştur. Tevfik Fikret kokmak şairin özgün imge buluşlarından bir tanesi olarak dikkat çekmektedir.
- (...) kararırken avuçlarımda suyun süngüsü (İskender, 2017: 57) Görme-görme duyu içi aktarma sinesteziye bir örnektir ve "suyun süngüsü" isim tamlaması alışılmadık bağdaştırmanın ta kendisidir.

- alını üstüne yeni yazı yazılmış kağıtlar gibi sıcaktı (İskender, 2017: 63) Benzetme söz sanatı sayesinde alışılmadık bağdaştırma yapılmış ve görme-görme duyu içi geçiş düz sinesteziyi oluşturmuştur.
- L şeklinde L sesinde türbülans yüklü kelebekler uçuyor (İskender, 2017: 65) Görme-görme duyu içi ve işitme-görme duyuları arası geçişler dizede sinestezi oluşumuna kaynaklık etmiştir.
- rengi atmış şehirlerde geçti çocukluğum (İskender, 2017: 71) Görme-görme duyu içi aktarım alışılmadık bağdaştırma sayesinde düz sinestezi oluşumuna imkan sağlamıştır.
- dağılmış bir can simidine benziyor gökte ay (İskender, 2017: 81) Görme-görme duyu içi geçiş benzetme söz sanatıyla beraber düz sinestezi oluşmasına yardımcı olmuştur.
- avuçlarımıza derin kuyular açan ay ışığı (İskender, 2017: 95) Kişileştirme söz sanatı etkisiyle imgesel anlatımla buluşan dize görme-görme duyu içi ve görme-dokunma duyular arası aktarımla sinestezi fenomeninin ortaya çıkmasına vesile olmuştur.

“Mayıs Giremez” eserinde küçük İskender adının zıddı şekilde düz(vasat) sinestezi denilen tekniği çok boyutlu hale getirmiş ve yaratıcı kombinasyonlar şiir dilini daha da özgür kılmıştır. On bir sinestik dize duyu içi aktarma yoluyla oluşurken alışılmadık bağdaştırmalar bu tutumu sergilemede yardımcı olmuştur. Şairin şiirini besleyen imgenin can alıcılığıdır, öte deyişle şair imgeyi nerede toplayacağını farkında bir sanatçıdır: dağılmış bir can simidine benziyor gökte ay (İskender, 2017: 81) ya da toz, zamanın kurumuş gözyaşlarıdır (İskender, 2017: 17) gib dizeler duysal geçişlere ihtiyaç duymadan oluşturulmuş harikulade, özgün dizelerdir.

2.1.8.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- esneyen bir çocuğun ıslak bakışları gibi hürriyet (İskender, 2017: 16) Benzetme sanatı dolayısıyla soyut-somut arası bir aktarım söz konusudur, bunun yanında bakışların ıslak oluşu işe görme-dokunma duyuları arası geçiş çoklu sinestezi oluşmasına vesile olmuşlardır.
- akşamın rüzgârı ceylan derisi kaplıyor sesimize (İskender, 2017: 21) İşitme-dokunma duyuları arası geçiş özgün bir sinestezi örneği olarak karşımıza çıkar.
- (...) ardından kesif bir sessizlik (İskender, 2017: 21) Soyut-somut arası aktarım bunun yanında işitme-koklama duyuları arası geçiş olarak da niteleyebileceğimiz dize içi yer değiştirmeler sinesteziyi açığa çıkartır.
- eserken ellerimi kirletti rüzgâr (İskender, 2017: 58) Dokunma-görme duyuları arası geçiş sinestezi örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.
- L şeklinde L sesinde türbülans yüklü kelebekler uçuyor (İskender, 2017: 65) Görme-görme duyu içi ve işitme-görme duyuları arası geçişler dizede sinestezi oluşumuna kaynaklık etmiştir.
- kristalleşen acılar nasıl da parlar suyun dibinde (İskender, 2017: 82) Soyut-somut arası geçiş sayesinde sinestezi ortaya çıkmıştır. Öte yandan acı bir duyu olarak algılanırsa tatma-görme duyuları arası geçiş yine bir sinesteziyi imler. Acı kavramı ister ruhsal boyutta ister duyusal boyutta aktarılsın, sinestezi oluşumuna müsait bir geçişlerle kendini göstermiştir.
- (...) etin ateşteki gürültüsü (İskender, 2017: 90) Görme-işitme duyuları arası geçiş sinesteziyi oluşturmuştur. Alışılmadık bağdaştırma şairin sıkça başvurduğu ve sinestezi oluşumuna mahal veren bir tekniktir.

- yumruklamıştım açılın diye şafak (İskender, 2017: 93) Bir zaman dilimine tekabül eden ve görme duyusu ile algıladığımız şafak kelimesi, yumruklanan bir kapıymış gibi izah edilmesi istiare örneğidir. Bu söz sanatı yardımıyla görme-dokunma duyuları arası geçiş sinesteziyi oluşturmuştur.
- serin bir ışık girmişti içeri soğuk bir gölge diye (İskender, 2017: 94) Görme-dokunma arası geçiş – ışığın serin oluşu ve ışığın soğuk bir gölge diye aktarılması- özgün bir sinesteziye giden yolun işaretleridir.
- (...) serin mi serin mayıs uğultusu (İskender, 2017: 107) İşitme-dokunma duyuları arası geçiş özgün bir sinestezi örneği oluşturmuştur.

Kitapta sayıları on olan duyular arası aktarma, çoklu sinestezinin de devreye girmesiyle niceliğinden büyük nitel bir faaliyet olarak şiirlere dağılmış, sinestezinin görünür hale gelmesini bir adım daha ileriye götürmüştür. Akşamın rüzgârı ceylan derisi kaplıyor sesimize (İskender, 2017: 21) bu dizedeki kelimeler, çok bilindik ve şiirde örneklerine epey rastladığımız kelime seçimlerdir. Bu dizelerin özgünlüğü üzerlerinde duyusal geçiş alanı açacak sinestet bir şairin imzasının olmasıdır. Anlatım renkli ve diri bir hale gelirken okuyucunun zihni uyarılarak bir anlamda şiir alımlayıcısının yaratıcı okuma deneyimine erişmesine vesile olunur.

2.1.8.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- bir felaket zincirini andırmalı ön sevişme (İskender, 2017: 61) Somut-soyut arası geçiş benzetme söz sanatı sayesinde gerçekleşmiş ve sinestezi açığa çıkmıştır.
- (...) Güney Amerika güvertesinde bedensiz bir ressam diye hayal etmiştim Asya'daki kırmızı sayısını (İskender, 2017: 92) Çoklu sinestezinin devreye girdiği dizede bir rengin soyut bir kavramla bağdaştırılması somut-soyut geçiş; benzetme sanatıyla beraber de soyut-somut arası bir geçiş bu çoklu sinesteziyi oluşturan unsurlar olarak karşımıza çıkar.

İki dizede rastlanılan somut-soyut arası geçiş şairin çok sık kullanmadığı bir sinestezi olarak görünmektedir; ama kullanıldığında da şairin anlam derinliğini arttırdığını, nesnelere ve şeylerin önce zihinsel ve fiziksel alanların ihlal edildiği ve sonrasında yeniden bir biçim yakaladıkları gözlemlenebilir. Küçük İskender'in incelediğimiz her kitabı sinesteziye bir adım daha yaklaşmamıza vesile olur .

2.1.8.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- bir timsahın dişlerini temizleyen kuşlardık birbirimize (İskender, 2017: 79)
Orijinal bir benzetme söz sanatı düz sinestezi oluşmasını sağlar ve sinestezi oluşturmada bir teknik olarak kabul edilir, somut-somut arası geçişi işaret eder
- tabiat toy bir ses teknisyeni gibi yeni uğultulara muhtaç (İskender, 2017: 84)
Kişileştirme sanatı ve benzetme söz sanatları bir arada kullanılarak alışılmadık bağdaştırma yapılmış ve düz sinestezi meydana gelmiş ve somut-somut arası geçiş yineden sinestezi oluşumuna kaynaklık etmiştir.
- sert fırça darbeleri gibi yağarken yağmur biraz Paris'e (İskender, 2017: 92)
Alışılmadık bağdaştırma sayesinde bir doğa olayının bir eyleme benzetilmesiyle düz sinestezi açığa çıkmış ve beş duyu organıyla duyumsanabilecek vaziyette somut-somut arası geçişin yolu imlenmiştir.
- yaşlı deniz karaya çıksın diye yardımcı bastonlardır deniz fenerleri (İskender, 2017: 93)
Alışılmadık bağdaştırma, kişileştirme ve benzetme söz sanatları etkisiyle ortaya çıkmış ve somut-somut aktarımla bir sinestezi meydana gelmiştir.
- (...) ay ışığı süt dolu bir ana memesi gibi (İskender, 2017: 95)
Benzetme söz sanatının kullanıldığı dize sayesinde alışılmadık bağdaştırma oluşmuş ve düz sinestezi görünürlük kazanmıştır, düz sinesteziyi oluşturan temel aktarımlarından biri de somut-somut arası geçiştir.

- kesik kelleler gibi sahile saçılmış deniz fenerleri (İskender, 2017: 103) Yukarıdaki dizede olduğu gibi benzetme söz sanatı, alışılmadık bağdaştırmaya kaynaklık etmiştir. Düz (vasat) sinestezi ortaya çıkmıştır (somut-somut arası geçiş)
- Satürn'ü onun üzerindeyken gördüm ben, Uzay'ın hiç anlaşılmamış, yorgun tek balerini (İskender, 2017: 129) İmgesel anlatımla beraber uzay-zaman ve mekân algısındaki köklü değişiklikler imgenin kapısını aralar. Duyu içi ve duyular arası geçişin olmadığı kimi dizelerde alışılmadık bağdaştırmalar da düz (vasat) sinesteziye kaynaklık eder ve uzay-zamanda yer kaplayan her varlık arası geçiş, somut-somut aktarımı akla getirir.

Yedi dizede bulunan somut-somut geçiş düz(vasat) sinestezi örneğidir. Diğer duyusal alanların ihlali manalarına da gelebilen duyular arası aktarmanın yanında bu geçişler özgünlüğü sağlamak adına ihlallerde bulunmazlar; ama kendi duyusal alanlarında çok çarpıcı, kıvrak ve referanslar dolu benzetme ve bağdaştırma yollarıyla sinesteziyi oluştururlar. Şair görülüyor ki "Mayıs Giremez" kitabında da bütün sinestezi kurma tekniklerinden hakkını vererek yararlanmıştı.

2.1.8.6. Soyut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- aydınlanan bir gelecek oluyor gece (İskender, 2017: 53) Benzetme söz sanatı, dize içi bağlamı oluştururken bir zaman diliminin daha oluşmamış bir diğer zaman dilimine benzetilmesi soyut-soyut transferi işaret eder ve aydınlan- eylemi ilk anlamında kullanıldığı takdirde ise, soyut-somut arası geçişi de bünyesine almaktadır.
- (...) kendi ruh alfabemle (İskender, 2017: 115) Alışılmadık bağdaştırma, sinestezi oluşumunda önemli bir teknik olarak gözükür ve soyut-soyut geçiş özgün bir sinestezi doğurmuştur.

Soyut-soyut geçişin hakim olduğu dize sayısı ikidir. İlkinde çoklu sinestezi göze çarparken ikinci dizede sinestezi, kavram boyutundaki değişimler sebebiyle kendini inşa etmiştir. “Mayıs Giremez” şiir kitabı sinesteziye ev sahipliği yapmış ve sanatçının sinestet tutumunu sergilemesine sahne olmuştur.

2.1.9. Ölen Sevgilimin Şiir Defteri

2017 yılında Can Yayınları’ndan ilk baskısını yapan eser; 2 bölüm, 38 şiir, 91 sayfadan oluşmaktadır. Uzun yıllar Sel Yayınları tarafından şiirleri basılan şair, son şiir kitaplarını ve kendi adını koyduğu “özgür metinlerini” Can Sanat Yayınları tarafından bastırılmıştır. Biyografisini incelediğimizde tutarlı çizgiyle beraber estetik kaygıyı elden bırakmayan şair, topluma dokunan, sokağı dokuyan ve insanı duyguları babından ablukaya alan şiirleri ömrünün son demlerinde ortaya koymaktan çekinmemiştir.

2.1.9.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- (...) hâlâ nişan alıyor mu keskin hüznünüz (İskender, 2017: 43) Soyut-somut arası geçiş –keskin hüzn- özgün bir sinestezi ortaya çıkmasına kaynaklık etmiştir.
- serum şişesinde antik bir sevgilinin piyasa değeri yüksek gözyaşları (İskender, 2017: 46) “Piyasa değeri yüksek gözyaşları” ve “antik bir sevgili” alışılmadık bağdaştırmalar olarak göze çarpar. Birinci bağdaştırmada soyut-somut arası geçiş; ikinci bağdaştırmadaysa, görme duyu içi geçişi sayesinde sinestezi meydana gelmiştir. (Vasat sinestezi ve özgün sinestezi)
- sözü, keskin iftiralarla biçilmiş bir insanda (İskender, 2017: 50) Soyut-somut arası geçiş -sözün biçilmesi ve keskin iftira- art arda iki özgün sinestezi oluşumuna mahal vermiştir.
- aşkların da altına raylar döşenmiştir (İskender, 2017: 51) Soyut-somut arası geçişle beraber yineden sinestezi dizinin hâkim ögesi olmuştur

- (...) yontulmuş lisanlarla konuşur (İskender, 2017: 55) Soyut-somut –dilin katı bir madde gibi yontuluyor oluşu- arası özgün sinestet bir tavidir.
- küçükken içine düştüğüm kuyu sanki gece öyle dar (İskender, 2017: 58) Kuyu sözünün geceye benzetilmesi, somut-soyut geçişi; gecenin dar ismiyle bağdaştırılması soyut-somut geçişi imler. (Dizede gece kelimesinin soyut olarak addedilmesi bir zaman dilimine karşılık gelmesinden kaynaklanır.)
- gece yüzünde köpürür o zaman hüznle (İskender, 2017: 66) Soyut-somut arası geçişle beraber sinestezi oluşumu tamamlanmıştır.
- mananın hudutlarında bir öfkeli süvari (İskender, 2017: 66) Soyut-somut geçiş bir kez –mananın hudutlar- daha sinestezi oluşumuna kaynaklık etmiştir.
- aşkın çınlaması bundandır uzun ayrılığa doğru (İskender, 2017: 66) Soyut-somut –aşkın çınlaması- ve bir kez daha soyut-somut –uzun ayrılık- dizede iki ayrı sinestezi oluşumunda kullanılan ana aktarmadır ve özgün sinesteziler meydana gelmiştir.
- (...) zarif dudakların kelimelerle zehirlenmesi (İskender, 2017: 66) Kelimelerin dudak vasıtasıyla zehirli bir madde işlevi görmesi, soyut-somut arası geçişi imler.
- (...) bırak kalbinin tekmelediği şiiri, belki serinler (İskender, 2017: 69) Kişileştirme sanatı sayesinde önce şiirin tekmelenebilecek bir şey olması ardından serinlemesi fiziksel bir bütünlüğü varmış gibi ifade edilmesine vesile olmuştur. Soyut-somut arası geçiş sayesinde özgün bir sinestezi örneği daha dizelerde yerini almıştır.
- beyaz bir yazlık gömlek gibi kısa kolludur hayata itiraz (İskender, 2017: 77) Benzetme söz sanatıyla beraber itiraz kavramı somutlaşmış ve soyut-somut arası bir geçişle oluşmuş sinesteziye kaynaklık etmiştir.

“Ölen Sevgilimin Şiir Defteri” eserinde on bir tane soyut-somut geçiş tespit edilmiştir. Kavramların gündelik dil ve güncelin jargonuna evrilmesi imgeyi sahici kılarken okuyucunun şiir dünyasına zorlamaksızın girişine müsaade eder. Şairin incelediğimiz en eski eseri Erotika (1991), “Siyah Beyaz Deniz Atları” içindeki toplu şiirlerde yerini alır. Öte yandan Ölen Sevgilimin Şiir Defteri (2017) şairin incelediğimiz şiirlerinden günümüze en yakın tarihte yazılanı olarak görülür. Neredeyse otuz yıla bu şiir evreni incelenirken görülen sinestet tavrın hız kaybetmeksizin eserlerinde boy gösterdiği, hâlâ nişan alıyor mu keskin hüznünüz (İskender, 2017: 43) ya da, aşkın çınlaması bundandır uzun ayrılığa doğru (İskender, 2017: 66) dizeleri lirik anlatımın olduğu kadar sinestik argümanların da göstergesidir.

2.1.9.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- serum şişesinde antik bir sevgilinin piyasa değeri yüksek gözyaşları (İskender, 2017: 46) “Piyasa değeri yüksek gözyaşları” ve “antik bir sevgili” alışılmadık bağdaştırmalar olarak göze çarpar. Birinci bağdaştırmada soyut-somut arası geçiş; ikinci bağdaştırmadaysa, görme duyu içi geçişi sayesinde sinestezi meydana gelmiştir. (Vasat sinestezi ve özgün sinestezi)
- hınzır bir tebessüm bulaşmışsa (...) (İskender, 2017: 50) Kişileştirme söz sanatının kullanıldığı dizede görme-görme duyu içi aktarmayla -tebessümün bulaşması- düz sinestezi örneği olarak ortaya çıkmıştır.
- (...) gökyüzünün alnındaki o gri kırışıklar (İskender, 2017: 73) Kişileştirme sanatıyla beraber –gri kırışıklıklar- hem görme-görme duyu içi aktarım hem de görme-dokunma duyular arası aktarımdır, çoklu sinestezi bir kez daha ortaya çıkmıştır.
- (...) dağların çakı gözbebekleri (İskender, 2017: 77) Alışılmadık bağdaştırma ve kişileştirme söz sanatı etkisiyle görme-görme duyu içi aktarım oluşmuş ve imge, vasat sinestezi olarak karşımıza çıkmıştır.

- deniz de yanmış, sıyrılıp kurtuluyor derisi tebessümden (İskender, 2017: 88) Kişileştirme söz sanatıyla beraber somut-somut –denizin yanması- ve görme-görme duyu içi aktarımlar düz sinestezi örnekleridir.

Beş dizede bulunan duyu içi aktarma incelediğimiz her kitapta bulunmasıyla dikkat çeker. Ölen Sevgilimin Şiir Defteri”ndeki bu dizeler orijinal imgelerin doğuşunu tetiklemiş, şairin elastiki şiir dilini nasıl ustalıklı ve sinestet bir tavırla kullandığını göstermiştir. Okuyucu tanım koyamadığı hallere dahiyane bir şair tavrıyla davet edilmektedir. Dil ya da zihin düzeyinde deneyimlenen sinestezi sanat nesnesine dönüşmüş ve estetize olan şiirin payandalarından birini oluşturmuştur.

2.1.9.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- (...) ufka çaldığım gri ısıklık (İskender, 2017: 19) İşitme-görme duyuları arası geçiş özgün sinestet bir tavidir.
- dağ, denize iniyor rüzgârdan pençeleriyle kanat adım (İskender, 2017: 32) Kişileştirme sanatının görüldüğü dizede görme-dokunma – rüzgârdan pençe-duyuları arası geçiş imgeye, duyu aktarılması sayesinde de sinesteziye giden bir yol açılmıştır.
- seslerin molozunu kaldırmak zor, bu fitil fitil ateşten (İskender, 2017: 50) İşitme-görme arası geçişle beraber yaratıcı sinestezi görünürlük kazanmıştır.
- (...) dökülen mürettebat ve dökülen çığılıkları (İskender, 2017: 64) İşitme-görme ve işitme-dokunma duyuları arası geçiş, yaratıcı bir sinestezi örneği olarak karşımıza çıkar.
- keskin ısıklıklarla çağrılır ıslak ve çıplak vücutlar (İskender, 2017: 73) İşitme-dokunma ve işitme-görme duyuları arası aktarımlar özgün bir sinestezi ortaya çıkmasındaki temel etmendir ve bir sinesteziyi görüldüğü iki duyu aktarması da teşkil edebilir.

- (...) gökyüzünün alnındaki o gri kırışıklar (İskender, 2017: 73) Kişileştirme sanatıyla beraber –gri kırışıklıklar- hem görme-görme duyu içi aktarım hem de görme-dokunma duyular arası aktarımdır, çoklu sinestezi bir kez daha ortaya çıkmıştır.
- tuzun alevli hışırtısı (İskender, 2017: 88) İşitme-görme duyuları arası aktarım özgün sinestezi yaratma tekniği olarak bu dizede de kullanılmıştır.
- (...) uzağa öten ışığı fenerin (İskender, 2017: 88) Görme-işitme duyuları arası aktarım, bir kez daha sinesteziyi meydana getirmiştir.

Sekiz tane duyular arası aktarmayla oluşan sinestezinin yer aldığı bu eser diğer incelediğimiz eserlere göre farklı sinestezi tekniklerinin dizelere yansımada daha dengelidir. Şair dilin daha doğrusu sinestet dilin imkanlarını olabildiğince sık kullanmış ve bu sinestet tutum şiirlerde imgeye giden yolu döşemiştir. 2017 yılında yazılan bu eser, şairin sinestezide sanatı ve ömrü boyunca ısrar ettiğinin bir göstergesidir.

2.1.9.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- ateşin şafağında asgari ücret karşılığı (İskender, 2017: 56) Isı ve ışık kaynağı olabilen doğadaki maddenin bir zaman dilimiyle bağdaştırılması somut-soyut arası bir geçişi işaret eder, özgün bir sinestezi örneğidir.
- küçükken içine düştüğüm kuyu sanki gece öyle dar (İskender, 2017: 58) Kuyu sözünün geceye benzetilmesi, somut-soyut geçişi; gecenin dar ismiyle bağdaştırılması soyut-somut geçişi imler. (Dizede gece kelimesinin soyut olarak addedilmesi bir zaman dilimine karşılık gelmesinden kaynaklanır.)
- toprağın sırrı da alttan aşıladı mı efkârlı nefesini (İskender, 2017: 77) Somut-soyut –toprağın sırrı- ve somut-soyut –efkârlı nefes arası geçişler orijinal sinestezilerin açığa çıkmasında önemli işlev görmüştür.

Küçük İskender'in bu eserinde somut-soyut geçişler diğer eserlerde olduğu gibi az ya da eser miktarda kullanılmıştır. Hem sanatkârane üslubun sözcüklerini hem de sokağın yaban argosunu dizelerde buluşturmaktan geri durmayan sanatçı üç dizede somut-soyut sinestezi kurma tekniğini kullanmıştır. Ateşin şafağında asgari ücret karşılığı (İskender, 2017: 56) özgün üslubun çarpıcı söyleyişlerinde biri olarak bu teknikle oluşturulmuştur.

2.1.9.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- (...) sağımdan solumdan fışkıran suyun aleviyle ısınırken (İskender, 2017: 18)
Dizede alışılmadık bağdaştırma –suyun alevi- tekniği kullanılarak düz sinestezi olduğu gözlemlenmiş ve somut-somut arası bir geçiş göze çarpmıştır.
- el yazımı bıraktım yüz yazımla avunacak cehennemdeki ayna (İskender, 2017: 20) Duyular arası geçişin rastlanmadığı dizede somut-somut arası geçişle sinestezi sağlanmıştır.
- deniz de yanmış, sıyrılıp kurtuluyor derisi tebessümden (İskender, 2017: 88)
Kişileştirme söz sanatıyla beraber somut-somut –denizin yanması- ve görme-görme duyu içi aktarımlar düz sinestezi örnekleridir.

Somut-somut geçiş –düz sinestezi- ‘Ölen Sevgilimin Şiir Defteri’ eserinde üç dizede yerini almıştır. Hem gençlik hem de olgunluk eserlerinde –ki küçük İskender'in irdelediğimiz en geç tarihli eseri Ölen Sevgilimin Şiir Defteri, 2017 yılında basılmıştır- sinestet tavrı koruyan şairin bu kitabında sinestezi teknikleri dengeli dağılmış ve toplam otuz dizede çeşitli ve aynı anda sinestezi teknikleri baş göstermiştir. Şairin şiir dilini ve aktüele yaslanan söyleyişlerini sıradanlıktan kurtaran imge avcılığı ve imgeyi sinesteziyle örmesidir.

2.1.10. Papağana Silah Çekme

İlk baskısı 1998 yılında yapılan "Papağana Silah Çekme" eseri Sel Yayınları tarafından yapılan 2010 yılındaki 2.baskısı esas alınmıştır. 3 bölümden oluşan eserin bölüm adları ve içerisindeki şiir adedi şu şekildedir: Tehlikeli Oynaşma (31 şiir), Gelecek Salı Sonbahar (28 şiir), Kaknus (40 şiir). Bir şiir kitabına göre oldukça hacimli olan küçük İskender'in eserleri, şairin poetik tutumunu yıllara göre nasıl şekil aldığı ve bu şekil almayla beraber kendi özgün dilini nasıl ortaya koyduğunun göstergeleri olarak karşımıza çıkar. Soyut-somut arası geçiş ve Duyular arası transferlerin yoğunlukta olduğu bu eser, diğer eserlere göre sinestet tutumla yapılmış geçişlerin daha dengeli dağıldığı bir eser olarak gözükmektedir.

2.1.10.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- haplanmış gözlerine çöken terk-i diyar. (İskender,2010: 20) Soyut-somut arası geçişle beraber özgün sinestezi oluşmuştur. Terk et- eyleminin bir madde çökmesi açık bir somutlama örneğidir.
- açılır geçmişin dalgalarına boyun eğip boğulan aklın. (İskender,2010: 22) Kişileştirme söz sanatının kullanıldığı dizelerde akıl kavramının özneleşmesi soyut-somut arası bir geçişin temsiliyetini üstlenir.
- iktidara prezervatif olmuşken ruhum. (İskender,2010: 23) Soyut-somut arası geçiş, benzetme söz sanatı sayesinde açığa çıkmıştır.
- (...) korkunun kasnağına gererek ürpertmek (İskender,2010: 29) Soyut-somut arası bir geçiş – korkunun kasnağı- özgün bir imge ve bu somutlama sayesinde özgün bir sinestezi örneğine dönüşmüştür.
- yaracak bedenlerimizdeki karanlık sonsuzluğu (İskender,2010: 31) Soyut-somut arası geçiş tekrardan sinestet bir tavrın göstergesidir. Sonsuzluk

- kavramının görme duyusuyla algılanabilecek karanlık sözcüğüyle nitelenmesi, somutlama örneğidir ve sinestezi açığa çıkmıştır.
- (...) köylünün geometrik geçmişinde (İskender,2010: 32) Soyut-somut arası geçiş –geçmiş zaman diliminin geometrik oluşu- yaratıcı bir sinestezi örneğidir.
 - ve uğultuları emerek yaklaşan yüzyılı (İskender,2010: 32) Soyut-somut – bir zaman diliminin sesi emiyor oluşu- arası geçişle yeniden sinestezi meydana gelmiştir.
 - dumanı kirleten tenin sarsak çirpinişları (İskender,2010: 41) Gaz halindeki bir maddenin bir eylemle kirletilmesi imgeye giden yolu açmıştır ve soyut-somut arasındaki geçiş sinestezinin ortaya çıkmasına vesile olmuştur.
 - (..) kurumuş gül gibi parçalanırdı gece (İskender,2010: 41) Soyut-somut geçişle beraber yaratıcı sinestezi yeniden dizelerde görünmüştür. Zaman diliminin fiziksel bütünlüğe sahip katı bir madde, bir bitki parçalanıyor oluşu somutlamayı imler.
 - eski aşklarım senfonilerden düşürülmüş tını gibi titriyor (İskender,2010: 42) Soyut-somut geçişin görüldüğü dizede benzetme söz sanatı sayesinde sinestezi açığa çıkmıştır.
 - yüreğinin dalga boyunu aşabilmeli uzaya açılmış tüm yüzler (İskender,2010: 44) Şiir dilinin imgesel boyutu göz önünde bulundurularak yürek sözcüğünün mecaz yanıyla bağdaşım kurulduğunda bir soyut-somut geçiş daha dizelerde kendine yer bulur.
 - (...) parlatmazdı kalbimi bela (İskender,2010: 49) Bela sözcüğünün parlat-eylemiyle bağdaştırılması soyut-somut arası geçişi işaret eder ve kalbin de parlamaya müsait bir nesne gibi izah edilmesi alışılmadık bağdaştırmayı yani vasat sinestezinin göstergesidir.

- uçsuz bucaksız yalınlıktaki muhteşem soygun (İskender,2010: 50) Yalınlık kavramının fiziki bir derinliği ifade eden uçsuz bucaksız ikilemesiyle bağdaştırılması soyut-somut arası bir geçişi ifade eder ve özgün sinestezi ortaya çıkmıştır.
- yüzümüzde boynu kırık kedi saatleri (İskender,2010: 69) Zaman diliminin bir canlının kırık boynuyla ilişkilendirilmesi soyut-somut geçişle kurulan bir yaratıcı sinestezi örneğinin oluşmasına öncülük etmiştir.
- (...) ebruli bir iç huzursuzluğu (İskender,2010: 76) Soyut-somut arası geçişle bir ruh halinin renginin olması deneyimi, dizeyi çarpıcı yapan ve sinesteziye giden yolu imleyen bir göstergedir.
- taş parçası dudakların ahlakı bozuk yalnızlığı (İskender,2010: 102) Kişileştirme sanatı ve alışılmadık bağdaştırma görme-görme duyu içi aktarımla düz sinestezi oluşturmuştur. Yalnızlık kavramının ahlaka sahip bir insan gibi sunulması da soyut-somut arası geçişi ifade eder ve yaratıcı sinestezi devrededir.
- sokaklar silkeleniyor, sen soğuk gençliğimi yudumlarırken (İskender,2010: 115) Soyut-somut arası geçişle sinestezi sağlanmıştır. İnsan türünün belli bir dönemini ifade eden gençlik sözcüğünün soğuk diye nitelenmesi bu geçişi sağlamıştır.
- (...) ağzını midye kesen ü harfi (İskender,2010: 117) Soyut-somut arası bir geçişle özgün sinestezi oluşturulmuştur.
- (...) henüz buharlaşmamış şaşkınlığına bitişik (İskender,2010: 118) Soyut-somut arası geçiş – şaşkınlığın buharlaş- eylemiyle bağdaştırılması- yaratıcı sinesteziye örnektir.
- dışarıdaki hükmün testeresi...(İskender,2010: 119) Soyut-somut arası geçiş yaratıcı sinesteziyi oluşturmuştur.

- ecelle aramda gerili ses telleri (İskender,2010: 125) Soyut-somut geçişle beraber sinestezi ortaya çıkmıştır.

“Papağana Silah Çekme” şiir kitabında yirmi iki tane soyut-somut arası geçişle oluşan sinestezi örneği mevcuttur. Şiir diline hakimiyeti kanon dili mayınlarken İskender, kendini dili eğip büküp birçok disiplinin terminolojisini ortak potada eritmesiyle kanıtlar. O güzel olan her şeyin değil, her şeyin hayatla kurduğu temasa göre şiir yazar. Sinestet tavrı imgeyi güçlü kılarken anlam yoğunluğu alımlayıcıyı şiirin aşırı içli ve yeniden dizayn edilmiş bir meta gerçekliğe sürükler. Ondaki duygular ortalama aklın ve ortaklaşmış imgenin karşılığı değil, estetize edilmiş ve enteresan sözcük seçimleriyle bezenmiş bir dilin ikamesidir.

2.1.10.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- eski sevgililerin el yazılarıdır tenindeki kırıksıklıklar. (İskender,2010: 22) Benzetme söz sanatıyla görme-görme duyu içi aktarım düz sinesteziyi oluşturmuştur.
- gece olunca kimse yüzünün farlarını yakmıyor (İskender,2010: 24) Alışılmadık bağdaştırma sayesinde –yüzünün farları- görme duyu içi aktarmayla beraber vasat (düz) sinestezi açığa çıkmıştır.
- uluslararası suların en sarp semenderi (İskender,2010: 32) Görme-görme duyu içi aktarım ve alışılmadık bağdaştırma düz (vasat) sinestezi oluşturmuştur.
- biraz menekşe kokardı tenimin ovaları (İskender,2010: 36) Alışılmadık bağdaştırma sayesinde görme-görme duyu içi aktarım –tenimin ovaları- düz sinestezi oluşumunda görev üstlenmiştir.
- (...) bıçağın ışıltısına sarılan... (İskender,2010: 41) Fiziki bütünlüğü olmayan, gözle algılanabilen ışıltının fiziki bir bütünlüğü varmış gibi ifadelendirilmesi görme duyu içi aktarım, düz sinestezi örneğidir.

- dudaklarının yeni paspaslanmış güvertelerinde (İskender,2010: 51) Alışılmadık bağdaştırma sayesinde kurulan imge görme-görme duyu içi aktarmayla düz sinestezi örneği olarak karşımıza çıkmıştır.
- sarmal karanlığın kasıklardan aralık bir caz makamına kayması (İskender,2010: 67) Fiziki bir bütünlüğü olmaya karanlığın elle tutulur bir maddeymiş gibi yansıtılması somut-somut yahut görme-görme duyu içi aktarmaya tekabül eder ve düz sinestezi oluşur.
- yamanmaz göğüste açılan kurşun delikleri (İskender,2010: 69) İnsan gövdesinin bir giysi gibi yaman- eylemiyle ilişkilendirilmesi görme-görme duyu içi aktarmayı ya da somut-somut geçişi işaret eder ve düz sinestezi örneğidir.
- (...) nefesim çürük kağıt kokuyor (İskender,2010: 71) Koklama-koklama içi duyu aktarma düz sinestezi oluşumuna vesile olmuştur. Dizenin imgeye giden yolunu alışılmadık bağdaştırma – çürük kağıt kokusu- açmıştır.
- sis topuzlu saçlarıyla... (İskender,2010: 80) Görme-görme duyu içi geçiş düz sinesteziyi doğurmuştur.
- bakışları yanlış bir yolcuya ait iki tahta bavul (İskender,2010: 85) Benzetme söz sanatıyla beraber görme duyu içi aktarım sinesteziyi açığa çıkarmıştır. Kimi benzetmeler, alışılmadık bağdaştırma ortaya çıkarır ve düz sinestezi oluşturur.
- taş parçası dudakların ahlakı bozuk yalnızlığı (İskender,2010: 102) Kişileştirme sanatı ve alışılmadık bağdaştırma görme-görme duyu içi aktarımla düz sinestezi oluşturmuştur. Yalnızlık kavramının ahlaka sahip bir insan gibi sunulması da soyut-somut arası geçişi ifade eder ve yaratıcı sinestezi devrededir.

Şairin İncelediğimiz eserlerinde sinestezi kurma tekniği olarak üçüncü sırada yer alan duyu içi aktarmalar, bu eserde de aynı sırayı takip etmiştir. Söz

sanatları devreye sokulurken bu aktarmalarda güçlü benzetmeler ve akla mugayir gözükken dilsel sapmalar zihnimizi önce bulandırıp sonra bulanak aklın sinestet bir dille yeni formuna kavuşmasına sebep olmuştur. On iki dizede tespit edilen duyu içi aktarmalar, bakışları yanlış bir yolcuya ait iki tahta bavul (İskender,2010: 85) gibi dizelerin özgünlüğü sağlama almasıyla sinestet tutumun yaratıcılığını bir kez daha açık etmiştir.

2.1.10.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- mıknatıs tenlerin üzerinde unutulmuş solgun temaslar. (İskender,2010: 13) Dizenin ilk bölümünde -mıknatıs ten- alışılmadık bağdaştırma yöntemiyle vasat sinestezi; ikinci bölümündeys e -solgun temaslar- dokunma-görme duyuları arası geçiş sayesinde yaratıcı sinestezi ortaya çıkmıştır.
- o karanlık nefes alışta ve o darmadağın boğulmada. (İskender,2010: 18) Koklama-görme duyuları arası aktarım “karanlık nefes alış” ve “darmadağın boğulma” sıfat tamlamalarında hakim aktarım olarak gözlenir ve bu aktarım, art arda iki özgün sinestezi meydana getirmiştir.
- kalbi bir pelerin gibi tutup savuran sesi (İskender,2010: 27) Kişileştirme söz sanatı etkisiyle beraer işitme-dokunma duyuları arası geçiş sinestet tavrın bir nüvesi olarak özgün sinestezi oluşumuna vesile olmuştur.
- dudaklara yayılan yaz akşamı caz parçaları (İskender,2010: 37) İşitme-görme ve işitme-dokunma duyuları arası geçiş çoklu sinestezi oluşturmuş; yani bir sinestezi örneği iki duyu aktarmasıyla oluşturulmuştur.
- intiharın sesinde kilitli kalmış olanın sığındığı... (İskender,2010: 39) Soyut-somut arası geçiş –intihar sesi- ardından işitme-görme duyular arası aktarım birden çok sinestezi örneği olarak dizede kendine yer bulur.

- (...) tıraşlandığı aksisedada cehennemler sürükleyen (İskender,2010: 40) İşitme-dokunma arası geçiş -yankının tıraşlanması- yaratıcı bir sinestezi örneğidir.
- haykırışsız fırtına tırmalarken fısıltıları (İskender,2010: 41) İşitme-dokunma duyuları arası aktarım –fısıltının tırmalanan bir madde ya da bir canlı olması- yaratıcı bir sinestezi örneği olarak karşımıza çıkar.
- plastik ısıklıkların takıldığı kanto yorgunu (İskender,2010: 47) İşitme-dokunma, işitme-görme duyuları arası geçiş sinestet tavrın bir göstergesidir ve yaratıcı sinestezi yineden dizelere girmiştir.
- çatallanmış körpe sesiyle gece (İskender,2010: 53) İşitme-görme duyuları arası geçiş bir diğer sinestezi oluşturma biçimidir ve dizelerde bu geçişin ağırlığı hissedilir.
- (...) bu delik deşik gürültü. (İskender,2010: 71) İşitme-görme duyuları arası geçiş sinestezi olarak karşımıza çıkmıştır.
- (...) içimde acı bir fren sesi (İskender,2010: 76) Acı sözcüğünü somut haliyle alırsak dizede işitme-tatma; öte yandan soyut yönüyle değerlendirirsek somut-soyut arası bir geçişle oluşan iki farklı sinestezi görürüz. İkisi de yaratıcı sinestezi kapsamında değerlendirilir.
- bir açılıp kapanma sesidir baktığı yer (İskender,2010: 77) Görme-işitme duyuları geçiş söz konusudur.
- o herkese kıcını sürten ses (İskender,2010: 94) İşitme-dokunma duyular arası geçişle sinestezi oluşturulmuştur.
- gidip geldiği dolaplarda düşürülmüştür çocuk çığlıkları (İskender,2010: 117) İşitme-dokunma ve işitme-görme duyuları arası geçiş – çocuk çığlıklarının düşürülüyor oluşu- çoklu sinestezinin yolunu açmıştır.

- (...) vakumlarda düşürülmüştür eşkıya çığlıkları (İskender,2010: 117) İşitme-dokunma ve işitme-görme duyuları arası geçişle özgün sinestezi örneği verilmiştir.
- gagalarımızda fosilleşmiş baldır aryaları (İskender,2010: 118) İşitme-görme duyuları arası geçiş sinestezi oluşturma yöntemi olarak yeniden karşımıza çıkmıştır. (İşitme-dokunma duyu aktarımı da dizede olduğu söylenebilir; fakat ağır basan aktarım yazılmıştır.)
- diklemesine saplanan tozlu soğuk mavi (İskender,2010: 118) Görme-dokunma duyuları arası geçiş sinestezi hatta özgün sinestezi oluşumuna katkıda bulunmuştur.
- eğeli güllerin ürperen kokusu (İskender,2010: 121) Koklama-dokunma duyuları arası yaratıcı sinesteziyi oluşturmuştur.
- tüketilmiş mermi ısıklarınının mevzilendiği (İskender,2010: 121) İşitme-dokunma ve işitme-görme duyuları arası geçiş vardır ve sinestezi dizede yerini almıştır.
- gelmem sesinin ıslaklığına (İskender,2010: 129) İşitme-dokunma duyuları arası geçiş özgün bir sinestezi oluşturmuştur.

Yirmi dizede kendini gösteren duyular arası aktarma, şairin diğer eserlerinde olduğu gibi bu eserde de soyut-somut arası sinestezi kurma tekniğiyle başı çekmektedir.Şiirlerin geneline yayılan imgesel dünyayı oluşturan, bu iki sinestezi tekniğinin sıkça kullanılmasıdır. Plastik ısıkların takıldığı kanto yorgunu (İskender,2010: 47) ve gagalarımızda fosilleşmiş baldır aryaları (İskender,2010: 118) gibi dizeler sırasıyla işitme-dokunma, işitme-görme gibi duyular arası aktarmaların ne kadar özgün bir anlam kattığının açık delilleridir.

2.1.10.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- ne de pazılarımdaki arzu dövmeleri. (İskender,2010: 14) Somut-soyut arası geçiş -arzu dövmeleri- sinestet bir tavrın göstergesidir.
- geriliyor şevke doğru yüzlerin camında buğu (İskender,2010: 34) Kişileştirme söz sanatı sayesinde su buharının soyut bir kavramla bağdaştırılması somut-soyut arası bir geçiş imler ve yaratıcı sinestezi örneği gözler önüne serilir.
- bize özel şarkıların acılı kalıntıları (İskender,2010: 47) Somut-soyut geçiş – bir katı maddenin acıyla bağdaştırılması- özgün sinestezinin bir diğer örneğidir.
- (...) içimde acı bir fren sesi (İskender,2010: 76) Acı sözcüğünü somut haliyle alırsak dizede işitme-tatma; öte yandan soyut yönüyle değerlendirirsek somut-soyut arası bir geçişle oluşan iki farklı sinestezi görürüz. İkisi de yaratıcı sinestezi kapsamında değerlendirilir.

“Papağana Silah Çekme” şiir kitabında dört dizede somut-soyut geçişle oluşan sinestezi tespiti yapılmıştır. Başlı çeken sinestezi kurma tekniklerinden olmayan somut-soyut geçişler, anlamın bulanıklaşmasına mahal veriyor gibi görünse de, imgesel anlatımı ve şiirin dil olanaklarını nasıl genişlettiğinin göstergesidir. Şeyler kavramsal değere oturtularak sinestetik unsurlar sayesinde estetik tutum, şairin dizelerini oluşturmuştur.

2.1.10.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- geçer bir gece bilekten banliyö jiletleri (İskender,2010: 66) Alışılmadık bağdaştırma sayesinde –banliyö jiletleri- somut-somut arası bir geçiş işaret eder ve düz sinestezi ortaya çıkar.
- sarmal karanlığın kasıklardan aralık bir caz makamına kayması (İskender,2010: 67) Fiziki bir bütünlüğü olmaya karanlığın elle tutulur bir

- maddeymiş gibi yansıtılması somut-somut yahut görme-görme duyu içi aktarmaya tekabül eder ve düz sinestezi oluşur.
- yamanmaz göğüste açılan kurşun delikleri (İskender,2010: 69) İnsan gövdesinin bir giysi gibi yaman- eylemiyle ilişkilendirilmesi görme-görme duyu içi aktarmayı ya da somut-somut geçişi işaret eder ve düz sinestezi örneğidir.
 - denizin yırtık yerinden dışarı denizatları kışıyor (İskender,2010: 80) Somut ve akışkan bir su küre parçasının katı bir maddeymiş gibi yırtılmışçasına ifade edilmesi somut-somut arası geçişi ifade eder ve düz sinestezi ortaya çıkmıştır.
 - (...) uzun saçlarımızın yaladığı dolunay süetleriyle (İskender,2010: 101) Saçların dil gibi yala- işlevini yapıyor gösterilmesi ve yaladığı nesnenin dolunayın süetleri oluşu somut-somut arası geçişle oluşmuş ve alışılmadık bağdaştırmayla sağlanmış düz sinestezi türüdür.

Düz sinestezi oluşturma tekniklerinden biri olan somut-somut aktarmalar bu eserde beş dizede kullanılmıştır. Kişileştirme ve benzetme söz sanatlarının devreye sokulmasıyla alışılmadık görüntüler şiirin ekranını işgale başlar. İmgesel yapı, fiziki evrenin kurallarını ihlal ederek yeni bir dünya inşa eder. Lirizmin etkileri kuvvetle hissedilirken sinestezi, duyu içi aktarmalar yoluyla kendini imler: geçer bir gece bilekten banliyö jiletleri (İskender,2010: 66). "Papağana Silah Çekme" eserinde beş sinestezi kurma tekniğiyle, altmış üç dizede sinestezi fenomeni kendine yer bulur.

2.1.11. Ölü Evinde Seks Partisi

72 şiir, tek bölüm ve 85 sayfadan oluşan "Ölü Evinde Seks Partisi" kitabı 2008 yılında Sel Yayınları tarafından basılmış akabinde 2010 yılında 2.baskısını yapmıştır. Küçük İskender'in incelediğimiz şiirleri bu ikinci baskıdan alınmıştır. Çarpıcı metaforları, alışılmadık bağdaştırmaları, duyu aktarmaları ve sinestet unsurlarıyla dikkat çeken şairin dizeleri, çarpıcı şiir başlıkları ve kitap isimleriyle

de aykırı tutumunu elden bırakmaz. Kitabın arka kapak tanıtım yazısı işaret ettiğimiz bu özelliğini açıkça gözler önüne serer: *küçük İskender, son şiirlerini bir araya getirdiği Ölü Evinde Seks Partisi'nde katledilmiş topraklarda çılgın bir eğlenceye göz yuman hayatın peşine düşüyor. Alt metne senaryo, üst metne urbanizm sefilliği'ni yerleştirirken de ağıtlarla orgazm çılgınlıklarının birbirine karıştığı coğrafyaların sorumluluğunu üstlenmek istemediğini açıkça dile getiriyor.* (Ölü Evinde Seks Partisi, arka kapak.)

2.1.11.1. Soyut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- (...) pijamanın çubuklarında gecenin yoğun lekeleri (İskender, 2010: 21) Bir zaman diliminin görme duyusuyla duyumsadığımız leke sözcüğüyle bağdaştırılması, soyut-somut geçişi imler ve yaratıcı bir sinestezi teşkil eder.
- ve evetlerin anlaşılmıyorsa hüznün donma noktasında (İskender, 2010: 22) Hüzün kavramının katı maddeler için geçerli olan bilimsel bir kanunla ilişkilendirilmesi soyut-somut arası geçişi temsil eder ve sinestezi dizedeki yerini alır.
- senin için geceyle yıkandım bu sabah (İskender, 2010: 33) Bir zaman dilimiyle yıkanabiliyor olmak soyut-somut arası geçişin bariz örneği olarak özgün sinesteziye giden yolum imlemiştir.
- çok solgun acılarla (İskender, 2010: 34) Acının ruhsal yönünün ağır bastığı dizede, soyut-somut arası bir geçiş - görme duyusuyla duyumsanan solgun sözcüğü somut yapıyı temsil eder – yaratıcı sinestezinin oluşmasına kaynaklık etmiştir.
- arzulara dağılmış silik mutluluklardan (İskender, 2010: 34) Mutluluk kavramının dağıl- eylemi ve silik sözcüğüyle nitelenmesi, soyut-somut arası geçişle oluşturulan sinestezi örneğidir.

- bir sözün ağızdan çıkıp ağır ağır toprağa akması (İskender, 2010: 34) Kendi içerisinde bir kodlama sistemi olan dil kavramına ait sözün akışkan bir maddeymişçesine sunulması, soyut-somut arası geçişi işaret eden yaratıcı sinestezi göstergesidir.
- küçücük bir gök cismi sanki açan gül, aşkın kaburgaları arasında (İskender, 2010: 37) Aşk kavramının bir canlının iskelet sisteminde gövdeye dair bir kemik grubuyla bağdaştırılması somutlama örneğidir ve soyut-somut geçişle sinestezi dizede boy göstermiştir.
- ömür amatör bir metindir teselliler arasında (İskender, 2010: 39) Benzetme söz sanatı kullanılarak insan hayatının zaman çizelgesi diyebileceğimiz bir kavramın –ömürün- görme duyusuyla duyumsanan metin kavramına benzetilmesi soyut-somut arası aktarımla meydana gelen özgün sinestezi örneği olarak karşımıza çıkar.
- yalnızlık artık çevik siyahlar kadardır (İskender, 2010: 40) Yalnız olma durumunun kavramsallaşması bir nevi soyutlanması ve genelleşmesi manalarına gelen yalnızlık sözcüğü görme duyumuzla duyumsanan bir renkle mukayese edilip ilgi kurulduğunda soyut-somut geçişle dizayn edilen bir özgün sinestezi daha meydana gelir.
- (...) sevmek, metal kalpte korkunç çapak (İskender, 2010: 40) Sev- eyleminin insanın göz çevresinde oluşan bir beden artığına benzetilmesi, yineden soyut-somut arası geçişin yolunu açar ve bir kez daha yaratıcı sinestezi oluşmasına izin verir.
- elleriyle yüzünü kapatmış leylak vakitleri (İskender, 2010: 47) Kişileştirme söz sanatı ve alışılmadık bağdaştırma imgesel dilin oluşmasına yardımcı olmuştur. Düz (vasat) sinestezi dizede kendine yer bulur, soyut-somut arası geçiş ağır basan aktarma tekniğidir.

- (...) gecenin demirleşmesini engelliyor (İskender, 2010: 48) Bir zaman diliminin katı bir maddeyle ilişkilendirilmesi, soyut-somut arası geçişi işaret eder ve özgün sinestezi meydana gelir.
- örtün hüznle örtün ölgün döngüyle (İskender, 2010: 60) Hüzün duygusunun bir maddeyi örtebilecek bir diğer maddeymiş gibi ifade edilmesi, soyut-somut arası aktarımla oluşan yaratıcı sinestezi örneğini gözler önüne serer.
- yazıyor tabutların ağırlaşan yalçın akıllarında (İskender, 2010: 62) Anlama ve kavrama gücü anlamına gelen akıl sözcüğü, soyut bir kavramı işaret ederken yalçın sözcüğüyle nitelenmesi fiziksel bir bütünlüğü varmış gibi anlaşılmasına yol açar. Soyut-somut arası geçiş küçük İskender'in en sık kullandığı sinestezi kurma tekniği olarak karşımıza çıkar.
- (...) bir ebru ustası gibi yüzümü nakşedecektim korkunç yalnızlığa (İskender, 2010: 63) Bir vücut parçasının yalnızlık gibi soyut bir kavrama nakşedilme eylemi, bu yalnızlık kavramının fiziki bir bütünlüğü varmış intibasını uyandırır ve yukarıdaki bölümde belirttiğimiz gibi şairin sıkça kullandığı soyut-somut geçişi imleyen yaratıcı sinestezi çeşidini oluşturur.
- hayal gücümüzdeki erojen bölgeleri (İskender, 2010: 64) Hayal gücü gibi bir kavramın insan vücuduna ait bir bölgeyle ilişkilendirilmesi ve bu bölgenin onda da olduğunun dile getirilmesi, soyut-somut geçişi imleyen bir özgün sinestezi örneğidir.
- bu deliliğin öncelikli anı nasırları (İskender, 2010: 66) Geçmiş zamanda kalmış ve fiziki bir bütünlüğü olmayın anı sözcüğünün bedende oluşan nasır kavramıyla ilişkilendirilmesi açık bir somutlama örneğidir ve soyut-somut yeniden devrededir, yaratıcı sinestezi açığa çıkmıştır.
- köpürüyor gecenin nalları kandan (İskender, 2010: 67) Bir zaman diliminin özellikle yük hayvanlarının tırnaklarına çakılan demir parçasına sahip olması,

- bu zaman diliminin somutlandığının göstergesidir ve soyut-somut arası aktarımla meydana gelmiş özgün sinestezi yineden dizede görülür.
- deri giymiş kurt sokaklar ve harf kadavraları (İskender, 2010: 70) Kişileştirme söz sanatı –deri giymiş- imge kurulumuna vasıta olan alışılmadık bağdaştırma –kurt sokaklar- ve dilin bir kodu olan harfin ölü insan ya da hayvan vücuduyla ilişkilendirilmesi sinesteziye giden yolu açar. Dizenin ilk bölümü –deri giymiş kurt sokaklar- düz sinestezi; ikinci bölümü –harf kadavraları- soyut-somut geçişle dizayn edilmiş yaratıcı sinesteziyi işaret eder.
 - yalnızlığın çürümesi buymuş meğer (İskender, 2010: 70) Yalnızlık gibi soyut bir kavramın kimyasal tepkime sonucu dağılabilen bir maddeymiş gibi sunulması, soyut-somut arası geçişle oluşan özgün sinestezi örneğidir.
 - belirsizlik yavruluyor tüm zehirli nesnelere (İskender, 2010: 75) Belirsizlik kavramının yavru bir canlıymış gibi sunulması kişileştirme söz sanatı etkisiyle sinestezi oluşumuna katkıda bulunmuştur. Soyut kavramın artık fiziki bütünlüğü olmuş ve somutlanmıştır (soyut-somut arası geçiş, yaratıcı sinestezi)
 - (...) uykunun gövdesi görünüyor (İskender, 2010: 75) Bilincin yarı ya da tam kapanmasıyla meydana gelen bir dinlenme durumunun gövde kazanması soyut-somut arası geçişi işaret eder ve özgün sinestezi ortaya çıkmıştır.
 - (...) ilerleyeceğiz serinleyen sevgilerde. (İskender, 2010: 78) Sevgi kavramının bir maddenin sıcaklık özelliği olabilen serin sözcüğüyle bağdaştırılması, bu kavrama fiziki bir bütünlük atfedildiği anlamı gelir. Soyut-somut arası aktarmayla yaratıcı (özgün) sinestezi oluşturulmuştur.
 - (...) ters gül kadar tedbirsizlermiş kötü aşk balçığında (İskender, 2010: 79) Aşk gibi soyut bir kavramın, yapışkan çamur manasına gelen ve katı bir madde olan balçıkla bağdaştırılması ve aşkın balçığı varmışçasına dizede

geçirilmesi, açık bir soyut-somut geçişi işaret eder ve özgün sinestezi örneği olarak karşımıza çıkar.

- (...) kopmuş bir zaman damarına gemici düğümü atan (İskender, 2010: 84) Zaman gibi soyut bir kavramın, fiziksel bütünlüğü varmış gibi –kopmuş ve damar- sözcükleriyle bağdaştırılması hem bir somutlama hem de bir kişileştirme örnekleridir. Soyut-somut geçişin görüldüğü dizelerde özgün sinestezi bir kez gözlemlenmiştir.

“Ölü Evinde Seks Partisi” şiir kitabında soyut-somut arası aktarımla kurulan sinestezi sayısı yirmi beştir. Şairin istikrarlı bir biçimde şiir dünyasına ilk çıktığı günden incelediğimiz ve 30 yıla yayılan şiir serüveninde sinesteziyi elden bırakmaması dikkat çekicidir. Bu sinestezi kurma tekniklerinde de soyut-somut arası aktarmalar başı çeker. Bu eserdeki sinestezilerin -kırk beş sinestezi-yarıdan fazlasını bu başlık altında inceledik. İmgenin biricikliği için geçişlere oldukça sık rastlanılan bu eser, (...) bir ebru ustası gibi yüzümü nakşedecektim korkunç yalnızlığa (İskender, 2010: 63) gibi dizelerde enteresan bağdaştırmalarla sinestet-estet bir sanatçının imgeyle olan yakın münasebetini ilk elden kanıtlar.

2.1.11.2. Duyu İçi Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- bakışlarım, kör süngü sevdamin ardında (İskender, 2010: 33) Görme-görme içi duyu aktarımı, benzetme sanatı sayesinde oluşmuş ve düz(vasat) sinestezi ortaya çıkmıştır.
- dilimde sızıyı arttıran sersem bir merhem gibi adın (İskender, 2010: 44) Canlılara hitap etmek ve seslenmek için kullanılan ad sözcüğü, merhem maddesine benzetilerek işitme-görme arası geçişi ifade eder. Bunun yanında dil sisteminin yazılı bir ürünü olarak değerlendirdiğimizde ise; görme-görme duyu içi aktarım gerçekleşir. İster duyular arası aktarma yönüyle bakalım, ister söz sanatı (benzetme) kullanılarak oluşturulmuş alışılmadık bağdaştırma şeklinde değerlendirelim sinestezi açığa çıkmaktadır.

- suyla buruşmuş kuğunun geçişi, özellikle vakit teslim saatleri. (İskender, 2010: 79) Bir canlının yer değiştirmesi, hareket etmesi gibi manalara gelen ve fiziksel bir bütünlüğü değil, bir eylemi işaret eden geçiş sözcüğünün katı maddelerin düzgünlüğünün bozulması anlamı gelen buruşmuş sözcüğüyle ilişkilendirilmesi görme-görme duyu içi aktarımın nüvesiyken alışılmadık bağdaştırma sayesinde düz sinestezi ortaya çıkmıştır.

Duyu içi aktarmalar bu eserde yalnızca üçtür. Genelde en çok kullandığı ilk üç sinestezi tekniğinden olan bu teknik, eserde geri planda kalmıştır. Bunu şairin tekniği mühimsememesi olarak görmek değil, her türlü tekniği özenle tüm poetikasına dağılır şekilde kullanmasına bağlamak gerekir; hem fizik kanunlarını hiçe sayarak imge yolculuğunu sürdüren şairin bu bölümdeki,eserdeki dizelerde epey dikkat çekici ve kıvrak bir dil kullanarak duyguları yücelttiğinin ayırımına varabiliriz: dilimde sızıyı arttıran sersem bir merhem gibi adın (İskender, 2010: 44)

2.1.11.3. Duyular Arası Aktarmayla Kurulan Sinesteziler

- acılı bir ezan sesi gibi (İskender, 2010: 13) İşitme-tatma duyuları arası geçiş özgün sinestezi örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında tatma duyusuyla duyumsadığımız acının, daha spiritüel (ruhçuluk) manasını kabul edecek olursak somut-soyut arası aktarma sonucu yineden sinestezinin açığa çıktığı gözlemlenir.
- esrarengiz ama çok sokulgan ulumalar (İskender, 2010: 22) İşitme duyusuyla duyumsanan uluma kavramının, cana yakınlık, samimiyet gibi anlamlara gelecek sokulgan kavramıyla ilişkilendirilmesi, somut-soyut arası geçişi işaret eder. Bununla beraber sokulgan sözcüğünün anlamının tensel temasını düşünürsek de, işitme-dokunma arası bir geçiş karşımıza çıkar.
- otelin göğsüne batırılıp çıkartılmış ezgiler (İskender, 2010: 26) İşitme duyusuyla duyumsanan ezgilerin, batırılıp çıkarılması eylem ve eylemsi türlerindeki sözcüklerle bağının kurulması, fiziksel bütünlüğü varmış gibi

- anlatılmasına neden olur. İşitme-dokunma ve işitme-görme duyular arası geçişler özgün çoklu sinestezi oluşmasına müsaade etmiştir.
- bir caz mavisini aydınlatıyor... (İskender, 2010: 26) Bir müzik türü ile rengin bağdaştırılması ve bağdaştırılan bu iki sözcüğün dizide bir ışık kaynağı vazifesi görüyormuş gibi aktarılması, sırasıyla görme-işitme ardından işitme-görme arası geçişlerle özgün sinestezi oluşumuna imkan sağlar.
 - dilimde sızıyı arttıran sersem bir merhem gibi adın (İskender, 2010: 44) Canlılara hitap etmek ve seslenmek için kullanılan ad sözcüğü, merhem maddesine benzetilerek işitme-görme arası geçişi ifade eder. Bunun yanında dil sisteminin yazılı bir ürünü olarak değerlendirdiğimizde ise; görme-görme duyu içi aktarım gerçekleşir. İster duyular arası aktarma yönüyle bakalım, ister söz sanatı (benzetme) kullanılarak oluşturulmuş alışılmadık bağdaştırma şeklinde değerlendirelim, sinestezi açığa çıkmaktadır.
 - içimizde yana yana kurur vedanın acı tuzu (İskender, 2010: 60) İşitme duyumuzla algılanabilen veda kavramı tadarak ve görerek duyumsadığımız tuz maddesiyle ilişkilendirildiğinde işitme-görme ve işitme-tatma duyuları arası geçiş, çoklu sinestezi oluşumuna kaynaklık eder ve bir kez daha yaratıcı sinestezi ortaya çıkar.
 - sessizliğin heybetiyle dön kan kapanına (İskender, 2010: 60) İşitme duyusuyla görme duyusu arası aktarım –sessizliğin heybeti- küçük iskender’de adeta tipikleşmiş bir sinestezi oluşturma çeşidi olan yaratıcı sinestezinin meydana gelmesine yardımcı olmuştur.
 - (...) bir duman albümünün kırık girdabında (İskender, 2010: 63) Görme duyusuyla algılanmasının baskın olduğu bir hava olayının, fiziki bütünlüğü varmış ve bu fiziki bütünlük kırılmış gibi sunulması, görme-dokunma duyuları arası aktarımı oluşturur ve özgün sinestezi devreye girer.

- (...) tercüme etmekteyim kendimi yüksek sesli yarılmaya (İskender, 2010: 67) Alışılmadık bağdaştırma yapılarak öznenin kendini bir yabancı metinmiş gibi izaha durması ve hem işitme hem de görme duyusuyla algılanabilen “yüksek sesli yarılma” söz öbeğiyle ilişkilendirmesi düz sinestezi göstergesidir.
- (...) bu keskin üç kelimeyle yazılır tarih tabiata (İskender, 2010: 71) Dil sisteminin bir parçası olan ve anlamlı ses birliği manasına gelen kelime sözcüğünün katı bir maddeymiş gibi keskin özelliği gösterdiği belirtilmesi, sırasıyla işitme-dokunma ve görme-dokunma duyuları arası geçişle bina edilen çoklu sinestezi örneğidir.
- o yüzden gözlerinin ağrı ile ağıt arası rengi (İskender, 2010: 73) Görme-dokunma ve görme-işitme arası geçişler –renk kavramı ağrı ile ağıt sözcükleriyle ilişkilendirildiğinde- dizede çoklu sinestezi örneği olarak karşımıza çıkar.

“Ölü Evinde Seks Partisi” eserinde duyular arası aktarmayla oluşturulan sinestezi on bir dizede ortaya çıkmıştır. Söylemek gerekir ki, kimi dizeler hem bu teknikle hem de diğer sinestezi tekniklerinden faydalanarak çoklu sinestezi yaratmıştır: dilimde sızıyı arttıran sersem bir merhem gibi adın (İskender, 2010: 44) dizesi buna en güzel örneklerden biridir. Hem duyu içi hem de duyular arası aktarmaya denk gelen bir dize olarak karşımıza çıkar. Bu eserin ilk basım tarihini dikkate alarak söylersek -2008- şair bu kitaba gelene değin 20 yıl boyunca sinesteziyi şiir küfesine almış bir sanatçıdır. Ölümüne kadar tüm eserlerinde – 2019- bu çabayı ve fenomeni dizelerinde sıkça göstermiştir.

2.1.11.4. Somut-Soyut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- acılı bir ezan sesi gibi (İskender, 2010: 13) İşitme-tatma duyuları arası geçiş özgün sinestezi örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında tatma duyusuyla duyumsadığımız acının, daha spiritüel (ruhçuluk) manasını kabul edecek olursak somut-soyut arası aktarma sonucu yineden sinestezinin açığa çıktığı gözlemlenir.

- esrarengiz ama çok sokulgan ulumalar (İskender, 2010: 22) İşitme duyusuyla duyumsanan uluma kavramının, cana yakınlık, samimiyet gibi anlamlara gelecek sokulgan kavramıyla ilişkilendirilmesi, somut-soyut arası geçişi işaret eder. Bununla beraber sokulgan sözcüğünün anlamının tensel temasını düşünürsek de, işitme-dokunma arası bir geçiş karşımıza çıkar.
- ortasından geçiyorsan çetin ceviz karanlıkta (İskender, 2010: 22) Görme duyusuyla algıladığımız karanlığın çetin ceviz deyiimiyle ilişkilendirilmesi, bizi somut-soyut arası bir geçişe yönlendirir ve özgün bir sinestezi doğuşunu temsil eder.
- hep bu dağların yaman sessizliği (İskender, 2010: 36) İşitme duyusuyla duyumsanan ve sesin yokluğuna tekabül eden sessizlik sözcüğü, insanın kişiliğini nitelemek için kullanılan bir sözle bağdaştırıldığında somut-soyut bir geçişle sinestezi oluşmasına vesile olmuştur.

Şiir kitabında somut-soyut geçişin sayısı dörde denk gelir. Dil esner, kekeler, kavramları ve nesnelere birbirine ilintileyip yeni anlam dünyalarına doğru seyahat eder. Muhakkak bu fenomenin ortaya çıkışında söz dağarcığının genişliği, kanon edebiyatı hiçe sayması ve santimental (aşırı içli) bir şiiri sanatkâr üslupla dile getirmesi etkilidir. O'nun şiirinde beslendiği kaynakların farklılığı, özgün şiirini oluşturmasına tesir eder ve bu özgünlüğün mihenk taşı sinestet-estet tutumdur.

2.1.11.5. Somut-Somut Arası Geçişle Kurulan Sinesteziler

- içindeki şelalenin kemikleri kırılmış (İskender, 2010: 73) Suyun yüksek bir yerden dökülmesiyle oluşan yer manasına gelen şelale sözcüğünü kişileştirilmesiyle düz sinestezi yapılmış ve bu akışkanlık yerini katı bir cismi olan bir canlı varlığa bırakmıştır, somut-somut arası geçiş sinestezi oluşumuna imkan sağlamıştır.
- (...) büyük sıcaklarla savaşıardan kalma bir güneş kellesi (İskender, 2010: 78) Güneş sisteminin merkezinde yer alan, gezegenimizin de ısı ve ışık kaynağı olan bir yıldız, kişileştirme söz sanatı ve alışılmadık bağdaştırma sayesinde vasat (düz) sinestezi örneğine dönüşmüştür. Herhangi bir canlının baş kısmı manasına kelle sözcüğüyle ilişkilendirilen güneş sözcüğü, imgeye giden yolu imler, somut-somut geçiş bir kez daha sinesteziyi mümkün kılmıştır.

“Ölü Evinde Seks Partisi”ndeki son sinestezi oluşturma tekniği somut-somut aktarmalardır. Tüm şiirleri incelediğimizde karşımıza çıkan aktarmaların sayısı ikidir. İmge olağan sözcüklerin olağan dışı şekilde yan yana kullanılmasıyla doğan bir kavram olur şairin şiirinde. Toplam kırk beş sinesteziden oluşan bu eser beş sinestezi kurma tekniğinin kullanılmasıyla bu fenomenin hakkını vermiştir diyebiliriz. Dilin alışlageldik kalıbı ve çoğunlukla düzyazıdaki mesaj bildirme çabaları O’nun gibi sinestet bir şairin dizelerinde örtük ve güçlü bir imgeye dönüşür. Sinestezi fenomeni şiiri kuşatmış ve imgenin mertebesini arttırmıştır, küçük İskender şiirin mertebesini arttırmıştır.

SONUÇ

İskender Derman Över, nam-ı diğer küçük İskender 1980 sonrası Türk şiirinde yeni bir kapı aralayan ve Türk şiirinin bakış açısını genişletip yenileyen bir şiir anlayışıyla karşımıza çıkmaktadır. O'nun şiiri Yeraltı şiiri, Beatnik şiir yahut azınlık ve dışlanmışların şiiri gibi tür isimleriyle adlandırabileceğimiz bir yapıya bürünürken Doğulu imgeler ile Batı izleklerini buluşturmuş dersek yanlışa düşmeyeceğiz. İmgeci şiirini söz sanatlarıyla besleyen, alışılmadık bağdaştırmalar sayesinde "imge çapkını" olarak nitelenen şair, gelenekçi bir eksene sıkışmış Türk şiirini bir yanda toplumcu gerçekçi yapı, öte yanda milli/maneviyatçı şiir görüşü ve diğer yandan da biçimsel olarak gelenekçi tanımlayabileceğimiz, ideolojiden bağımsız şairler kalıbından sıyrılmış ve görünmeyen, ötelenen ve tanımı dahi konmaktan imtina edinilen kitlelerin şiirini üretmekten geri durmamıştır. Sadece şiir yazmayan, yazdığı şiirin hayatını da yaşayan küçük İskender, sayısı otuzdan fazla şiir kitabı ve toplamda yetmişten fazla eseriyle Türk yazınının hem üretken hem de cüretkâr ismi olarak edebiyat tarihimizdeki yerini almıştır. Metinlerarasılık, sanatlararasılık, ironi gibi postmodern anlatıya ait özellikleri şiirlerinde sıkça barındıran şair, estetik algısı kapsamında topyekûn bir biçimde ahenk unsurlarına ve söz sanatlarına sırt çevirmişti diyemeyiz. O'nun şiiri bir sentez olarak addedilirken, esas dikkat kesildiği yer; queer edebiyatın havzasının genişlediği yerdir. Özyaşamında da bu süreçleri benimseyen ve queer edebiyatın sadece cinsiyet temelli bir itiraz olmadığını ve aslında tüm başkaldırı biçimleriyle bir noktada birleştiğini anlatan şair, şiir ve dünya görüşünde queer teorinin ilkelerinin adeta ete kemiğe bürünmüş halidir.

Sinestezi yeni bir kavram olmadığı, yeniden üzerine düşünülen bir kavram olduğunun ayırdına ulaşmaya çaba sarf ederken, tarihin neresinde konum aldığı tespitini, şüphe götürmez biçimde tezimizde önem arz etmiştir. Şairin yaşam öyküsünün açıklanması ve sadece eserlerinde değil, hayat serüveninde de çok boyutlu ve çok katmanlı yapılardan beslenmesi –farklı meslekler, aykırı tutumlar, queer yaşama biçimi, salt estetik düzeyde öncü tutumlar- kendisini

bilinçli yahut bilinçsiz sinesteziyle buluşturmuştur. İmge çapkını olarak kendini niteleyen bir sanat insanının, eş duyular üzerinden söz sanatları vasıtasıyla, alışılmadık bağdaştırmalarla, soyutlama ve somutlama tekniklerini şiir türüne yedirerek sunması başta dikkat çeken ve ilgi çeken bir durumdur.

İlk bölümünde bahsedilen sinestezi kurma tekniklerinin eserlerdeki yerini başlıklar düzeyinde tasnif ederek tespit aşamasına giriştik. Bunun getirdiği zorluklara rağmen tezin yöntemi ışığında ikinci bölümde eser bazında başlıklandırmalar yaparak: “soyut-somut, duyular arası, duyu içi, somut-soyut, somut-somut ve soyut-soyut” aktarımlar isimlerini verdik ve isimlerin, tekniğe uygun düşen dizelerini başlıklar altına listeledik. Düz sinestezi ve vasat sinestezi çerçevesinde işlediğimiz teknikler, soyut-somut ve duyular arası geçişe sıkça başvurulduğunu bize göstermiştir. En az sinestezi kurma tekniği ise; soyut-soyut geçiş olarak dikkat çekmiştir.

Küçük İskender yaşama biçimini şiire en özgün ve doğal haliyle geçirebilmiş bir sanatçıdır. Yukarıda incelemeye gayret ettiğimiz şiirlerinde en dikkat çekici şey, açık söylemek gerekir ki, sokağın dilini ve gündelik söylemleri imge mertebesine çıkartıp orada –toplumu ıskalamadan- şiir kulesini yükseltmesidir. Sinestet tutumun imgeyle olan sıkı bağı, duyusal alandaki geçişlerin yardımıyla sağlanmaktadır. Duyusal alandaki geçişler arttıkça zihin imge kurmaya başlamıştır ve bu başlangıç dil kabiliyeti ölçüsünde kendisini bir sanat nesnesine dönüştürebilmiştir. Zihnin daha önce rastlanmadık görüntülere, beş duyu organının eş zamanlı kullanımı etki ederken, kavramların somutlanması yahut somut her şeyin akli çerçeveye oturtulup zihin düzeyinde belirmesi, bir kafa karışıklığı yaratıyor gibi dursa da, dilin estetik bir tutumla şair sayesinde izaha gelmesi, şiirin burçlarında bir maceranın kapısını ardına dek açar. İşte sinestet tutumla estetik tutumu birleştirdiği kanısına vardığımız küçük İskender, bu tezin konusu olarak yukarıda saydığımız belirgin sebepler vesilesiyle seçilmiş ve şiirlerindeki sinestezi unsurları açığa çıkarılmıştır.

Tezimizin temel sorunsalı; sinestezi kavramının edebiyat sahasında özellikle şiir türünde varlığının ispatıdır. Bir benzetme sanatı, kişileştirme, eğretileme yeri geldiğinde –bunu ayırımına varılabilirse- sinestet bir tavrın göstergesidir. Alışılmadık bağdaştırmalar imgeye giden yolu hazır ederken, sayılan söz sanatları ve imge kurma biçimleri dilin deneyimlediği bir sinesteziyi açığa çıkarır. Sinestetler şiir yazabilir mi? bölümümüzde özellikle bu konuya eğilmeye özen gösterdik. Sinestezi birçok disiplinde inceleme sahasına açılan bir kavramdır. Tıbbi alanda klinik sinestezi, dilbilimciler için sinestetik aktarım, bir din insanı için bilinçdışı bir öge ve edebiyatçı için edebi sinestezi olarak algılanabilen bu çok boyutlu kavram, yaratıcılığı tetiklediği bir gerçeklik olarak nitelenebilir. Zihnin bilinçli kurduğu imgelem, kimi zaman bilinç dışı öğelerin etkisiyle derinliğini artırır. Öte yandan sanatçı bilinçsiz ve sezgisel biçimiyle bunu deneyimliyorsa da her iki durumda duyu aktarmalarını kesişip ayrışmasıyla ilintili oluyor gibi gözükmemektedir.

Görülüyor ki, imgeci şiirdeki zihinsel tasarımlar sinesteziye epey alan açmaktadır. Her duyu aktarmasının sinestet tavra dönüşmesi, duyuların asli duyularla algılanmaması ve sapmaya mahal vermesinden kaynaklanır. Nöro-biyolojik olarak şairin zihninin deneyimlemediği unsurlar, dil düzeyinde benimsendiği takdirde sinestezi kendini ele vermeye başlar. Sanat nesnesine dönüşmediği takdirde öznenin sinestet durumu inceleme sahamızın dışındadır. Sinestezi; özgün geçişler, alışılmadık bağdaştırmalar ve çarpıcı benzetmeler gibi unsurlarla ortaya çıkarken yukarıda da belirttiğimiz gibi buna olanak sağlayan bir durumda söz sanatlarının yahut diğer adıyla edebi sanatların dilin plastik yapısını kullanıp güncelleyerek yaratıcılığın dışavurumunu görmemize imkan sağlamasıdır. Küçük İskender, Batı izleklerini kadim Doğu'nun söz sanatlarıyla birleştirerek bir sentez şiir yazmıştır dersek haddimizi aşmayacağız kanısındayız. Serbest ölçüyle çok daha önce tanışmış Türk şiiri, küçük İskender'de asıl yeniliği dilin kullanım biçimi ve alt kültürleri şiire taşımasıyla tatmıştır. O'nun kullandığı biçim ne yenidir; ne de söz sanatları, sanatlı söyleyiş Cumhuriyet dönemi Türk şiirinde ilk defa ortaya çıkıyordur. O'nda incelenmeye değer noktalar: kalemini güncelliğin sularında gezdirirken, kalıcılığını şiir-hayatı

ve dil kabiliyetiyle sağlamasıdır. Queer edebiyatın yalnızca cinsellik temelli bir söylem olmadığını hem sanatında hem hayatında ortaya koyduğu ürün ve yaşama biçimleriyle ispat etmiştir dersek aşırı yorumda bulunmayacağız. Otuz yılı aşkın bir süreyle şiir görüşünü aynı kaynaktan – sokaktan ve özgünlüğünden- besleyen şair, tutarlı bir poetik duruşun kıyılarında sinestezi kavramıyla iç içe süregelen onlarca kitap yazmış ve estet tutumu elden bırakmamakla beraber seçkinci tavrın karşısında olduğunu yazdığı şiirlerin adeta alınına kazımıştır.

KAYNAKÇA

- Aker, D. (2015). "küçük İskender ile söyleşi ". *Amanos Edebiyat*. S. 5.
- Akgün, C. (2019). *Metafor/Metonimi ve Psikanaliz*. *Psikeart*(65), 24-27.
- Asiltürk, B. (2017). *Türk Şiirinde 1980 Kuşağı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bakırcı, Ç. M.(2013). Gerçek 'Kafa Karışıklığı': Sinestezi ve Evrim. evrimağacı. adresinden alındı
- Bebek, H. (2019). *Zihne Çelme Takan Metafor*. *Psikeart*(65), 82-83.
- Bolat,T.(2013), *Türk Edebiyatında Yeraltı Romanı Üzerinde Bir Araştırma*. Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Bozkurt, A. (2011). *Bodily fluids and formless bodies: Bataille reads küçük İskender*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Buluttekin, Ö., Hevedanlı, M., & Yapıcı, İ. Ü. (2020). *Sinestezi Nedir? Biyolojik Boyutu, Otizm ile İlişkisi ve Eğitim*. Tam Metin,9.
- Cabrera, H. (2019). *İşrak'Ruhun Renkleri'*. Hece Yayınları ve Dergileri.
- Cansever, D. (2002). "Bir Delinin Ot Defteri", *Varlık*, 10 Eylül 2012.
- Celâl, M. (1996). "*Şiir Okuma Notları: Ciddiye Alındığım Kara Parçaları*". *Varlık Kitap Eki*. S. 1071.
- Cenkçi, Z. (2019). Annenin Hayalinden Azade: Küçük İskender ile Şiir Gücü İktidara. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler* (Haz. Halim Şafak). İstanbul: İkaros Yayınları. s. 179-192.
- Ceylan, T. M. (2019). *Metafor ve Dilin-Zihnin İç Ortaklıkları*. *Psikeart*(65), 28-31.
- Çamkerten, V. (2019). *İyi Bir Haritacı*. *Psikeart*(65), 112-113.
- Çelik, F. (2018). *Romantik ve Sembolist Şiirde Sinestezi: Edebi metinleri Duyulardan Hareketle Bir Okuma Denemesi*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.

- Çelik, S. Y. (2020). Türkiye'de Yeraltı Edebiyatına Tarihsel ve Kavramsal Bir yaklaşım. *Türkiye'de Yeraltı Edebiyatı*.(Haz. S.Dilek Yalçın Çelik-Hayrunisa Topçu) İstanbul: Hiperyayın. s.24-133.
- Çevik, Ç. (2014). "küçük İskender, kocaman şiir". *Radikal Kitap*. 13 Haziran 2014. s. 12.
- Durak, M. (2010). "Şiir Adına küçük İskender'in İki Şiiri". *İz'im*, S. 3 (Temmuz Ağustos 2010).
- Dündar, P. 2016. "Duyduğunuz Ses Sivri mi Yuvarlak mı?" *Bilim ve Teknik Dergisi* (581): 30-33
- Eagleman, D. (2013). *Incognito: Beynin gizli hayatı*. İstanbul: Domingo.
- Erdoğan, Ö. (2019). Aşk Bir Dilsizlik ve Anlamsızlık Ortamıdır. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler* (Haz.Halim Şafak). İstanbul: İkaros Yayınları. s. 251-260.
- Erdoğan, Ö. (2019). Kötülüktür Şiir Çünkü. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler*. İstanbul: İkaros Yayınları. s. 195-202.
- Erdoğan, Ö. (2019). Şiirsel Söylemin Güdümüne Gireceğime Şiirsel Söylemi Kendime Kul Etmeyi Seviyorum. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler* (Haz.Halim Şafak). İstanbul: İkaros Yayınları. s. 221-228.
- Erdoğan, Ş. (2011). "Yerin Dibi", *Notos. Dosya: Yeraltı Edebiyatı*, S.29 s.28-31
- Erte, M. (2019). Kriminal Bir Dili Kabul Ettirmek Güçtü. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler* (Haz.Halim Şafak). İstanbul: İkaros Yayınları. s. 203-220.
- Erhardt-Siebold, E. (1932). "Harmony of the Senses in English, German and French Romanticism", *Modern Language Association*, Vol. 47, No 2, pp. 577-592.
- Fuat, M. (2019). İmgenin İşlevi. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma, Söyleşiler* içinde İstanbul: İkaros Yayınları. s. 87-90.
- Gelegen, Ç. (2019). *Metaforik Beyin, İleri Kognitif İşlevsellik ve Soyut Düşünme*. *Psikeart*(65). 6-9.

- George Lakoff, & Johnson, M. (2015). *Metaforlar. Hayat, Anlam ve Dil.* (G. Y. Demir, Çev.) İstanbul: İthaki Yayınları.
- Gonca Ö. (2019). Şair ve Okurları. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler (Haz. Halim Şafak)*. İstanbul: İkaros Yayınları. s. 229-250.
- Gökalp-Alpaslan, G. (2009). "1980 Sonrası Türk Romanında Yeraltından Yükselen Sesler" 1980 Sonrası Türk Romanı Sempozyumu (27-28 Mart 2008) Bildiriler. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları, s.17-26.
- Gümüş, S. (tarihsiz). "küçük İskender: 'Güvencemiz aklımız. Neyse ki o kontrolümüz altında. Oggito. <https://oggito.com/icerikler/kucuk-iskender-guvenemiz-aklimiz-neyse-ki-o-kontrolumuz-altinda/28320> [Erişim Tarihi: 15. 10. 2019]
- Hamamcı, E. (2014). *Küçük İskender ile Söyleşi. Keşke Dergisi.* S. 7 (Eylül-Ekim). <https://www.keskedergisi.com/kucuk-iskender-ile-soylesi/> [Erişim Tarihi: 15. 10. 2019]
- İlhan, A. (2019). Queer Estetiği Bağlamında Küçük İskender. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler.* (Haz. Halim Şafak) İstanbul: İkaros Yayınları. s. 65-83.
- İlhan, A. (2021). *Küçük İskender'de Queer Beden ve Poetika - Poetik Evrende Bedenin Ontolojik ve Semantik Düzeni.* İzmir: Klaros Yayınları.
- Jewanski, J., Simner, J., Day, S., Rothen, N., & Ward, J. (2019). *The evolution of the concept of synesthesia in the nineteenth century as revealed through the history of its name.* Journal of the History of the Neurosciences.
- Kahraman, H.B. (1993). "Küçük İskender'in Şiiri Dolaylarında Son Dönem Türk Şiirine Yeniden Bakış". *Hürriyet Gösteri.* S. 152. s 48-53.
- Kahraman, H.B.(2005). *Kötülük, Yeraltı Edebiyatı ve Yerüstü. Varlık. Dosya: Türkiye'de Yeraltı Edebiyatı Var Mı? S.1169, s.8-13.*
- Kahraman, H.B.(2011). *Yerüstünden Yeraltı Edebiyatına Bakmak. Notos. Dosya: Yeraltı Edebiyatı. S.29. s.22-26.*
- Kalkan, H. S. (2019). *Aynanın Sırrından Yansıyanlar. Psikeart(65), 48-51.*
- Kandinsky, W. (2015). *Sanatta Ruhsallık Üzerine,* Çev. Gülin Ekici, İstanbul: Altıkırkbeş Yayınları.

- Karaş, H. (2019). *Psikanaliz ve Metafor. Psikeart*(65), 10-13.
- Karaşlı, K. (2014). "Yüksek Doz Küçük İskender". *Agos*. S. 67 (Haziran 2014).
- Kayan, S. (2015). *Türk Şiirinde Marjinal Söylem ve Yeraltı Şiiri*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kılıç, E. Z. (2019). *Tasavvur. Psikeart*, 44-47.
- Kıyak, Ş. (2019). *Metaforun Felsefeyle Dansı. Psikeart*(65), 52-57.
- Koyuncu, İ. (2019). "Dünyanın Sabıka Kaydını Tutan İskender". *Hece*. S. 273.
- Koyuncu, İ. (2019). *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Mayıs 29.05.2021, 2021 tarihinde <http://teis.yesevi.edu.tr>: <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kucuk-iskender> adresinden alındı.
- Köse, H. (2019). Kara Kutu: Karantinada Bir Hayat ve Küçük Beyaz Bir Ölüm. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler*. İstanbul: İkaros Yayınları. s. 151-162.
- Köse, H. (2019). Kara Kutu: Karantinada Bir Hayat ve Küçük Beyaz Bir Ölüm. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler* (Haz. Halim Şafak). içinde İstanbul: İkaros Yayınları. s. 151-162.
- Kurtuluş, A. (2019). Gücü Olanlar Şiire İltica Etsin. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler* (Haz. Halim Şafak). İstanbul: İkaros Yayınları. s. 261-268.
- küçük İskender. (2010e). *Siyah Beyaz Denizatları*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2004). *Dicle ile Fırat*. İstanbul: Gendaş Yayınları.
- küçük İskender.(2006). *Teklifsiz Serseri*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2009). *Rimbaud'ya akıl notları*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2010a). *Ölü Evinde Seks Partisi*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2010b). *Papağana Silah Çekme*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2010c). *Sarı Şey*. İstanbul: Sel Yayıncılık.

- küçük İskender.(2010d). *Underground Otopark*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2011a). *Bu Defa Çok Fena*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2011b). *Hasta Hayat Depoları* (3.Baskı). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2011c). *İt Cazı* (5.Baskı b.). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2011d). *Karanlıkta Herkes Biraz Zencidir*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2011e). *Periler Ölürken Özür Diler*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2012a). *Cangüncem*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2012b). *666*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2012c). *Bir Delinin Ot Defteri*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2012d). *İskender'i Ben Öldürmedim*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2012e). *Ağır Abiler Lokantası*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2013a). *Eflatun sufleler*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2013b). *Ali*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2014). *Gözlerim Sığmıyor Yüzüme* (4.Baskı b.). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- küçük İskender.(2017a). *Mayıs Giremez*. İstanbul: Can Yayınları.
- küçük İskender.(2017b). *Ölen Sevgilimin Şiir Defteri*. İstanbul: Can Yayınları.
- küçük İskender.(2017c). *Arkadaşlar İçin İntihar Vakti*. İstanbul: Can Yayınları.
- küçük İskender.(2018). *İkinci waliz*. İstanbul: Can Yayınları
- Meşe, E. (2019). Herkesin Hariciliği Çocukluğu Kadardır. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler* (Haz.Halim Şafak). İstanbul: İkaros Yayınları. (s. 163-178).

- Moore, J. (2015). *Sinestezya*. A.P.R.I.L.
- Öğüt, H. (2019). *Kalem Penisin Metaforu Mudur*. *Psikeart*(65), 106-111.
- Öncü, Ş. (2019). *Onun Gözleriyle Bakmak*. *Psikeart*(65), 64-71.
- Önen, Ö. (2019). *Hansel ve Gretel Masalındaki Metaforlar*. *Psikeart*(65), 72-75.
- Özer, H. (2019). *A Case Who Has Smell-Color Synesthesia*. *Selcuk Medical Journal*, 35(1), 55-57.
- Özer, N. (2006). "Küçük İskender'in Şiirlerinde Aşk Anlatısı: Suç, İktidar ve Ölüm". *Varlık*. S. 1188. s. 36-41.
- Özer, N. (2019). Küçük İskender'in Sınırsızlığı Durmaksızın Genişleyen Şiiri. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler* (Haz. Halim Şafak). İstanbul: İkaros Yayınları. s. 147-150.
- Özer, N. (2019). Küçük İskender'in Şiirlerinde Aşk Anlatısı: Suç, İktidar ve Ölüm. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler* (Haz. Halim Şafak) İstanbul: İkaros Yayınları. s. 115-128.
- Özer, P. (2019). *Metafor Bu Yazının Neresinde*. *Psikeart*(65). 90-93.
- Özkarıcı, A. Ö. (2014). *küçük İskender: 'Yaşasın Kötülük!'. Underground ve Bizim Looser'lar*. *Cetvelle Çizilmiş Dağınıklık*. İstanbul: 160. Kilometre. 87-115.
- Özmen, G. (Sunucu) (2016). *Zaman Işık Kelimeler - Küçük İskender - 17 Nisan 2016*. [Video]. https://www.youtube.com/watch?v=T_Bs7yiJXhQ&t=654s [Erişim Tarihi: 15. 10. 2019]
- Özsoy, H. (2013). *Huzur İçin Temas Etmemek Şart*. *Vatan Kitap*. Haziran 2013. s. 16-18.
- Öztaş, E. (2019). *Sinestezi Hastalığı Nedir? Tanımı ve Çeşitleri Nelerdir?* www.bilgiokur.com: <http://www.bilgiokur.com> adresinden alındı
- Özüdoğru, Ş. (2019). Akışkanlar Mekaniği ya da Küçük İskender Şiiri. H. Şafak içinde, *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler* (Haz. Halim Şafak) İstanbul: İkaros Yayınları. s. 111-114.

- Özüdoğru, Ő. (2019). Bir Direnme Odağı Olarak Kùçük İskender Fenomeni ve Kùçük İskender Şiirinde Yurtlanmak. *Kùçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Sùyleřiler* (Haz.Halim Şafak) İstanbul: İkaros Yayınları. s. 129-140.
- Ramachandran, V. (2019). *Öykücü Beyin*. (A. C. Çevik, Çev.) İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Ramachandran, V., & Blakeslee, S. (2019). *Beyindeki Hayaletler, İnsan Zihninin Gizemlerine Doğru*.(L. Çelik, Çev.) İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Saç, B. (2019). *El İle Karşılaşmak ve Parmakla Isırmak*. *Psikeart*(65), 100-105.
- Sargın, M. (2019). *Psikoterapide Metaforlar Ne İşe Yarar*. *Psikeart*(65), 80-83.
- Saydam, M. B. (2019). *Yaşama Referans Tutmak*. *Psikeart*(65), 32-42.
- Sayđılı, İ. (2019). *Metafor Metonim ve Ruhsallık*. *Psikeart*(65), 58-63.
- Sezer, S. (Yapımcı) (2014). Maksat Muhabbet - 1 Kasım 2014 - Kùçük İskender. [Video]. <https://www.youtube.com/watch?v=HK3nNaW72-0&t=427s> [Erişim Tarihi: 15. 10. 2019]
- Simner, J., & Hubbard, E. (2013). *Oxford Handbook of Synesthesia*. Oxford: OUP
- Şafak, H. (2019). Bak! Şiirler Var, Mektuplar Var, Çocuklar Var, Sokaklar Var,Kediler! . *Kùçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Sùyleřiler* (Haz. Halim Şafak) İstanbul: İkaros Yayınları. s. 142-146.
- Şafak, H. (2019). Edebî Terörist: Kùçük İskender. *Kùçük İskender Kitabı: Tartışma, İnceleme ve Sùyleřiler*. (Haz.Halim Şafak) İstanbul: İkaros Yayınları. s. 91-100.
- Şafak, H. (2019). Edebî Terörist: Kùçük İskender. *Kùçük İskender Kitabı: Tartışma, İnceleme ve Sùyleřiler*(Haz. Halim Şafak) içinde İstanbul: İkaros Yayınları. s. 91-100.
- Şafak, H. (2019). *Kùçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Sùyleřiler*. İstanbul: İkaros Yayınları.

- Şahin, H.(2020). Cehennemde Salvolar: Kentli Bir Şair Küçük İskender. *Türkiye'de Yeraltı Edebiyatı (Haz.S.Dilek Yalçın Çelik-Hayrunisa Topçu)* İstanbul: Hiperyayın. s. 189-209.
- Taburoğlu, Ö. (2019). Yırtılan Plazma. *Küçük İskender Kitabı: İnceleme, Tartışma ve Söyleşiler. (Haz. Halim Şafak)* İstanbul: İkaros Yayınları. s.23-51.
- The history of Synesthesia starts with early research in the 19th century.(2019,). [synesthesia.com:https://synesthesia.com/blog/synesthesia/science-of-synesthesia/history-synesthesia-research/](https://synesthesia.com/blog/synesthesia/science-of-synesthesia/history-synesthesia-research/) adresinden alındı
- Tuna, Ş. (2019). Bir Ömürlük Dostum Ayna. *Psikeart(65)*. 76-79.
- Türkeş, A. Ömer (2013), " A. Ömer Türkeş ve Serap Telöz Söyleşi" (Söyleşi: Serap Telöz), *Kum Edebiyat Dergisi*, S.71, s.32-48.
- Uçkan, Ö.(2011). Bir 'Eylem' Olarak Yeraltı Edebiyatı. *Notos, Dosya: Yeraltı Edebiyatı*, S.29. s.40-43.
- Üretmen, P. K. (2019). Belleğin Fotoğraf Albümü. *Psikeart(65)*. 94-99.
- Vargel, S. Y. (2019). Metaforlarla Mayalanan Ruh ve Değişen Zihin. *Psikeart(65)*, 14-17.
- Yağcıoğlu, S. (2019). Mekanın Metaforik Halleri. *Psikeart(65)*. 84-89.
- Yalçın, M. (Ed.) (2010). "Küçük İskender". *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*. Cilt 2. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s. 668-669.
- Yılmaz, T. (2019). Metaforlar Nerede Yaşar. *Psikeart*, 18-23.
- Yivli, O. (2020). Küçük İskender'in Şiirinde Anarko İzlek ve Motifler. *Özne-Anarşizm Özel Sayısı. Çizgi Kitabevi*.575-582.
- Yula, Ö.(1995). "Underground'u Tanımlama Denemesi", *Birikim*, S.74, s.66-70.